

Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2010

Sammanfattning

Utskottet behandlar i detta betänkande regeringens skrivelse 2010/11:105 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2010 med en följdmotion och ett antal motioner från allmänna motionstiden 2010 som innehåller yrkanden som avser samarbetet inom Europeiska unionen.

Regeringens skrivelse 2010/11:105 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2010 täcker hela EU:s verksamhet och är tillbakablickande. Utskottet har, baserat på de motioner som väckts om samarbetet inom EU, varav flera är framåtblickande, i betänkandet valt att fästa särskild uppmärksamhet på nio teman. Dessa teman är följande: utvidgningsprocessen; EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik samt bilaterala och regionala förbindelser; ekonomiska och finansiella frågor; rättsliga och inrikes frågor; sysselsättning och socialpolitik, hälso- och sjukvård; jordbrukspolitik; miljöfrågor; kulturfrågor; EU:s institutioner.

Utrikesutskottet har undersökt övriga utskotts intresse att yttra sig över skrivelsen och de motioner som behandlas i anslutning till denna i fråga om det som avser deras respektive beredningsområden. EU-nämnden har getts tillfälle att yttra sig över skrivelsen. Fem yttranden har inkommit: från finans-, justitie-, social- och arbetsmarknadsutskotten respektive EU-nämnden. Yttrandena refereras i betänkandet i de delar dessa har bäring på utrikesutskottets överväganden men återges också i sin helhet i bilagorna 3–7 i betänkandet.

Utskottet avstyrker samtliga motionsyrkanden och föreslår att riksdagen lägger regeringens skrivelse 2010/11:105 till handlingarna.

I betänkandet finns 44 reservationer och 1 särskilt yttrande.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	5
Redogörelse för ärendet	9
Ärendet och dess beredning	9
Bakgrund	10
Skrivelsens huvudsakliga innehåll	11
Utskottet	12
Utvidgningsprocessen	12
Skrivelsen	12
Motionen	12
Utskottets överväganden	12
EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik samt bilaterala och regionala förbindelser	17
Skrivelsen	17
Motionerna	17
EU-nämndens yttrande	19
Utskottets överväganden	19
Ekonomiska och finansiella frågor	29
Skrivelsen	29
Motionen	30
Finansutskottets yttrande	30
EU-nämndens yttrande	32
Utskottets överväganden	32
Rättsliga och inrikes frågor	35
Skrivelsen	35
Motionerna	36
Justitieukskottets yttrande	36
EU-nämndens yttrande	38
Utskottets överväganden	38
Sysselsättning och socialpolitik, hälso- och sjukvård	42
Skrivelsen	42
Motionerna	43
Socialutskottets yttrande	44
Arbetsmarknadsutskottets yttrande	44
EU-nämndens yttrande	45
Utskottets överväganden	45
Jordbrukspolitik	48
Skrivelsen	48
Motionen	48
EU-nämndens yttrande	49
Utskottets överväganden	49
Miljöfrågor	51
Skrivelsen	51
Motionen	51
EU-nämndens yttrande	51
Utskottets överväganden	51

Kulturfrågor	53
Skrivelsen	53
Motionen	53
Utskottets överväganden	54
EU:s institutioner	55
Skrivelsen	55
Motionerna	55
EU-nämndens yttrande	55
Utskottets överväganden	56
Övriga yrkanden	59
Reservationer	60
1. EU:s utvidgning, punkt 1 (S)	60
2. EU:s utvidgning, punkt 1 – motiveringen (SD)	61
3. EU som global aktör, punkt 2 (S, MP)	61
4. EU som global aktör, punkt 2 – motiveringen (SD)	62
5. EU som global aktör, punkt 2 – motiveringen (V)	62
6. EU och internationellt samarbete, punkt 3 (S)	63
7. EU och internationellt samarbete, punkt 3 – motiveringen (SD)	63
8. Området öster om EU, punkt 4 (S)	64
9. Området öster om EU, punkt 4 – motiveringen (MP, V)	64
10. Området öster om EU, punkt 4 – motiveringen (SD)	65
11. Området söder om EU, punkt 5 (S)	65
12. Området söder om EU, punkt 5 – motiveringen (MP, V)	66
13. Området söder om EU, punkt 5 – motiveringen (SD)	66
14. Modell för regionala samarbeten, punkt 6 (S)	67
15. EU:s internationella roll, punkt 7 (S)	67
16. EU:s internationella roll, punkt 7 – motiveringen (SD)	68
17. EU:s internationella roll, punkt 7 – motiveringen (V)	68
18. EU:s stöd till demokrati i omvärlden, punkt 8 (S, MP, V)	69
19. Ekonomiskt samarbete, punkt 9 (S)	70
20. Ekonomiskt samarbete, punkt 9 – motiveringen (SD, V)	71
21. Utredning av transaktionsskatt, punkt 10 (S, MP, V)	71
22. Informationsutbytesavtal, punkt 11 (S, MP, V)	72
23. Multilateralt arbete med skatteavtal, punkt 12 (S, MP, V)	72
24. Den svenska sexköpslagen, punkt 13 (S, MP, V)	73
25. Gemensamt europeiskt asylsystem, punkt 14 (S)	73
26. Gemensamt europeiskt asylsystem, punkt 14 – motiveringen (SD)	74
27. Gemensamt europeiskt asylsystem, punkt 14 – motiveringen (V)	75
28. Kamp mot människohandel, punkt 15 (S, MP, V)	75
29. Kamp mot människohandel, punkt 15 – motiveringen (SD)	76
30. Konkurrens med goda arbetsvillkor, punkt 16 (S)	77
31. Konkurrens med goda arbetsvillkor, punkt 16 (SD)	79
32. Konkurrens med goda arbetsvillkor, punkt 16 – motiveringen (MP)	81
33. Konkurrens med goda arbetsvillkor, punkt 16 – motiveringen (V)	83
34. Patientrörlighetsdirektivet, punkt 17 (S)	84

35. Patientrörlighetsdirektivet, punkt 17 – motiveringen (V)	85
36. Socialt protokoll, punkt 18 (MP, V)	85
37. Den svenska arbetsmarknadsmodellen, punkt 19 (V)	86
38. Avskaffade jordbrukssubventioner, punkt 20 (S, MP, V)	86
39. Avskaffade jordbrukssubventioner, punkt 20 – motiveringen (SD)	87
40. Aktivt miljö- och klimatarbete, punkt 21 (S, MP, V)	87
41. Stöd för film-, tv- och multimediebranschen, punkt 23 (S, MP, V)	88
42. Europaparlamentets säte, punkt 25 (S, MP, V)	88
43. Jämställdhet i EU:s institutioner, punkt 26 (V)	89
44. Avidentifierade jobbansökningar, punkt 27 (V)	89
Särskilt yttrande	91
Öppenhet och insyn, punkt 24 (SD)	91
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	92
Skrivelsen	92
Följdmotionen	92
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2010	93
<i>Bilaga 2</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet i förslagspunkt 28	96
<i>Bilaga 3</i>	
Finansutskottets yttrande	97
<i>Bilaga 4</i>	
Justitieutskottets yttrande	123
<i>Bilaga 5</i>	
Socialutskottets yttrande	130
<i>Bilaga 6</i>	
Arbetsmarknadsutskottets yttrande	135
<i>Bilaga 7</i>	
EU-nämndens yttrande	151

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. EU:s utvidgning

Riksdagen avslår motion 2010/11:U306 yrkande 53.

Reservation 1 (S)

Reservation 2 (SD) – motiveringen

2. EU som global aktör

Riksdagen avslår motion 2010/11:U306 yrkande 1.

Reservation 3 (S, MP)

Reservation 4 (SD) – motiveringen

Reservation 5 (V) – motiveringen

3. EU och internationellt samarbete

Riksdagen avslår motion 2010/11:U306 yrkande 52.

Reservation 6 (S)

Reservation 7 (SD) – motiveringen

4. Området öster om EU

Riksdagen avslår motion 2010/11:U306 yrkande 54.

Reservation 8 (S)

Reservation 9 (MP, V) – motiveringen

Reservation 10 (SD) – motiveringen

5. Området söder om EU

Riksdagen avslår motion 2010/11:U306 yrkande 55.

Reservation 11 (S)

Reservation 12 (MP, V) – motiveringen

Reservation 13 (SD) – motiveringen

6. Modell för regionala samarbeten

Riksdagen avslår motion 2010/11:U306 yrkande 57.

Reservation 14 (S)

7. EU:s internationella roll

Riksdagen avslår motion 2010/11:U306 yrkande 58.

Reservation 15 (S)

Reservation 16 (SD) – motiveringen

Reservation 17 (V) – motiveringen

8. EU:s stöd till demokrati i omvärlden

Riksdagen avslår motion 2010/11:U8 yrkande 1.

Reservation 18 (S, MP, V)

9. Ekonomiskt samarbete

Riksdagen avslår motion 2010/11:U8 yrkande 2.

Reservation 19 (S)

Reservation 20 (SD, V) – motiveringen

10. Utredning av transaktionsskatt

Riksdagen avslår motion 2010/11:U8 yrkande 3.

Reservation 21 (S, MP, V)

11. Informationsutbytesavtal

Riksdagen avslår motion 2010/11:U8 yrkande 4.

Reservation 22 (S, MP, V)

12. Multilateralt arbete med skatteavtal

Riksdagen avslår motion 2010/11:U8 yrkande 5.

Reservation 23 (S, MP, V)

13. Den svenska sexköpslagen

Riksdagen avslår motion 2010/11:U8 yrkande 6.

Reservation 24 (S, MP, V)

14. Gemensamt europeiskt asylsystem

Riksdagen avslår motion 2010/11:U8 yrkande 7.

Reservation 25 (S)

Reservation 26 (SD) – motiveringen

Reservation 27 (V) – motiveringen

15. Kamp mot människohandel

Riksdagen avslår motion 2010/11:U296 yrkande 17.

Reservation 28 (S, MP, V)

Reservation 29 (SD) – motiveringen

16. Konkurrens med goda arbetsvillkor

Riksdagen avslår motion 2010/11:U8 yrkande 8.

Reservation 30 (S)

Reservation 31 (SD)

Reservation 32 (MP) – motiveringen

Reservation 33 (V) – motiveringen

17. Patientrörlighetsdirektivet

Riksdagen avslår motion 2010/11:U8 yrkande 9.

Reservation 34 (S)

Reservation 35 (V) – motiveringen

18. Socialt protokoll

Riksdagen avslår motionerna 2010/11:A385 yrkande 7, 2010/11:A403 yrkande 3 och 2010/11:A406 yrkande 4.

Reservation 36 (MP, V)

19. Den svenska arbetsmarknadsmodellen

Riksdagen avslår motion 2010/11:A385 yrkande 9.

Reservation 37 (V)

20. Avskaffade jordbrukssubventioner

Riksdagen avslår motion 2010/11:U306 yrkande 17.

Reservation 38 (S, MP, V)

Reservation 39 (SD) – motiveringen

21. Aktivt miljö- och klimatarbete

Riksdagen avslår motion 2010/11:U8 yrkande 10.

Reservation 40 (S, MP, V)

22. Digitalisering av biografer

Riksdagen avslår motion 2010/11:U8 yrkande 11.

23. Stöd för film-, tv- och multimediebranschen

Riksdagen avslår motion 2010/11:U8 yrkande 12.

Reservation 41 (S, MP, V)

24. Öppenhet och insyn

Riksdagen avslår motion 2010/11:U306 yrkande 56.

25. Europaparlamentets säte

Riksdagen avslår motion 2010/11:U306 yrkande 59.

Reservation 42 (S, MP, V)

26. Jämställdhet i EU:s institutioner

Riksdagen avslår motion 2010/11:U296 yrkande 3.

Reservation 43 (V)

27. Aidentifierade jobbansökningar

Riksdagen avslår motion 2010/11:U296 yrkande 4.

Reservation 44 (V)

28. Övriga yrkanden

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

29. Skrivelse 2010/11:105

Riksdagen lägger skrivelse 2010/11:105 till handlingarna.

Stockholm den 10 maj 2011

På utrikesutskottets vägnar

Karin Enström

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Karin Enström (M), Walburga Habsburg Douglas (M), Christian Holm (M), Kent Härstedt (S), Carin Runeson (S), Fredrik Malm (FP), Olle Thorell (S), Kerstin Lundgren (C), Christer Winbäck (FP), Bodil Ceballos (MP), Désirée Pethrus (KD), Julia Kronlid (SD), Hans Linde (V), Ulrik Nilsson (M), Désirée Liljevall (S), Kerstin Engle (S) och Yilmaz Kerimo (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Regeringen beslutade den 10 mars 2010 om skrivelse 2010/11:105 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2010, vilken bordlades av kammaren den 16 mars 2010. Motionstiden löpte ut den 31 mars 2010. En följdmotion väcktes.

I detta betänkande behandlar utskottet regeringens skrivelse 2010/11:105 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2010 med en följdmotion och ett antal motioner från allmänna motionstiden 2010 som innehåller yrkanden som avser samarbetet inom Europeiska unionen.

Regeringens skrivelse 2010/11:105 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2010 täcker hela EU:s verksamhet och är tillbakablickande. Utskottet har, baserat på de motioner som väckts om samarbetet inom EU, varav flera är framåtblickande, i betänkandet valt att fästa särskild uppmärksamhet vid nio teman. Dessa teman är följande: utvidgningsprocessen; EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik samt bilaterala och regionala förbindelser; ekonomiska och finansiella frågor; rättsliga och inrikes frågor; sysselsättning och socialpolitik, hälso- och sjukvård; jordbrukspolitik; miljöfrågor; kulturfrågor; EU:s institutioner.

Utrikesutskottet har undersökt övriga utskotts intresse att yttra sig över skrivelsen och de motioner som behandlas i anslutning till denna i fråga om det som avser deras respektive beredningsområden. EU-nämnden har getts tillfälle att yttra sig över skrivelsen. Fem yttranden har inkommit: från finans-, justitie-, social- och arbetsmarknadsutskotten respektive EU-nämnden. Yttrandena refereras i betänkandet i de delar dessa har bäring på utrikesutskottets överväganden men återges också i sin helhet i bilagorna 3–7 i betänkandet.

En utskottsresa till Bryssel företogs den 6 till 8 februari 2011. Syftet med resan var att genomföra möten och samtal inom utskottets beredningsområden. Substantiella samtal genomfördes under besöket vid respektive institution och organisation med enskilda generaldirektorat, rådssekretariatet, Nato och andra staters representationer vid Nato.

Utskottet har i samband med ärendets beredning tagit del av faktapromemoriorna 2010/11:FPM58 Meddelande om europeiska samförståndet om humanitärt bistånd, 2010/11:FPM83 Viseringsförenklingsavtal mellan EU och Vitryssland, 2010/11:FPM91 Återtagandeavtal mellan EU och Vitryssland samt 2010/11:FPM95 Ramavtal om partnerskap och samarbete mellan EU och Mongoliet.

Utskottet har, i samband med beredningen av detta ärende, även tagit del av följande kommissionsmeddelanden: KOM(2010) 513 Rapport från kommissionen till rådet och Europaparlamentet om genomförandet av makroekonomiskt stöd till tredjeländer under 2009; KOM(2010) 538 Rapport

från kommissionen – Tjugosjunde årsrapporten om kontrollen av gemenskapsrättens tillämpning (2009); KOM(2010) 567 Årsrapport för Sapard – År 2009; KOM(2010) 622 Årsrapport för det strukturpolitiska föranslutningsinstrumentet (ISPA) 2009; KOM(2010) 629 grönbok om EU:s utvecklingspolitik till stöd för en socialt integrerande tillväxt och en hållbar utveckling; KOM(2010) 660 Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet och rådet – Strategi för utvidgningen och huvudfrågor 2010–2011; KOM(2010) 670 Kommissionens yttrande om Montenegros ansökan om medlemskap i Europeiska unionen; KOM(2010) 680 Kommissionens yttrande om Albanians ansökan om medlemskap i Europeiska unionen; KOM(2010) 687 Årsrapport om instrumentet för stöd inför anslutningen (IPA) 2009; KOM(2010) 722 Halvtidsöversyn av handlingsplanen för det europeiska samförståndet om humanitärt bistånd – Effektiva, principbaserade humanitära insatser på EU-nivå; KOM(2011) 117 Förslag till rådets beslut om undertecknande av ramavtalet om ett vittomspännande partnerskap och samarbete mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Mongoliet, å andra sidan; KOM(2011) 26 Gemensamt förslag till rådets förordning om ändring av rådets förordning (EG) nr 765/2006 om restriktiva åtgärder mot president Lukasjenko och vissa tjänstemän i Vitryssland; KOM(2011) 200 Ett partnerskap för demokrati och delat välstånd med södra Medelhavsområdet.

Utrikesutskottet har genomfört en subsidiaritetsprövning med anledning av kommissionsdokumentet KOM(2010) 302 om makroekonomiskt stöd till Republiken Moldavien och beslutade den 23 juni 2010 att EU-förslaget inte strider mot subsidiaritetsprincipen. En subsidiaritetsprövning gjordes även med anledning av kommissionsdokumentet KOM(2010) 804 om ytterligare makroekonomiskt stöd till Georgien. Utskottet ansåg även i detta fall att förslaget inte strider mot subsidiaritetsprincipen.

Inför mötena med utrikesrådet (Foreign Affairs Council, FAC) och allmänna rådet (General Affairs Council, GAC) begär utskottet regelmässigt föredragningar av Utrikesdepartementet. Under 2010 fick utskottet nio FAC/GAC-föredragningar, mestadels av kabinetssekreteraren (21 januari, 11 februari, 18 februari, 18 mars, 22 april, 6 maj, 21 oktober, 18 november och 9 december).

Utskottet tog under beredningen av ärendet emot besök av Kosovos minister för europeisk integration Vlora Çitaku den 5 maj 2011.

Bakgrund

Enligt 10 kap. 2 § riksdagsordningen ska regeringen fortlöpande informera riksdagen om vad som sker inom ramen för samarbetet i Europeiska unionen och varje år till riksdagen lämna en skrivelse med en berättelse om verksamheten i Europeiska unionen. Med skrivelse 2010/11:105 har regeringen lämnat den avsedda redogörelsen för 2010 till riksdagen.

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

Skrivelse 2010/11:105 Berättelse om verksamheten inom Europeiska unionen under 2010 behandlar övergripande Europeiska unionens utveckling och förbindelser med omvärlden, det ekonomiska och sociala samarbetet, det rättsliga och inrikes samarbetet samt unionens institutioner. I bilagor till skrivelsen finns information om mål av svenskt intresse vid EU-domstolen och tribunalen samt pågående överträdelseärenden 2010. Där återfinns även information om beslut i ministerrådet under 2010 som Sverige inte stött.

Utskottet

Utvidgningsprocessen

Skrivelsen

I skrivelsen lämnar regeringen en redogörelse för utvidgningsprocessen (s. 33–38). Utvidgningen är en av EU-samarbetets största framgångar och har starkt bidragit till säkerhet, stabilitet och ekonomisk utveckling i Europa. Den fortsatta utvidgningsprocessen är av strategisk betydelse för hela unionen som ett centralt instrument för EU att främja sina intressen inom exempelvis utrikespolitik, energi, mänskliga rättigheter och transport. Utvidgningen var en prioriterad fråga för det svenska EU-ordförandeskapet. Sverige har även under 2010 fortsatt sitt starka engagemang genom att konsekvent fästa stor vikt vid att principerna för utvidgningsprocessen upprätthålls samt insistera på att de åtaganden och beslut som fattats på utvidgningsområdet respekteras.

Motionen

I kommittémotion 2010/11:U306 yrkande 53 understryker *Socialdemokraterna* att utvidgningen av EU måste fortsätta. Utvidgningen av EU är den största framgången på den europeiska kontinenten. Alla europeiska länder som lever upp till kraven på medlemskap ska kunna bli medlemmar i EU. EU:s dörr måste stå öppen för alla, inklusive Serbien. Kosovo måste garantera minoriteter skyddande rättigheter. Motionärerna ser ett framtida turkiskt EU-medlemskap som viktigt, inte minst med tanke på hur det främjar rättigheterna för kurder och andra folkgrupper. EU:s grannskapspolitik och det östliga partnerskapet måste användas för att underlätta ett framtida medlemskap – även om det ligger långt fram i tiden – snarare än att bli ett alternativ till medlemskap.

Utskottets överväganden

Utskottet står fast vid att utvidgningen är en av EU-samarbetets största framgångar och av strategisk betydelse för unionen som helhet. Utvidgningen innebär en unik möjlighet att bygga stabilitet, fred och säkerhet i Europa och medför politiska, ekonomiska och miljömässiga fördelar för alla inblandade länder. Det finns ett brett politiskt stöd i Sverige för utvidgningsprocessen och för att EU:s dörrar måste hållas öppna.

Utvidgningen har visat sig vara en modell för fredligt samarbete och integration som inspirerar andra regioner världen över och där EU har kunnat fungera som ett föredöme för det internationella samarbetet. Det är

viktigt för EU:s trovärdighet som internationell aktör att principerna för utvidgningsprocessen upprätthålls och att de åtaganden och beslut som fattats på utvidgningsområdet respekteras.

Utskottet noterar att kommissionen den 9 november 2010 presenterade sitt årliga utvidgningspaket. Paketet innehåller dels en övergripande utvidgningsstrategi för åren 2010–2011, dels översynsrapporter för kandidatländerna Turkiet, Kroatien, Island och Makedonien samt länderna på västra Balkan, förutom Albanien och Montenegro där kommissionen presenterar yttranden (aviser). Övergripande tema för utvidgningsstrategin är att utvidgningen är viktig såväl för EU som för de berörda länderna. Utvidgningen är inte ett isolerat område utan bidrar även konkret till att stärka genomförandet av andra politikområden, som Europa 2020-strategin, inre marknaden, energi, transport, klimat/miljö, rättssäkerhet samt EU som global aktör. Utvidgningspaketet innehåller också en flerårig ekonomisk ram som anger vilket ekonomiskt stöd som finns tillgängligt för kandidatländernas och de potentiella kandidaternas reforminsatser under kommande år. Utskottet konstaterar att Sverige över lag delar lägesbedömningen och de slutsatser som kommissionen presenterar. Det är utskottets uppfattning att utvidgningsförhandlingarna med kandidatländerna ska fortsätta i den takt som ländernas förberedelser medger.

Utskottet erinrar om att EU:s grannskapspolitik och det östliga partnerskapet inte ska ses som en ersättning för medlemskap för de länder som berörs och som så småningom kan och vill söka medlemskap i EU. Utskottet står fast vid den uppfattning som tidigare framförts, att EU:s politik i förhållande till grannländerna Moldavien, Ukraina och Vitryssland bör innehålla ett medlemskapsperspektiv. Utskottet återkommer till frågan om EU:s grannskapspolitik och det östliga partnerskapet i avsnittet om EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik samt bilaterala och regionala förbindelser.

Utskottet konstaterar att Kroatien under 2010 har tagit viktiga steg mot ett eventuellt förhandlingsavslut under 2011, Island har getts officiell kandidatlandsstatus och förhandlingen med Turkiet har fortsatt. Rådet har även beslutat att Serbiens ansökan ska behandlas av kommissionen 2011. Kommissionen i sin tur rekommenderade i november att Montenegro ges kandidatlandsstatus. Innan landet uppfyller de politiska kriterierna för att få börja förhandla om medlemskap behövs det dock ytterligare reformer. Sedan tidigare kvarstår Turkiet och Makedonien som kandidatländer för EU-medlemskap.

När det gäller Turkiet noterar utskottet att det fortfarande behövs en mer heltäckande konstitutionell reform som fokuserar på individens rättigheter, något som EU fortsätter att uppmuntra Turkiet till. Av kommissionens översynsrapport framgår att kommissionen ser särskilt allvarligt på situationen för minoriteter, mediefrihet och religionsfrihet. Utskottet ser

positivt på att Sverige bilateralt och i EU-sammanhang har fortsatt att understryka vikten av att konkreta reformer genomförs, särskilt inom områden som minoritetsrättigheter, yttrandefrihet, jämställdhet och rättsväsende.

Utskottet vill uppmärksamma att en försvårande faktor för medlemskapsförhandlingarna fortfarande är det faktum att Turkiet inte uppfyllt EU:s krav på att öppna landets hamnar och flygplatser för fartyg och flyg också från Republiken Cypern. Frysningen av åtta förhandlingskapitel är en direkt följd av detta, i enlighet med EU:s beslut i december 2006. Utskottet understryker att en lösning av Cypernfrågan skulle påverka Turkiets EU-närmande positivt. Utskottet noterar därför som positivt att Sverige har gett starkt stöd till den pågående officiella förhandlingsprocessen som inleddes i september 2008 mellan de turk- och grekcyprriotiska parterna för att lösa Cypernfrågan under FN:s överinseende.

Utskottet konstaterar att Serbiens EU-närmande påbörjades på allvar den 22 december 2009 när det svenska EU-ordförandeskapet kunde ta emot landets medlemskapsansökan. Utskottet noterar att ansökan vidarebefordrades till kommissionen den 25 oktober 2010. Riksdagen har beslutat om betänkande 2010/11:UU8 Stabiliserings- och associeringsavtal mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Republiken Serbien, å andra sidan.

Utskottet konstaterar att Serbien har gjort framsteg i EU-närmandet det senaste året, bl.a. genom de samtal som har förts mellan Serbien och Kosovo. År 2011 väntas kommissionen presentera ett yttrande om Serbiens medlemskapsansökan. När det gäller Köpenhamnskriterierna anser kommissionen att Serbien gjort framsteg, bl.a. med att genomföra den politiska reformagendan samt genom att vissa resultat har uppnåtts i fråga om kampen mot organiserad brottslighet. Utskottet vill dock understryka att Serbien måste öka sitt samarbete med ICTY för att gripa de krigsförbrytare som ännu är på fri fot.

Den politiska situationen i Kosovo har under året präglats av arbetet efter självständighetsförklaringen men även av den parlamentariska kris som drabbade landet under den senare delen av 2010. Kosovos parlament upplöstes den 2 november efter ett misstroendevotum mot sittande koalitionsregering, med påföljande nyval den 12 december.

Utskottet konstaterar att i de albanskdominerade delarna av landet har Kosovos egna institutioner tagit över, medan den kosovoserbiska minoriteten har skapat egna parallella strukturer. Därför återstår ännu att finna lösningar på hur den internationella närvarons olika komponenter ska kunna verka effektivt i hela Kosovo. Positivt är att Kosovos samarbete med det internationella samfundet över lag bedöms ha fungerat väl, och man har gjort framsteg med genomförandet av den s.k. statusplanen. Kommissionen bedömer att Kosovo gjort framsteg när det gäller decentraliseringsprocessen samt att samarbetet med Eulex har förbättrats. En stor utmaning är landets svaga ekonomiska utveckling. Utskottet förutsätter att

Sverige även fortsättningsvis spelar en aktiv roll genom det omfattande bilaterala utvecklingssamarbetet, det svenska bidraget till Kfor och Eulex samt den internationella civila närvaron.

Utskottet noterar att EU är den största givaren till länderna på västra Balkan och Turkiet genom instrumentet för medlemskapsstöd, som syftar till att stödja mottagarländernas EU-närmandeprocesser. Utskottet noterar att Sverige under året har verkat för att göra kopplingen mellan stödet och utvidgningen tydligare. Sverige har fortsatt att aktivt arbeta för att mottagarländernas roll ska öka när det gäller programmering och genomförande av stödet och för att stärka givarsamordningen i fält genom tydliga konsultationsprocesser. I KOM(2010) 687 Årsrapport om instrumentet för stöd inför anslutningen (IPA) 2009 presenteras den verksamhet som bedrivits för genomförandet av instrumentet för stöd inför anslutningen (IPA) under 2009. Den innehåller en allmän översikt över utvecklingen och överväganden inför framtiden. I rapporten konstateras att kommissionen under 2009 förbättrade IPA-instrumentets effektivitet, inverkan och hållbarhet och banade väg för strategisk planering och programplanering genom att stärka givarsamordningen och öka stödmottagarnas egenansvar. Kommissionen menar att en bättre utformning och ett bättre genomförande av politiken kommer att bidra till en förbättrad politisk dialog. Därmed förväntas bättre resultat i EU-integrationsprocessen när det gäller västra Balkan, Turkiet och Island.

Utskottet uppmärksammar vidare KOM(2010) 670 Kommissionens yttrande om Montenegros ansökan om medlemskap i Europeiska unionen. Av yttrandet framgår att Montenegro ansökte om medlemskap 2008. Kommissionen rekommenderar att Montenegro ges status som kandidatland och att förhandlingar kan inledas om det rapporteras framsteg på en rad viktiga områden som anges i yttrandet. Utskottet noterar att de politiska områden som anges är rättsstaten (reform av rättsväsendet, korruption, organiserad brottslighet) samt mänskliga rättigheter och respekt för och skydd av minoriteter. Det finns även ekonomiska områden som ska tas i beaktande (den globala krisen visade på avsevärda obalanser, svagheter i den finansiella sektorn samt hög arbetslöshet). Utskottet konstaterar att kommissionen kommer att lägga fram en rapport om Montenegros framsteg inom ramen för 2011 års utvidgningspaket.

Av KOM(2010) 680 Kommissionens yttrande om Albanien ansökan om medlemskap i Europeiska unionen framgår att Albanien ansökte om medlemskap 2009. Kommissionens bedömning är att Albanien är ett potentiellt kandidatland. Enligt yttrandet har vissa framsteg gjorts under de senaste 12 månaderna. Kommissionen rekommenderar i sitt yttrande att förhandlingar inleds om det rapporteras framsteg på en rad viktiga områden som anges i yttrandet. Utskottet noterar att bland de politiska områden som nämns återfinns de demokratiska institutionerna (bristande effektivitet och stabilitet), brister i införlivandet av lagstiftning, rättsstaten (reform av rättsväsendet, korruption, organiserad brottslighet) samt mänskliga rättighe-

ter och respekt för och skydd av minoriteter. Det finns även ekonomiska områden som ska tas i beaktande, såsom underskott i bytesbalansen, hög arbetslöshet, tillgången till finansiering för småföretag samt svagt utbildningsväsende. Utskottet konstaterar att kommissionen kommer att lägga fram en rapport om Albanien framsteg inom ramen för 2011 års utvidgningspaket.

Utskottet vill inom ramen för utvidgningsfrågan framhålla KOM(2010) 660 Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet och rådet – Strategi för utvidgningen och huvudfrågor 2010–2011. Utskottet önskar, i likhet med kommissionen, betona att EU:s engagemang för utvidgningsprocessen återspeglar medlemsstaternas övertygelse att utvidgningen gagnar både unionen och de länder som eftersträvar medlemskap. Detta klara budskap måste lyftas fram och förklaras tydligt för allmänheten för att öka förståelsen och stödet för utvidgningen. EU:s utvidgningsprocess bidrar till stabiliteten i Europa och till säkerheten och välbefindandet för befolkningen i Europa. Som framkommer av meddelandet kvarstår många utmaningar. I vissa stater som är föremål för utvidgningsförhandlingar har reformtakten avmattats. Samtliga länder måste fokusera på goda styrelseformer och på att stärka rättsstatsprincipen, påskynda ekonomiska reformer och förbättra sin kapacitet att anta och genomföra EU:s regelverk. Utskottet noterar särskilt att värnandet av yttrandefriheten är en bekymmersam fråga i flera stater. Av meddelandet framgår att flera komplexa problem ännu inte har lösts, bl.a. frågan om Bosnien och Hercegovinas styre och namnfrågan för Makedonien. Utskottet konstaterar att olösta bilaterala problem kvarstår och att meningsskiljaktigheterna rörande Kosovos status har förhindrat regionalt samarbete. I Cypernfrågan har förhandlingarna om en övergripande lösning framskridit men ännu inte avslutats.

I KOM(2010) 567 Årsrapport för Sapard – År 2009 beskrivs hur EU sedan 2000 har stärkt sitt föranslutningsstöd för landsbygdsutvecklingen i tio kandidatländer i Central- och Östeuropa. Denna årsrapport är den sista då programmet löpte ut 2009. Rapporten koncentrerar sig på Bulgarien, Rumänien och Kroatien samt tillämpningen och det finansiella genomförandet i dessa länder. Kommissionen konstaterar att Sapard bl.a. har bidragit till en hållbar ekonomisk utveckling och förbättrade miljö- och levnadsvillkor. Eftersom Sapard haft en begränsad budget har effekten på regional eller nationell nivå emellertid varit begränsad.

Av KOM(2010) 622 Årsrapport för det strukturpolitiska föranslutningsinstrumentet (ISPA) 2009 framgår att instrumentet ISPA inrättades 2000. Kroatien fick status som kandidatland 2004 och är det enda land som omfattas av ISPA-verksamhet i denna rapport. Enligt kommissionen ökade genomförandetakten av projekten väsentligt under 2009 och flera viktiga anbudsförfaranden kunde inledas. Utförandet av projekten är dock av ojämn kvalitet.

Utskottet vill sammanfattningsvis erinra om att Europa inte slutar med Europeiska unionens yttre gränser. Det europeiska framtidsperspektivet i vårt närområde är centralt för den demokratiska och ekonomiska utvecklingen i dessa länder, liksom för unionens egen trovärdighet globalt. Det finns en fördragsfäst rätt för alla europeiska stater som respekterar unionens värden att söka medlemskap i Europeiska unionen. Utskottet konstaterar att genom samarbete och integration berikar vi våra samhällen politiskt, ekonomiskt och kulturellt samt främjar fred och säkerhet på vår kontinent.

Med det som ovan anförts avstyrker utskottet motion 2010/11:U306 (S) yrkande 53.

EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik samt bilaterala och regionala förbindelser

Skrivelsen

I skrivelsen lämnar regeringen en redogörelse för EU:s förbindelser med omvärlden (s. 39–85). Avsnittet behandlar EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik, den gemensamma handelspolitiken, EU som global utvecklingsaktör samt EU:s bilaterala och regionala förbindelser.

Regeringen anger att målen med den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken bl.a. är att skydda unionens gemensamma värden och intressen, stärka unionens säkerhet och främja internationellt samarbete. EU är en synlig och alltmer efterfrågad aktör på den globala arenan. Enligt skrivelsen har EU:s förmåga under året fortsatt att utvecklas när det gäller att genomföra insatser till stöd för internationell fred och säkerhet. För närvarande leder EU ett drygt tiotal civila och militära insatser till stöd för internationell fred och säkerhet. Sverige har fortsatt att bidra till utvecklingen av denna förmåga och bidrar med personal till samtliga insatser.

Motionerna

I *kommittémotion 2010/11:U306 yrkande 1* framhåller *Socialdemokraterna* att EU ska stärkas i sin roll som global aktör för utveckling, rättvisare handel och försvar för demokratin. EU måste fortsätta att utveckla en politik som genomsyras av folkrätten och de mänskliga rättigheterna. Samarbetet med FN måste stärkas, och stödet till FN:s nya råd för mänskliga rättigheter vara samstämt och tydligt.

I *kommittémotion 2010/11:U306 yrkande 52* framhäver *Socialdemokraterna* att EU i grunden ska vara ett samarbete mellan suveräna stater, där vi tillsammans med de andra medlemsstaterna kan lösa problem som kräver gemensamma lösningar. Det är viktigt att Sverige för en aktiv EU-politik för folkhälsa, jobb, en bättre miljö, jämställdhet, kunskap och en bättre värld. Sverige och EU måste bli bättre på att inom internationella

organisationer driva frågor om arbetstagarnas rättigheter, internationella miljöregler och rättvisa handelsvillkor. Socialdemokraterna vill arbeta för en stark, effektiv och respekterad rättsordning baserad på folkrätt och mänskliga rättigheter. EU har en viktig roll inte minst genom att vara ett föredöme för det internationella samarbetet.

I *kommittémotion 2010/11:U306 yrkande 54* lyfter *Socialdemokraterna* fram området öster om EU. Europeiska unionen måste skaffa sig en tydligare politik och skarpare instrument för att kunna påverka det gemensamma grannskapet med Ryssland. Det östliga partnerskapet välkomnas av Socialdemokraterna. EU måste finna en mer samordnad politik gentemot Ryssland, inte minst energipolitiskt. Samtidigt som unionen står upp för de värderingar man vill att Ryssland ska leva upp till måste man också arbeta för att föra Ryssland närmare europeiska strukturer.

Sverige bör vara pådrivande inom EU när det gäller hur EU:s relation till Vitryssland ska utvecklas och hur EU bäst kan stödja Vitrysslands suveränitet och demokratisering. Vidare måste Sverige arbeta för att EU erbjuder substantiella handlingsplaner som kan vara ett stöd för Ukrainas nödvändiga reformarbete.

I *kommittémotion 2010/11:U306 yrkande 55* uppmärksammar *Socialdemokraterna* området söder om EU. Socialdemokraterna anför att den välståndsklyfta vi kan se mellan EU och norra Afrika inte är långsiktigt hållbar. Den enda lösningen är att skillnaderna i livsvillkor utjämnas. Även här kan EU med sin mjuka makt bidra till stora förändringar genom att i alla avtal och förbindelser peka på behovet av demokratisering och av ekonomiska reformer. EU måste också ge dessa länder en möjlighet att sälja sina produkter på den europeiska marknaden. De handelshinder som finns för att skydda europeiska bönder och industrier måste upphöra. Den socialdemokratiska regeringen initierade flera projekt med syftet att få i gång en dialog och att bidra till ökade relationer med EU:s södra grannskap. Alexandriainstitutets och det svenska konsulatet i Istanbuls ansträngningar och viktiga roll för detta måste understrykas. Sveriges riksdag har också behandlat ett betänkande om vår relation till den muslimska världen i EU:s närområde. Riksdagens beslut bör, menar Socialdemokraterna, ligga till grund för ett fortsatt svenskt engagemang även under en borgerlig regering.

I *kommittémotion 2010/11:U306 yrkande 57* betonar *Socialdemokraterna* att EU har ett stort ansvar för att internationellt vara en lyhörd, demokratisk, progressiv och solidarisk organisation som tar ansvar, bidrar och inte enbart agerar utifrån egen vinning. EU står i dag modell när man i andra delar av världen bygger upp regionala samarbeten.

I *kommittémotion 2010/11:U306 yrkande 58* och *kommittémotion 2010/11:U8 yrkande 1* påpekar *Socialdemokraterna* att EU har en viktig roll att spela i världen och att EU:s gemensamma utrikespolitik är en mycket viktig del av EU-samarbetet. I motionen uppmärksammas bl.a. frågor om vetorätten på utrikespolitikens område, behovet av att eftersträva

enighet inom EU samtidigt som Sverige ska vara berett att hävda sin uppfattning när så inte är möjligt, vikten av en fortsatt EU-utvidgning, det östliga partnerskapets betydelse, EU:s snabbinsatsstyrkor, EU som förebild och biståndsgivare samt vikten av att EU inte militariserar. Med hänvisning till EU:s solidaritetsklausul i Lissabonfördraget anges att Sverige ska förbli militärt alliansfritt. Vidare bör EU, enligt Socialdemokraterna, ställa starkare krav på medlemsländerna att leva upp till åtagandena i millenniedeklarationen om minst 0,7 % av BNP i bistånd. Därutöver betonar *Socialdemokraterna* i *kommittémotion 2010/11:U8 yrkande 1* att EU måste stödja länderna i Nordafrika i deras arbete med att upprätta en fungerande rättsstat, bekämpa korruptionen och få fungerande demokratiska institutioner. Förutom politiska reformer är ekonomisk och social utveckling avgörande. Vidare uppmärksammar motionärerna Mellanösternkonflikten och begär även att EU fortsätter att pressa Burmas regim till demokratiska förändringar. Motionärerna framhåller vidare att för att underlätta den vitryska befolkningens närmande till Europa bör Sverige snarast avskaffa viseringsavgifterna för medborgare i de länder som ingår i Östliga partnerskapet. Socialdemokraterna framhåller att EU utan vidare dröjsmål bör ratificera Europarådets konvention mot trafficking. Vidare anförs att EU kan vara en viktig aktör i nedrustningsarbetet. Sverige bör å det snaraste ratificera klusterkonventionen. Slutligen anger motionärerna att EU ska vara en pådrivande aktör för att FN:s millenniemål ska uppnås.

EU-nämndens yttrande

När det gäller EU:s förbindelser med omvärlden konstaterar EU-nämnden att den i början av året gav sitt stöd till EU-insatser i Haiti efter jordbävningkatastrofen. Upprepade samråd i nämnden under 2010 har gällt fredsprocessen i Mellanöstern och situationen i Gaza, liksom frågan om Irans kärntekniska program och situationen för mänskliga rättigheter i landet. Kravet på ökad respekt för mänskliga rättigheter samt demokratiseringsprocesser har genomgående understrukits i EU-nämnden även vid samråd om förhållandena i bl.a. Somalia, Sudan, Vitryssland, Burma, Elfenbenskusten och Kina. Under 2010 har EU beslutat om sanktioner i ett flertal fall för att påverka regimer i tredjeländer men även mot personer och enheter utan särskild koppling till ett bestämt tredjeland. Inför sådana beslut har samråd hållits med EU-nämnden. Med hänsyn till den korta tidsrymd som stått till förfogande har samråden ofta hållits i skriftlig form.

Utskottets överväganden

Europeiska unionen ska vara en stark röst för frihet och en stark kraft för fred. Utskottet konstaterar att Sverige har ett ansvar för att i europeisk samverkan bidra till frihet, fred, säkerhet och utveckling i vårt eget närområde och globalt. Utskottet framhåller att Lissabonfördraget ger Europeiska unionen nya möjligheter att globalt främja demokrati och mänskliga rättighe-

ter. Våra instrument är i dag fler och bättre än tidigare. Med en starkare union stiger våra egna och omvärldens förväntningar på ett närvarande, kraftfullt och ansvarstagande Europa. Det är utskottets mening att Sverige ska tillhöra kärnan i det europeiska samarbetet. Den europeiska utrikespolitiken är vår utrikespolitik.

Utskottet vill framhålla att den europeiska utrikestjänsten (EEAS) skapar bättre förutsättningar för ökad samstämmighet i EU:s externa agerande, och därmed är den ett viktigt verktyg för att stärka EU som global aktör. Förhandlingar kring upprättandet av den nya europeiska utrikestjänsten (European External Action Service) har förts under 2010 och 2011. För Sverige har det varit centralt att stödja den höga representanten för utrikes frågor Catherine Ashton och hennes mandat för att därigenom främja hennes samordnande roll. Utskottet delar regeringens inställning att Sverige ska fortsätta att medverka till att utveckla utrikestjänsten i syfte att kunna driva strategiskt viktiga frågor på den globala arenan.

I utrikesdeklarationen den 16 februari 2011 konstaterade regeringen att medlemskapet i Europeiska unionen innebär att Sverige ingår i en politisk allians och tar ett solidariskt ansvar för Europas säkerhet. Sverige kommer inte att förhålla sig passivt om en katastrof eller ett angrepp skulle drabba ett annat medlemsland eller nordiskt land. Vi förväntar oss att dessa länder agerar på samma sätt om Sverige drabbas. Utskottet delar regeringens ställningstagande ovan och konstaterar att det är upp till medlemsstaterna själva att välja på vilket sätt de vill hjälpa varandra.

Att bidra till demokratisk utveckling och ekonomisk integration i närområdet är en av EU:s mest centrala utrikespolitiska uppgifter. En viktig utmaning för Sverige och Europeiska unionen är att bidra till ett fortsatt öppet Europa med ett särskilt intresse och ansvar för utvecklingen i EU:s grannländer, vilket innefattar en vidareutveckling av den europeiska grannskapspolitiken, Östliga partnerskapet och Unionen för Medelhavet. Ökad handel, rörlighet över gränserna och gemensamma regelverk bidrar till välbefinnande och säkerhet och inspirerar till en demokratisk utveckling.

Utskottet konstaterar att ramen för unionens samarbete österut utgörs av Östliga partnerskapet, som tillkommit på svensk-polskt initiativ. Utvecklingen av Östliga partnerskapet i alla dess delar är ett centralt intresse för Sverige. Under året har arbetet med att fördjupa och utveckla Östliga partnerskapet fortsatt. Genom partnerskapet har EU:s politik gentemot de östliga grannländerna stärkts.

Utskottet noterar att på det bilaterala området har flera framsteg gjorts. Bland dessa återfinns inledandet av förhandlingar om associeringsavtal med Moldavien, Georgien, Armenien och Azerbajdzjan, liksom framsteg gällande mobilitet och mellanfolkliga kontakter. Utskottet konstaterar att arbetet med att inleda förhandlingar med Armenien och Georgien om fördjupade frihandelsområden har fortsatt under året. Avtal mellan EU och Georgien om viseringsförenkling skrevs under i juni och ett avtal om återtagande undertecknades i november 2010. Vidare förbereds förhandlingsdi-

rektiv för viseringsförenklings- och återtagandeavtal med Armenien och Azerbajdzjan. Genomförandet av mobilitetspartnerskapet mellan EU och Georgien har fortsatt och ett liknande partnerskap förbereds mellan EU och Armenien.

Utskottet framhåller att frågor om demokrati, mediefrihet och respekt för mänskliga rättigheter i regionen har ägnats fortsatt betydande uppmärksamhet, inte minst efter parlamentsvalen i Azerbajdzjan i november. Nya underkommittéer inrättades inom ramen för de existerande partnerskaps- och samarbetsavtalen mellan Georgien, Armenien och Azerbajdzjan och EU. Utskottet noterar att EU:s civila observatörsmission EUMM, som tillkom efter den väpnade konflikten mellan Ryssland och Georgien i augusti 2008, under året fortsatte att övervaka eldupphöravtalets genomförande. Insatsens mandat förlängdes med ett år till september 2011. Utskottet konstaterar att de internationella samtalen i Genève om säkerheten i Georgien har fortsatt, men att några större framsteg inte har nåtts.

Vitryssland omfattas för närvarande endast av partnerskapets multilaterala del. Utskottet ser som positivt att partnerskapets multilaterala samarbete under året har konsoliderats ytterligare och att ett antal expertpaneler och samarbetsprojekt har lanserats, t.ex. avseende förvaltningsreform och korruptionsbekämpning. Utskottet ser toppmötet som planeras under 2011 mellan Europeiska unionen och dess östeuropeiska grannar som ett viktigt tillfälle att ta nya steg.

Vad gäller utvecklingen i Vitryssland konstaterar utskottet att EU under 2010 har hållit fast vid engagemangspolitiken. EU har uttalat en vilja att uppgradera relationen till Vitryssland förutsatt att landet gör framsteg inom demokrati och mänskliga rättigheter samt vad gäller ökad rättssäkerhet. Utskottet ser positivt på att EU har påbörjat interna diskussioner om antagandet av ett förhandlingsdirektiv för viseringsförenklings- och återtagandeavtal för att förenkla resande för främst vanliga vitryska medborgare. Utskottet konstaterar att regeringen i faktapromemoria 2010/11:FPM83 Viseringsförenklingsavtal mellan EU och Vitryssland är positiv till att EU ingår ett viseringsförenklingsavtal med Vitryssland. Utskottet delar regeringens bedömning att ett sådant avtal ligger i linje med svenska strävanden att underlätta resande för den enskilda individen och att stärka de mellanfolkliga kontakterna mellan Vitryssland och EU.

Utskottet har tagit del av faktapromemoria 2010/11:FPM91 Återtagandeavtal mellan EU och Vitryssland. Faktapromemorian behandlar förslaget i kommissionens rekommendation SEK(2010) 1399. Förslaget omfattar ett bemyndigande för kommissionen att förhandla ett återtagandeavtal mellan EU och Vitryssland. Avtalet ska reglera villkor och procedurer för återtagande av egna medborgare, medborgare i tredjeland samt statslösa liksom transitering. Utskottet stöder, i likhet med regeringen, ett ingående av återtagandeavtal mellan EU och Vitryssland. Det finns ett värde i att medlemsstaterna nära samverkar i återtagandefrågor. Den folkrättsliga principen att varje stat är skyldig att återta sina egna medborgare understryks och likar-

tade procedurer kan effektivisera återvändandet genom att den mottagande statens administration underlättas. Det aktuella avtalet är ett konkret exempel på sådant samarbete.

Under året har även diskussioner förts inom EU om framtagande av en gemensam interimistisk plan för reformer. Förutsättningarna för EU:s politik i förhållande till Vitryssland påverkades dock radikalt i och med presidentvalet den 19 december 2010 och den efterföljande repressionen mot företrädare för opposition, oberoende massmedier och det civila samhället.

Utskottet vill framhålla att de brutala övergreppen i samband med presidentvalet i Vitryssland var ett allvarligt bakslag i arbetet för frihet, demokrati och mänskliga rättigheter i Europa. Utskottet ser med tillfredsställelse att Sverige har varit drivande för kraftfulla europeiska åtgärder mot regimen samtidigt som vi stärker stödet till landets demokratiska krafter. En översyn av EU:s politik har inletts mot bakgrund av den förändrade situationen efter presidentvalet i december. Utskottet välkomnar kommissionens meddelande KOM(2011) 26 Gemensamt förslag till rådets förordning om ändring av rådets förordning (EG) nr 765/2006 om restriktiva åtgärder mot president Lukasjenko och vissa tjänstemän i Vitryssland, som beslutades av rådet för utrikes frågor den 31 januari 2011.

Utskottet noterar vidare den resolution som Europaparlamentet antog den 20 januari 2011, där parlamentet framhåller att EU bör införa reseförbud och frysa tillgångarna för vitryska statstjänstemän och personer inom domstolsväsendet, polisväsendet och övriga säkerhetstjänster som var inblandade i våldsamheterna den 19 december 2010. Vidare krävs i resolutionen att sanktionerna ska lyftas endast när de fängslade oppositionsledarna släpps fria.

I resolutionen fördömer Europaparlamentet vidare det brutala våld som polisen och KGB använde mot de protesterande på valdagen och begär att det under OSSE:s överinseende genomförs en oberoende och opartisk internationell utredning om det inträffade. I resolutionen framförs att nyval bör utlysas och understryks att detta val ska genomföras enligt internationella standarder.

Utskottet har nyligen behandlat frågor med anknytning till Vitryssland i betänkandena 2010/11:UU12 Europarådet och 2010/11:UU14 OSSE.

Utskottet anser att det finns starka skäl att nära följa utvecklingen i Ukraina, i synnerhet respekten för demokratiska principer, mediefrihet och mänskliga rättigheter. Sverige stöder landets europeiska integration, och utskottet delar regeringens förhoppning att förhandlingarna om ett associeringsavtal med Europeiska unionen kan slutföras under 2011.

I juli 2010 initierades en översyn av den europeiska grannskapspolitiken (ENP) av den höga representanten Catherine Ashton och kommissionären Stefan Füle. Samtliga medlemsstater, och de länder som omfattas av ENP, uppmanades att reflektera över det fortsatta genomförandet av politiken samt diskutera hur de framtida relationerna till grannländerna i öst och syd

bör se ut. Utskottet noterar att översynen ska resultera i ett meddelande från kommissionen som förväntas bli presenterat i april 2011. Utskottet kan komma att återkomma till frågan i ett annat sammanhang.

Ryssland är en viktig global och regional aktör. Utskottet konstaterar att viktiga mål för både EU:s och Sveriges politik är att bidra till att stärka rättsstaten och att främja framväxten av ett starkt civilt samhälle i Ryssland. Utskottet anser att en uppriktig och vid behov kritisk dialog med Ryssland är ett naturligt inslag i de fördjupade, förtroendefulla relationer som eftersträvas.

Utskottet noterar vidare att förhandlingar om ett nytt grundläggande avtal mellan EU och Ryssland inleddes i juli 2008. Utskottet konstaterar att fem förhandlingsrundor har genomförts under året. Ryssland ansökte om medlemskap i WTO år 1993. Under hösten 2010 nåddes en bilateral överenskommelse med EU om villkoren för Rysslands anslutning. Utskottet noterar även att det vid ett möte i det s.k. Permanent Partnership Council mellan EU och Ryssland den 22 november 2010 uppmärksammades att det var tio år sedan energisamarbetet mellan Ryssland och EU inleddes. Mötet fokuserade i övrigt på frågor kopplade till försörjningstrygghet för energi. Utskottet framhåller att energieffektivisering och satsningar på ny teknik borde vara en viktig del av partnerskapet mellan EU och Ryssland.

Utskottet har nyligen behandlat frågor med anknytning till Ryssland i betänkande 2010/11:UU12 Europarådet.

Utskottet konstaterar att sedan 2008 har en process pågått för att fördjupa EU:s relationer med partnerländerna i syd. EU har kontraktsmässiga relationer i form av associeringsavtal med i princip samtliga Medelhavsländer. Utskottet noterar att förhandlingar om nya handlingsplaner följer grannskapspolitikens princip om differentiering, dvs. att bedöma varje partnerland på egna meriter. Processen för att uppgradera relationerna med Israel inleddes 2008 men har ännu inte gått i mål. EU har konstaterat att uppgraderingen måste ses i ett bredare sammanhang som omfattar fredsprocessen. Den existerande handlingsplanen har tills vidare förlängts.

Utskottet anser det angeläget att välkomna partnerländernas intresse att fördjupa relationerna med EU och att värna existerande ramverk och genomförandet av gjorda åtaganden, inklusive vad gäller demokrati och mänskliga rättigheter. Utskottet ser som positivt att det för svenskt vidkommande bedömts viktigt att inför en fördjupning av relationerna med partnerländerna i syd även beakta den politiska kontexten.

I ljuset av den senaste utvecklingen i regionen har relationerna med södra grannskapet hamnat i blickfånget. Utskottet ser positivt på att EU har gjort åtaganden om nytt partnerskap med de länder som genomför politiska och ekonomiska reformer, inklusive genom ENP och Unionen för Medelhavet. Utskottet välkomnar att Sverige verkar för att åtaganden vad gäller demokrati och mänskliga rättigheter inom ramen för associeringsavtalen måste få ökad tyngd i EU:s relationer med regionen. Vid rådet för

utrikes frågor den 21 februari 2011 antogs slutsatser som bl.a. innebar utfästelser om att, som svar på de demokratiska omvandlingsprocesserna (i framför allt Egypten och Tunisien), ta särskilda politiska initiativ och utforma stödpaket utifrån befintliga relevanta program. Rådet kommer att se över, anpassa och frigöra lämpligt stöd.

Utskottet noterar att Europeiska rådet i sitt uttalande i samband med ett extra möte om utvecklingen i Libyen och den sydliga grannlandsregionen den 11 mars 2011 framhöll att framsteg och demokrati går hand i hand. Utskottet välkomnar de konstateranden som gjordes om att alla regionens länder behöver inleda eller påskynda politiska och ekonomiska reformer. Europeiska unionen kommer att stödja alla åtgärder som bidrar till en demokratisk omvandling, politiska system som medger fredlig förändring, tillväxt och välstånd och en proportionerligare fördelning av det ekonomiska välståndet.

Utskottet välkomnar KOM(2011) 200 Gemensamt meddelande till Europeiska rådet, Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén om ett partnerskap för demokrati och delat välstånd med södra Medelhavsområdet. Utskottet konstaterar att ett sådant partnerskap bör grundas på djupare ekonomisk integration, breddad tillgång till marknaden och politiskt samarbete. Utskottet ser positivt på påpekandet att ekonomisk utveckling och utsikter till arbete, särskilt för ungdomar, är av största vikt för en stabilisering av demokratin. Likaså önskar utskottet understryka att rådet snarast bör enas om förslagen om ursprungsregler för hela Europa–Medelhavsområdet.

I många av världens länder lider människor alltjämt av hunger och undernäring. Det krävs nationella initiativ i dessa länder för att stärka både handel och produktivitet i jordbruket, liksom en stärkt köpkraft. Utskottet ser som positivt att regeringen gör en särskild livsmedelssatsning inom biståndet för att stärka denna typ av insatser. Utskottet önskar, i likhet med regeringen, att handelsstörande jordbrukssubventioner elimineras och att handelshinder i jordbrukssektorn bekämpas. Utskottet framhöll i betänkande 2010/11:UU13 sitt stöd för regeringens agerande för att den pågående översynen av EU:s jordbrukspolitik och budget ska leda till en fortsatt reformering av EU:s gemensamma jordbrukspolitik i en marknadsorienterad riktning. Utskottet menar att marknadsstöd, inklusive exportbidrag, bidrar till att upprätthålla höga priser och ger inlåsnings effekter som kan påverka produktionen negativt vad gäller miljö och konkurrens mot tredjeländ. Utgifterna för den gemensamma jordbrukspolitiken som andel av EU:s totala budget kan, mot bakgrund av det ovanstående, minskas kraftigt.

Utrikesutskottet och finansutskottet fick den 5 april 2011 en föredragning inför Världsbankens och IMF:s vårmöten den 16 april. Finansminister Anders Borg uppmärksammade att höga och volatila livsmedelspriser påverkar livsmedelssäkerheten och drabbar fattiga människor hårt. Detta påverkar även uppfyllandet av millenniemålen. Världsbanken bedömer att till

följd av de höga livsmedelspriserna lever 44 miljoner fler människor i extrem fattigdom i dag än före den ekonomiska krisen. Utskottet konstaterar att åtgärder på kort sikt för att dämpa effekterna på hunger och fattigdom bör paras med långsiktiga insatser för ökad produktivitet och hållbarhet.

Utskottet noterar KOM(2011) 117 Förslag till rådets beslut om under-tecknande av ramavtalet om ett vittomspännande partnerskap och samarbete mellan Europeiska unionen och dess medlemsstater, å ena sidan, och Mongoliet, å andra sidan. Kommissionen föreslår i meddelandet att rådet fattar beslut om att underteckna ett ramavtal om ett vittomspännande partnerskap och samarbete mellan EU och Mongoliet. Ramavtalet är ett steg i riktningen mot ett förstärkt politiskt och ekonomiskt engagemang i Östasien och avser att främja ett förbättrat samarbete med Mongoliet inom ett stort antal områden. Utskottet har mottagit faktapromemoria 2010/11: FPM95 Ramavtal om partnerskap och samarbete mellan EU och Mongoliet. Utskottet delar regeringens inställning och välkomnar och stöder det framförhandlade avtalet mellan EU och Mongoliet. Regeringen ställer sig positiv till ett intensifierat samarbete mellan EU och Mongoliet, som det föreslås i ramavtalet. Utskottet noterar att regeringen vill verka för att Mongoliet ges nödvändigt stöd i sin strävan efter att fördjupa demokratin och marknadsekonomiska reformer. Genomförandet av avtalet avser att främja Mongoliets utveckling liksom EU:s vidare politiska och ekonomiska intressen i landet.

Utskottet önskar framhålla att utvecklingen i Burma har funnits kvar på EU:s utrikespolitiska dagordning under året, med särskilt fokus på förberedelserna inför de val som hölls i Burma den 7 november 2010. EU har kontinuerligt uppmanat den burmesiska regimen att vidta nödvändiga åtgärder för att tillförsäkra medborgarna fria och rättvisa val. Utskottet beklagar uteblivna framsteg i fråga om respekten för mänskliga rättigheter och demokratisk utveckling, men välkomnar under dessa omständigheter att de restriktiva åtgärderna mot Burma förlängdes med ytterligare tolv månader vid rådet för yttre förbindelser i april 2010. EU fortsätter att vara en av de största givarna av humanitärt bistånd i Burma. Efter valen den 7 november 2010 beklagade EU att den burmesiska regimen inte hade tillförsäkrat medborgarna fria och rättvisa val. Frigivningen av Aung San Suu Kyi den 13 november 2010 välkomnades av EU, men samtidigt betonades vikten av ett villkorslöst frisläppande och regimen uppmanades att släppa samtliga andra politiska fångar.

När det gäller ratifikation om Europarådets konvention mot trafficking önskar utskottet framhålla att människohandel är ett brott av sådan karaktär att ett fungerande internationellt samarbete är av största vikt. Sverige arbetar också aktivt på många sätt, både nationellt och internationellt, för att bekämpa handel med människor. Utskottet välkomnar att direktivet om förebyggande och bekämpande av människohandel samt skydd av offer antogs av allmänna rådet den 21 mars 2011. Utskottet har även informerat

sig om att direktivet i vissa delar går längre än vad som är fallet i Europarådskonventionen. Utskottet behandlar insatser mot människohandel även under avsnittet Rättsliga och inrikes frågor.

EU:s militära och civila krishanteringsinsatser, inom ramen för den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik (GSFP), är ett konkret uttryck för unionens vilja och förmåga att bidra till fred och säkerhet i konfliktområden. Sammanlagt tretton insatser bedrevs under 2010 i Afrika, Europa och Asien – tre militära, åtta civila och två civil-militära insatser. Utskottet noterar att Europeiska unionens råd den 1 april 2011 tog ett principbeslut om en militär EU-insats till stöd för humanitärt bistånd i Libyen. I sitt beslut angav rådet att Eufor Libya, på en begäran från FN:s kontor för samordning av humanitära frågor (UN OCHA), ska kunna genomföra en militär insats till stöd för humanitärt bistånd i regionen i linje med FN:s säkerhetsråds resolutioner 1970 och 1973. Vidare angavs att insatsen ska vara beredd att, på OCHA:s begäran, bidra till evakuering av människor som drivits på flykt och stödja humanitära organisationer i deras aktiviteter. Beslutet den 1 april innebar att planeringen påbörjades för en eventuell insats. Den 14 april godkände rådet ett planeringsdokument (Conops). Regeringens beslut att godkänna rådsbesluten den 1 och 14 april föregicks av skriftliga samråd med EU-nämnden.

Utskottet vill framhålla att när det gäller EU:s militära krishanteringsförmåga har Sveriges ordförandeskapsinitiativ om en politisk diskussion för att öka användbarheten av EU:s stridsgrupper följts upp av det spanska respektive belgiska ordförandeskapet. De riktlinjer för att öka flexibiliteten och användbarheten av stridsgrupperna som EU:s försvars- och utrikesministrar enades om vid rådsmötet i november 2009 har omsatts i arbete inom rådsstrukturen. Medlemsstaterna uppmanas att öka samarbetet mellan de olika stridsgrupperna som ställs i beredskap. Syftet är att uppnå synergier och dra lärdomar av varandra. De s.k. Battle Group Community Meetings är ett exempel på nya former av möten som gör det möjligt för bidragande länder att lära av varandra. Utskottet noterar att Sverige i enlighet med riktlinjerna har haft erfarenhetsutbyte med Nederländerna, som liksom Sverige är ansvarig ramnation för en stridsgrupp under första halvåret 2011.

EU:s roll inom nedrustning och icke-spridning har utvecklats de senaste åren. För Sverige är det särskilt viktigt att EU driver en politik för både nedrustning och icke-spridning av massförstörelsevapen. Utskottet utgår från att Sverige kommer att fortsätta att aktivt arbeta för nedrustning av såväl taktiska som andra typer av kärnvapen, inte minst inom ramen för icke-spridningsavtalet (NPT). Utskottet välkomnar att NPT:s översynskonferens förra året resulterade i handlingsplaner om nedrustning, icke-spridning och fredlig användning av kärnenergi. Utskottet ser även positivt på att Europeiska unionen under året kommer att bidra till förberedelserna för en internationell konferens 2012 om en zon fri från massförstörelsevapen i Mellanöstern.

En delegation från utskottet medverkade vid konferensen Partnership for peace – Workshop on the role of parliaments in arms control, disarmament and non-proliferation of weapons of mass destruction, som hölls i Genève den 30 mars–1 april 2011. Konferensen bestod av sex sessioner: Overview, current status of WMD and Role of Parliament; Policy Development; Treaty-making, ratification and implementation; Sanctions and export controls; Governance; Next steps for parliaments (översikt, aktuell status avseende massförstörelsevapen och parlamentets roll; policyutveckling; ingående av fördrag, ratificering och implementering; sanktioner och exportkontroll; styrning; nästa steg för parlamenten).

Utskottet beslutade vid ett sammanträde den 20 januari 2011 att inleda ett fördjupat arbete med nedrustnings- och ickespridningsfrågor under 2011. Målsättningen med arbetet är att få fördjupade kunskaper inom området, bereda relevanta motionsyrkanden och behandla den kommande propositionen om konventionen om klusterammunition under hösten 2011.

Vad gäller klusterammunition konstaterar utskottet att denna typ av ammunition skapar och har skapat allvarliga humanitära problem. Det har varit Sveriges övergripande målsättning att få till stånd en ambitiös och effektiv internationell reglering av densamma. Utskottet konstaterar att EU:s och Sveriges engagemang i förhandlingarna om klusterammunition inom ramen för 1980 års vapenkonvention (CCW) kvarstår. EU välkomnade ikraftträdandet av konventionen om klusterammunition den 1 augusti 2010. När det gäller den svenska ratificeringen av konventionen om klusterammunition noterar utskottet att regeringen aviserat att en proposition i frågan ska överlämnas till riksdagen i juni 2011 för behandling före utgången av året.

Utskottet understryker att Sverige och Europeiska unionen tillsammans med övriga biståndsgivare har ett ansvar för att biståndet och andra verktyg i utvecklingspolitiken kontinuerligt anpassas för att möta utmaningarna i en föränderlig värld. Utskottet anser att Europeiska unionens samlade förmåga och gemensamma agerande behöver utvecklas ytterligare för att visa ansvar och ledarskap i utvecklingsfrågorna. Vid ett högnivåmöte i FN i september 2010 diskuterades millenniemålen. Utskottet konstaterade att med fem år kvar till 2015 är framstegen blandade och ytterligare insatser är nödvändiga för att stödja utvecklingsländerna. Som världens ledande givare har EU och dess medlemsstater en viktig roll att spela. Utskottet välkomnade att Sverige med kraft har fortsatt att driva på för att EU ska kunna uppnå det gemensamma målet om att avsätta 0,7 % av BNI i bistånd senast 2015.

Bättre biståndseffektivitet, fokus på resultat och ökad samstämmighet för utveckling är andra centrala aspekter för att kunna bidra till att millenniemålen uppnås. Utskottet noterar att på regeringens initiativ har rådsslutsatser om vikten av ökad transparens inom biståndet antagits. Utskottet ser positivt på att frågor om jämställdhet och sexuell och reproduktiv hälsa har stått i fokus under året. Utskottet noterar även att det genom Lissabon-

fördraget fastslås att målet att minska och på lång sikt utrota fattigdomen är jämställt med andra mål inom EU:s utrikespolitik. Fördraget understryker också vikten av hänsyn till målen för utveckling inom andra politikområden, s.k. samstämmighet för utveckling. Utskottet önskar framhålla att den nya organisationen med den höga representanten för utrikes frågor samt utrikes tjänsten (EEAS) är ett centralt instrument för att stärka ett samstämmigt agerande i EU:s yttre förbindelser, inklusive på utvecklingsområdet.

Utskottet uppmärksammar att kommissionen i november 2010 presenterade KOM(2010) 629 grönbok om EU:s utvecklingspolitik till stöd för en socialt integrerande tillväxt och en hållbar utveckling. Syftet är att lansera en bred debatt om EU:s framtida utvecklingspolitik. Innehållet i grönboken diskuterades av biståndsministrarna vid rådsmötet den 9 december 2010. Utskottet ställde sig i sitt utlåtande över grönboken (utl. 2010/11:UU9) positivt till att kommissionen öppnar för en bred diskussion om EU:s utvecklingspolitik. Utskottet anser att förklaringen Europeiskt samförstånd om utveckling från 2005 ger en bra grundstruktur för EU:s utvecklingspolitik men att det finns skäl att kontinuerligt se över EU:s utvecklingspolitik i syfte att identifiera vilka områden som kan behöva reformeras eller kompletteras för att anpassa den till dagens och framtidens förutsättningar. Utskottet noterar att fortsatt deltagande i detta arbete kommer att vara en mycket viktig fråga för regeringen under 2011.

Utskottet uppmärksammar i detta sammanhang kommissionens meddelande KOM(2010) 722 Halvtidsöversyn av handlingsplanen för det europeiska samförståndet om humanitärt bistånd – Effektiva, principbaserade humanitära insatser på EU-nivå. Meddelandet syftar till att stärka EU:s samlande åtagande att tillsammans implementera det europeiska samförståndsdocumentet om humanitärt bistånd, särskilt de praktiska åtgärderna i den tillhörande handlingsplanen. I faktapromemoria 2010/11:FPM58 välkomnar och stöder regeringen meddelandet. Utskottet delar regeringens inställning och betonar vikten av att medlemsstaterna och kommissionen som utgångspunkt i det fortsatta genomförandet av handlingsplanen respekterar och stöder de internationella humanitära principerna, principerna om gott humanitärt givarskap och FN:s ledande roll i att samordna humanitära insatser. Utskottet välkomnar ett ökat informationsutbyte inom EU på det humanitära området. Utskottet behandlade frågor inom detta område i sitt betänkande 2004/05:UU11 Sveriges politik för humanitärt bistånd.

KOM(2010) 513 Rapport från kommissionen till rådet och Europaparlamentet om genomförandet av makroekonomiskt stöd till tredjeländer under 2009 ger en allmän översikt över EU:s makroekonomiska stöd till tredjeländer under 2009. Utbetalningarna av makroekonomiskt stöd under perioden 2000–2009 fördelade sig enligt följande: västra Balkan 60 %, Nya oberoende staterna 18 %, Centralasien 18 % samt Medelhavsländerna 4 %. Utskottet konstaterar att i och med ikraftträdandet av Lissabonfördraget ändrades den rättsliga grunden för det makroekonomiska stödet. Beslut om

stöd ska fattas i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet. Kommissionen utarbetar därför en ramförordning för att effektivisera beslutsprocessen för makroekonomiskt stöd och göra den mer flexibel. Utskottet har genomfört två subsidiaritetsprövningar, dels med anledning av kommissionens förslag i KOM(2010) 302 om makroekonomiskt stöd till Republiken Moldavien, dels avseende KOM(2010) 804 om ytterligare makroekonomiskt stöd till Georgien. Utskottet ansåg i bägge dessa fall att förslagen inte stred mot subsidiaritetsprincipen.

EU är en global aktör för de mänskliga rättigheterna (MR). Utskottet konstaterar att arbetet mot dödstraff, tortyr, våld mot kvinnor samt arbetet kring MR-försvare, barnets rättigheter, barn i väpnade konflikter och respekten för den internationella humanitära rätten har fortsatt i enlighet med de särskilda EU-riktlinjerna på dessa områden.

FN:s arbete för mänskliga rättigheter har hög prioritet för EU. Utskottet ser positivt på att EU i FN:s generalförsamling under året framför allt har arbetat för att man ska anta landresolutioner om Nordkorea, Burma och Iran samt ett antal tematiska resolutioner, t.ex. om religiös intolerans, om summariska avrättningar och om barnets rättigheter. Utskottet noterar att en annan viktig fråga för EU var hur FN:s MR-råd i Genève ska kunna bli ett verksamt forum för behandling av MR-utvecklingen i världens länder såväl som av tematiska frågor på området. Tonvikt har också lagts på MR-rådets arbete med att uppmärksamma övergrepp i enskilda länder. Utskottet noterar vidare att andra viktiga frågor har varit förlängningen av rådets rapportörsmandat för bl.a. Sudan och Burma, samtidigt som försöken att försvaga rådets arbete gentemot dessa och andra länder har motverkats från EU:s sida. Under året har också arbetet fortsatt med den femårsöversyn av rådet som generalförsamlingen beslutade om 2006. Utskottet välkomnar att utgångspunkten för EU:s engagemang är att arbetet i FN ska skärpas och utvecklas.

Vad som framförs i motionerna *2010/11:U8 (S) yrkande 1*, *2010/11:U306 (S) yrkandena 1, 52, 54, 55, 57 och 58* får anses besvarat med det som utskottet har anfört. Motionerna avstyrks.

Ekonomiska och finansiella frågor

Skrivelsen

Regeringen redogör i skrivelsen för ekonomiska och finansiella frågor (s. 86–112). De ingående avsnitten berör ekonomi och finans, finansmarknaden, skatter, EU:s budget, skydd av EU:s finansiella intressen samt statistik. Regeringen konstaterar i skrivelsen att EU-samarbetet inom det ekonomiska och finansiella området under året i stor utsträckning har inriktats på att hantera den offentligfinansiella kris som uppstått i den ekonomiska och finansiella krisens kölvatten. Kraftigt stigande budgetunderskott och offentlig skuldsättning har inneburit stora utmaningar för den ekono-

misk-politiska samordningen i EU. Vid utgången av 2010 väntas 24 av EU:s 27 medlemsstater vara föremål för underskottsöförfarande och en majoritet av länderna ha en offentlig skuldsättning som överskrider stabilitets- och tillväxtpaktens referensvärde om 60 % av BNP. Den statsfinansiella utvecklingen har under året lett till negativa marknadsreaktioner på flera håll genom stigande räntedifferenser i länder med svaga offentliga finanser. Krisen har även blottlagt brister i det gemensamma regelverket för ekonomisk styrning, och ett viktigt arbete med att förstärka det befintliga regelverket har påbörjats i EU.

Motionen

I *kommittémotion 2010/11:U8 yrkande 2* framhåller *Socialdemokraterna* att samarbetet inom EU vad avser ekonomiska och finansiella frågor ska bedrivas i enlighet med fem principer. Den nationella kompetens ska värnas, ett samlat EU-samarbete ska värnas, ökad sysselsättning ska ha högsta prioritet. Vidare anför motionärerna behovet av en förstärkt reglering av finanssektorn och understryker att en effektiv stimulanspolitik kräver starka statsfinanser.

I *kommittémotion 2010/11:U8 yrkande 3* betonar *Socialdemokraterna* att den svenska ståndpunkten inom EU ska vara att stödja kommissionens vidare utredning av en transaktionskatt. Motionärerna menar att kommissionen har redovisat en rad goda skäl för att utveckla beskattningen av finanssektorn. Finansaktörer som i brist på tillräcklig tillsyn och tydliga regelverk har tagit alltför stora risker har utlöst en finanskris som skapat stora kostnader för många europeiska nationalstater och ekonomisk oro i hela EU med stor arbetslöshet som följd.

I *kommittémotion 2010/11:U8 yrkande 4* understryker *Socialdemokraterna* vikten av att Sverige inom EU och OECD noga följer hur informationsutbytesavtalen fungerar i praktiken samt verkar för förbättringar av OECD:s standardavtal.

I *kommittémotion 2010/11:U8 yrkande 5* lyfter *Socialdemokraterna* fram att Sverige inom EU och OECD ska verka för en mer multilateral ansats i skatteavtalsarbetet för att hjälpa utvecklingsländerna att också få del av dolda tillgångar genom informationsutbyte.

Finansutskottets yttrande

Finansutskottet tar i sitt yttrande upp fem teman: den offentligfinansiella krisen, finansmarknaden, Europa 2020-strategin, översynen av EU:s budget samt offentlig upphandling. I sitt ställningstagande anför finansutskottet att skrivelsen är ett viktigt instrument för att riksdagen ska kunna följa upp utvecklingen inom EU och hur regeringen agerat i det europeiska samarbetet.

Finansutskottet konstaterar inledningsvis att EU-samarbetet under 2010 inom det ekonomiska och finansiella området i stor utsträckning har inriktats på att hantera den offentligfinansiella kris som uppstått i spåren av

den ekonomiska och finansiella krisen. Samtidigt har arbetet för att förbättra dels regelverken, dels tillsynen över de finansiella marknaderna fortsatt. Under året har statsråd och statssekreterare i Finansdepartementet vid åtskilliga tillfällen deltagit i finansutskottets sammanträden för att informera och överlägga om aktuella EU-frågor inom utskottets område.

När det gäller de konkreta förslagen inom finansutskottets område anges i yttrandet att de svenska ståndpunkterna är väl kända, tydliga och väl förankrade i riksdagen. Det finns en bred samsyn i riksdagen om såväl reglering och tillsyn över de finansiella marknaderna på EU-nivån som förstärkt ekonomisk styrning och samordning inom EU. En grundläggande utgångspunkt är att den nationella kompetensen ska värnas när det gäller finanspolitiska vägval och att vår ordning för socialförsäkringar och skatter primärt är frågor som ska beslutas nationellt. Likaså är den svenska lönebildningsmodellen i första hand en fråga för arbetsmarknadens parter. Finansutskottet framhåller i detta sammanhang, liksom i sitt utlåtande 2009/10:FiU40 om förstärkt samordning av den ekonomiska politiken, att Europeiska unionen är ett samarbete mellan 27 jämbördiga stater och att hela unionens intresse måste beaktas också när euroländerna har sina överläggningar. Finansutskottet understryker att när rådet och kommissionen tillämpar regelverket för förstärkt samordning av den ekonomiska politiken ska de fullt ut respektera de nationella parlamentens roll, arbetsmarknadens parter rättigheter och de olika modellerna på de nationella arbetsmarknaderna inklusive systemet för lönebildning. Finansutskottet betonar särskilt att hänsyn ska tas till artiklarna 152 och 153 i fördraget samt till artikel 28 i stadgan om grundläggande mänskliga rättigheter. Artikel 153.5 tydliggör att föreskrifterna i artikel 153 inte är tillämpliga när det gäller löner, föreningsfrihetsrätten, rätten att strejka eller rätten till lockout. Slutligen, konstaterar finansutskottet i sitt yttrande, finns det också en bred uppslutning i riksdagen kring Europa 2020-strategin, där finansutskottet i sitt utlåtande 2009/10:FiU29 underströk att EU vid sidan av att i det korta perspektivet hantera den ekonomiska och finansiella krisen också måste möta de ekonomiska, sociala och miljömässiga utmaningarna av mer strukturell art. Finansutskottet anger att det mot denna bakgrund inte kan se att riksdagen behöver vidta någon ytterligare åtgärd med anledning av motion 2010/11:U8 yrkande 2 eftersom de fem principer som Sverige, enligt motionärerna, ska driva inom EU är i linje med de svenska ståndpunkter som sedan tidigare är väl förankrade i riksdagen.

Finansutskottet anför vidare att när det gäller motionärernas yrkande 3 om att den svenska ståndpunkten inom EU ska vara att stödja kommissionens vidare utredning av en transaktionsskatt delar utskottet inte motionärernas åsikt om att det finns en rad goda skäl för att utveckla beskattningen av finanssektorn. Utskottet är väl medvetet om att det internationellt pågår diskussioner om beskattning av finansiella transaktioner men anser att det krävs global samordning för att en transaktionsskatt ska fungera. Liksom utskottet tidigare konstaterat (bet. 2010/11:FiU23) finns

det varken några skarpa förslag eller någon enighet på global nivå om att införa en transaktionsskatt, varför diskussionen om transaktionsskatter saknar realism. En transaktionsskatt är inte heller en verkningsfull åtgärd för att stabilisera den finansiella sektorn. Verkningsfulla åtgärder är i stället sådana som går på grundproblemet, dvs. institutens balansräkningar, såsom stabilitetsavgifter och kapitaltäckningsregler. För övrigt är det redan ett faktum att kommissionen utreder frågan. Finansutskottet finner mot bakgrund av detta inte skäl till att riksdagen vidtar någon åtgärd med anledning av motion 2010/11:U8 yrkande 3. Motionen bör, enligt finansutskottet, således avstyrkas.

Finansutskottet konstaterar till sist att regeringen även redovisar arbetet i EU under 2010 vad avser EU 2020-strategin, översynen av EU:s budget och offentlig upphandling. Finansutskottet uppger att det har behandlat dessa frågor tidigare och står fast vid de ställningstaganden som tidigare gjorts.

EU-nämndens yttrande

EU-nämnden konstaterar i sitt yttrande att samråden om ekonomiska och finansiella frågor under 2010 dominerades av frågor knutna till den ekonomiska och finansiella krisen. Stöd till medlemsstater med akuta ekonomiska problem – Grekland och Irland – och den europeiska stabiliseringsmekanismen har varit föremål för såväl ett flertal ordinarie möten som telefonsammanträden vid fyra tillfällen. Förslagen till nya regler om ekonomisk styrning, som utgör ett svar på den ekonomiska och finansiella krisen genom förbättrat informationsutbyte och utökad insyn och samråd mellan medlemsstaterna, har varit en annan viktig fråga. Den s.k. europeiska terminen, som är en granskningscykel för medlemsstaternas ekonomiska politik avsedd att stödja medlemsstaterna i deras ekonomiska reformer föranledda av krisen, berör ett flertal av rådets konstellationer, men samordnas i rådet för ekonomiska och finansiella frågor. Regeringen har i regel fått stöd av en bred majoritet i EU-nämnden i dessa frågor.

Utskottets överväganden

Motionsledes uppmärksammas vilka *principer som ska styra EU-samarbetet kring ekonomiska och finansiella frågor*. Utskottet konstaterar inledningsvis att den ekonomiska och finansiella krisen, med den därpå följande offentligfinansiella krisen, har blottlagt brister i det gemensamma regelverket för ekonomisk styrning och att ett viktigt arbete med att förstärka det befintliga regelverket har påbörjats i EU. Utskottet vill understryka vikten av de åtgärder som vidtagits för att hantera krisen, bl.a. euroländernas och IMF:s beslut i maj 2010 om finansiellt stöd till Grekland, inrättandet av en temporär krismekanism (European Financial Stabi-

lity Facility, EFSF) för att kunna ge finansiellt stöd till andra euroländer samt Ekonfinrådets beslut den 7 december 2010 om att ge finansiellt stöd till Irland genom bl.a. EFSF.

Likt finansutskottet i sitt yttrande konstaterar utrikesutskottet att det finns en bred samsyn i riksdagen om såväl reglering och tillsyn över de finansiella marknaderna på EU-nivån som förstärkt ekonomisk styrning och samordning inom EU. En grundläggande utgångspunkt är att den nationella kompetensen ska värnas när det gäller finanspolitiska vägval och att den i Sverige rådande ordningen för socialförsäkringar och skatter primärt är frågor som ska beslutas nationellt. Likaså är den svenska lönebildningsmodellen i första hand en fråga för arbetsmarknadens parter. Utrikesutskottet, liksom finansutskottet, framhåller att Europeiska unionen är ett samarbete mellan 27 jämbördiga stater och att hela unionens intresse måste beaktas också när euroländerna har sina överläggningar. Finansutskottet understryker i sitt yttrande att när rådet och kommissionen tillämpar regelverket för förstärkt samordning av den ekonomiska politiken ska de fullt ut respektera de nationella parlamentens roll, arbetsmarknadens parter rättigheter och de olika modellerna på de nationella arbetsmarknaderna inklusive systemet för lönebildning. Finansutskottet betonar särskilt att hänsyn ska tas till artiklarna 152 och 153 i fördraget samt till artikel 28 i stadgan om grundläggande mänskliga rättigheter. Artikel 153.5 tydliggör att föreskrifterna i artikel 153 inte är tillämpliga när det gäller löner, föreningsfrihetsrätten, rätten att strejka eller rätten till lockout. Utrikesutskottet konstaterar slutligen, liksom finansutskottet i sitt yttrande, att det också finns en bred uppslutning i riksdagen kring Europa 2020-strategin. Utskottet noterar att finansutskottet i sitt utlåtande 2009/10:FiU29 underströk att EU vid sidan av att i det korta perspektivet hantera den ekonomiska och finansiella krisen också måste möta de ekonomiska, sociala och miljömässiga utmaningarna av mer strukturell art. Finansutskottet anger att det mot denna bakgrund inte kan se att riksdagen behöver vidta någon ytterligare åtgärd med anledning av motion 2010/11:U8 yrkande 2 eftersom de fem principer som Sverige, enligt motionärerna, ska driva inom EU är i linje med de svenska ståndpunkter som sedan tidigare är väl förankrade i riksdagen. Utrikesutskottet gör ingen annan bedömning, varför utskottet avstyrker motion 2010/11:U8 (S) yrkande 2.

I en motion argumenteras för att *stödja kommissionens vidare utredning av en transaktionsskatt*. När det gäller frågan om transaktionsskatt har finansutskottet i sitt yttrande anfört det inte delar motionärernas ståndpunkt. Finansutskottet är väl medvetet om att det internationellt pågår diskussioner om beskattning av finansiella transaktioner men anser att det krävs global samordning för att en transaktionsskatt ska fungera. Utrikesutskottet noterar att finansutskottet redan tidigare konstaterat (bet. 2010/11:FiU23) att det varken finns några skarpa förslag eller någon enighet på global nivå om att införa en transaktionsskatt, varför diskussionen om sådana skatter saknar realism. En transaktionsskatt är inte heller en verk-

ningsfull åtgärd för att stabilisera den finansiella sektorn. Finansutskottet anför i sitt yttrande att verkningsfulla åtgärder i stället är sådana som går på grundproblemet, dvs. institutens balansräkningar, såsom stabilitetsavgifter och kapitaltäckningsregler. Utrikesutskottet noterar även finansutskottets påpekande om att kommissionen redan utreder frågan. Utrikesutskottet delar finansutskottets bedömning att det inte finns skäl att riksdagen vidtar någon åtgärd med anledning av motionen. Motion 2010/11:U8 (S) yrkande 3 avstyrks.

Motionsledes krävs att Sverige inom EU och Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) noga följer *hur informationsutbytesavtalen fungerar i praktiken samt verkar för förbättringar av OECD:s standardavtal*. Vidare framförs att Sverige inom EU och OECD ska verka för en mer multilateral ansats i skatteavtalsarbetet för att *hjälpa utvecklingsländerna att också få del av dolda tillgångar genom informationsutbyte*.

Utskottet konstaterar att skatteutskottet i betänkande 2010/11:SkU20 behandlat liknande spörsmål. Skatteutskottet anför att Global Forum skapades som ett led i OECD:s arbete med skatteparadisen och omstrukturerades i september 2009 för att ytterligare stärka arbetet. Utrikesutskottet noterar att målet är att alla länder och jurisdiktioner inte bara ska göra åtaganden och träffa avtal om att tillämpa internationella standarder för transparens och utbyte av information utan dessutom tillämpa avtalen på ett effektivt sätt. I syfte att kontrollera tillämpningen genomför Global Forum systematiska revisioner och redovisar resultatet i särskilda landrapporter. Planerna sträcker sig t.o.m. 2014, och Sveriges tillämpning kommer att revideras första halvåret 2012.

Utskottet konstaterar vidare att riksdagen under senare år har godkänt en rad avtal om informationsutbyte med andra länder. Avtalen ansluter nära till den modell som OECD utarbetat för bilaterala avtal om informationsutbyte i skatteärenden och ger möjlighet att utbyta upplysningar i skatteärenden och möjlighet för representanter för myndigheter i det ena landet att närvara vid skatteutredningar i det andra landet.

Utskottet noterar att rådet den 15 februari 2011 antog ett nytt direktiv om administrativt samarbete i fråga om beskattning. Handräckningsdirektivet omfattar främst informationsutbyte, men det innehåller även bestämmelser om annat samarbete, såsom koordinerade, simultana utredningar samt möjligheter för tjänstemän i en medlemsstat att närvara vid utredningar i en annan medlemsstat. Direktivet innehåller ett utvidgat tillämpningsområde och omfattar huvudsakligen alla direkta skatter. När det gäller informationsutbyte på begäran i enskilda fall anges att OECD:s standard på detta område ska gälla fullt ut, vilket innebär att det inte ska gå att vägra att lämna uppgifter med hänvisning till banksekretess eller till att uppgifterna inte tas in för egna beskattningsändamål. Direktivet innehåller även bestämmelser om ett automatiskt informationsutbyte om vissa inkomster. Allt informationsutbyte enligt direktivet effektiviseras genom ett tydligare förfarande och gemensamma tekniska format.

Utskottet framhåller att även om anslutningen till OECD:s standard för informationsutbyte i skatteärenden nu ökar snabbt är det viktigt att de åtaganden om informationsutbyte som görs i avtalen också genomförs i praktiken. Inom OECD:s globala forum för transparens och informationsutbyte på skatteområdet genomförs därför landrevisioner. Utskottet ser som positivt att det inom OECD görs ansträngningar för att snabbt utveckla nätverket för utbyte av information på skatteområdet. Utvecklingsländer, men även många minde länder, saknar de resurser som behövs för att på kort tid ingå ett stort antal avtal. Även större länder kan ha svårt att samla de resurser som krävs för att förhandla fram avtal med många små och avlägset belägna länder. För att underlätta för dessa länder att skapa ett nätverk av avtal har OECD utvecklat en teknik med multilaterala förhandlingar som förs i syfte att ingå bilaterala avtal. Utskottet noterar att modellen har utvecklats med det nordiska samarbetet på detta område som förebild. Utskottet noterar vidare att den konvention om handräckning i skatteärenden som tillkommit på svenskt initiativ och som utarbetats av Europarådet och OECD i mars 2010 förändrades så att den uppfyller OECD:s standard för informationsutbyte i skatteärenden m.m. Konventionen har också öppnats för tillträde av länder som inte är medlemmar i OECD eller Europarådet.

Med det anförda avstyrker utskottet motion 2010/11:U8 (S) yrkandena 4 och 5.

Rättsliga och inrikes frågor

Skrivelsen

I skrivelsens avsnitt om rättsliga och inrikes frågor understryker regeringen att unionens medlemsstater samarbetar för att förebygga och bekämpa gränsöverskridande och allvarlig brottslighet. För att förverkliga denna målsättning samarbetar medlemsstaterna på olika sätt mot t.ex. organiserad brottslighet, terrorism, penningtvätt, människohandel och narkotikasmuggling. Regeringen redogör även specifikt för spörsmål som gäller straffrättsliga sanktioner mot människohandel (s. 125–126).

Skrivelsen uppmärksammar även frågor om asyl och invandring (s. 128–136). Regeringen anför att EU har som mål att skapa en gemensam politik för invandring, vilket också stärker unionens konkurrenskraft. I Stockholmsprogrammet har Europeiska rådet bekräftat målsättningen att upprätta ett gemensamt område för skydd, som har sin grund i ett gemensamt asylförfarande och en enhetlig status för dem som beviljas skydd.

Motionerna

I *kommittémotion 2010/11:U8 yrkande 6* anför *Socialdemokraterna* att regeringen nu måste ta initiativ i EU för att tydliggöra att prostitution och människohandel har ett starkt samband samt föra fram den svenska sexköpslagen som ett bra exempel på hur prostitution bekämpas. Den utvärdering som gjorts av sexköpslagen i SOU 2010:49 visar att förbudet mot köp av sexuell tjänst har haft avsedd effekt och är ett viktigt instrument för att förebygga och bekämpa prostitution och människohandel för sexuella ändamål.

I *kommittémotion 2010/11:U8 yrkande 7* framhåller *Socialdemokraterna* att fokus i ett gemensamt europeiskt asylsystem måste vara EU-ländernas gemensamma ansvar att värna de mänskliga rättigheterna och internationella konventioner samt att bereda möjligheter för de flyende att söka asyl. För att det ska fungera krävs ett solidariskt ansvar av EU:s medlemsstater. Motionärerna menar att den rådande situationen i Nordafrika är bevis för att EU:s massflyktsdirektiv borde tillämpas för att säkerställa snabbt stöd till dem som nu flyr från krig och förtryck.

I *kommittémotion 2010/11:U296 yrkande 17* lyfter *Vänsterpartiet* fram s.k. trafficking, en illegal handel med människor för att utöva kommersiell sexuell exploatering eller tvångsarbete, en modern form av slaveri. Motionärerna anför att av den globala människohandeln sker 79 % för sexuell utnyttjande. Till Europa har människohandeln från Ryssland, Ukraina, Central- och Sydösteuropa ökat. Ett stort antal kvinnor och barn från Sydostasien, Västafrika och Latinamerika säljs också till Europa. Vänsterpartiet framhåller att Sverige bör verka för en intensifierad kamp inom EU mot människohandel.

Justitiekottets yttrande

Justitiekottet konstaterar att frågor som faller under justitiekottets beredningsområde i skrivelsen behandlas under följande avsnitt:

- 7.4 Internationella brottmålsdomstolen
- 17.10 E-juridik gör det lättare att hitta europeisk rättsinformation
- 18 Polissamarbete, straffrättsligt samarbete och tullsamarbete (förutom 18.3.5 Effektivare tullsamarbete)
- 20.3.1 EU:s byrå för grundläggande rättigheter
- 20.3.2 Programmet Grundläggande rättigheter och medborgarskap
- 35.2.2 Gränsöverskridande uppföljning av trafikförseelser.

Justitiekottet erinrar om att det tidigare (bet. 2008/09:JuU4 s. 10) har uttryckt att människohandel är en allvarlig kränkning av den enskilda individens människovärde och rätt att få bestämma över sitt liv och sin kropp. Prostitution och människohandel för sexuella ändamål är ett allvarligt hinder för social jämlikhet och jämställdhet mellan könen och för de utsattas möjlighet att åtnjuta sina mänskliga rättigheter. Justitiekottet vidhåller

även sin uppfattning att insatser för att bekämpa prostitution och människohandel för sexuella ändamål måste präglas av internationell samverkan. Det är därför med tillfredsställelse som justitieutskottet noterar att direktivet om förebyggande och bekämpande av människohandel samt skydd av offer har antagits.

Justitieutskottet noterar att enligt motion 2010/11:U8 (S) yrkande 6 bör Sverige inom EU tydliggöra att prostitution och människohandel för sexuella ändamål har ett starkt samband och föra fram den svenska sexköpslagen som ett bra exempel på hur prostitution bekämpas.

Justitieutskottet anför att det tidigare har behandlat liknande motionsyrkanden (bet. 2008/09:JuU4, 2009/10:JuU33 och 2010/11:JuU8). I betänkande 2008/09:JuU4 hade justitieutskottet begärt ett yttrande från utrikesutskottet som där underströk vikten av att Sveriges sexköpslag även i fortsättningen tas upp i relevanta kontakter. Utrikesutskottet hänvisade även till det uppdrag som regeringen lämnat till Svenska institutet med anledning av Handlingsplan mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål (skr. 2007/08:167). Uppdraget innebar att vidareutveckla och ta fram besöksprogram för utländska nyckelaktörer som vill studera arbetet i Sverige med att förebygga och bekämpa prostitution och handel med människor för sexuella ändamål. Svenska institutet skulle inom ramen för uppdraget också genomföra informationsaktiviteter och presentationer i utlandet.

Svenska institutets uppdrag slutredovisades den 30 mars 2011. Av redovisningen framgår det att uppdraget i stor utsträckning har realiserats genom seminarier, konferenser och möten där svenska nyckelaktörer presenterat bakomliggande perspektiv, initiativ och faktiska metoder inom det svenska arbetet mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Verksamheter har genomförts både i Sverige och utomlands. Av dessa kan särskilt nämnas ett utbildningsseminarium för diplomater och konsulär personal i Bryssel i november 2009. Aktiviteten hölls i Sveriges permanenta EU-representations lokaler i Bryssel och kan ses som ett strategiskt initiativ att föra ut information om det svenska exemplet i samband med Sveriges ordförandeskap i EU. Vidare har en skrift tagits fram om den svenska synen på människohandel och prostitution, och skriften finns tillgänglig på engelska, spanska, ryska och turkiska. Dessutom har fyra kortfilmer producerats.

Kampen mot människohandel var en högt prioriterad fråga under det svenska EU-ordförandeskapet under det andra halvåret 2009. Det nu antagna direktivet om förebyggande och bekämpande av människohandel samt skydd av offer bygger till största delen på resultatet av förhandlingarna om det förslag till rambeslut som behandlades under det svenska EU-ordförandeskapet och som det nåddes en bred samsyn om vid rådet (rättsliga och inrikes frågor) i december 2009. Frågan om människohandel för sexuella ändamål behandlades även på ordförandekonferensen Balansen mellan gränsöverskridande brottsbekämpning och rättssäkerhet med fokus

på människohandel för sexuella ändamål den 11–12 oktober 2009 som riksdagens justitieutskott stod värd för. Utöver detta arrangerade den svenska regeringen en konferens i Bryssel den 19–20 oktober 2009 om utvecklingen av EU:s arbete mot människohandel med fokus på relationerna och samarbetet med ursprungsländer för människohandel och länder som människohandeln passerar igenom. I dessa sammanhang tog man också upp betydelsen av att minska efterfrågan på köp av sexuella tjänster för att stävja sexköp och människohandel.

Justitieutskottet anger avslutningsvis att det ser positivt på det arbete som bedrivs på uppdrag av regeringen såväl nationellt som internationellt. Mot bakgrund av det anförda anser inte justitieutskottet att något initiativ är nödvändigt med anledning av motionsyrkandet. Yrkandet bör därför avstyrkas. I övrigt har justitieutskottet inte något att anföra med anledning av regeringens skrivelse.

EU-nämndens yttrande

När det gäller rättsliga och inrikes frågor anger EU-nämnden att den har samrått under året i frågor om utbyte av information. Skyddet för den enskilde har i dessa sammanhang poängterats vid ett flertal tillfällen. Det har t.ex. gjorts då nämnden vid flera samråd diskuterat frågan om ett avtal mellan EU och USA om informationsutbyte för bekämpning av terrorism och dess finansiering. Ett annat exempel är samråden om reglering av hur flygpassageraruppgifter, s.k. PNR-uppgifter, får användas. Frågorna om asyl, invandring, visering och annan politik som rör fri rörlighet för personer har ett nära samband med EU:s yttre förbindelser. Hit hör viseringsfrihet, viseringsförenklingsavtal och migrationsfrågorna. Samråd med nämnden om olika aspekter av dessa frågor har skett inför möten i rådet för rättsliga och inrikes frågor och rådet för utrikes frågor.

Utskottets överväganden

Utskottet noterar att regeringen framhöll i sin deklaration vid 2011 års utrikespolitiska debatt i riksdagen att en av de viktigaste utmaningarna för Sverige och det internationella samfundet är att säkra och underlätta de flöden som ger globaliseringen dess kraft, men att vi också måste kunna motverka och kontrollera de flöden som riskerar att underminera våra samhällen. Dit hör bl.a. organiserad brottslighet och människohandel.

Utskottet konstaterar att regeringen framhåller i skrivelsen att EU:s åtgärder för att förebygga och bekämpa gränsöverskridande och allvarlig organiserad brottslighet ska ge ett mervärde och bedrivs på ett effektivt sätt. Sverige bevakar att samtliga åtgärder är förenliga med grundläggande principer om rättssäkerhet och respekterar den personliga integriteten. Stärkt gränskontroll är ett viktigt instrument för att bekämpa gränsöverskridande brottslighet.

När det gäller straffrättsliga sanktioner mot *människohandel* noterar utskottet att allmänna rådet den 21 mars 2011 antog ett direktiv om förebyggande och bekämpande av människohandel samt skydd av offer. Kommissionen hade i mars 2010 presenterat ett förslag till direktiv om förebyggande och bekämpande av människohandel samt skydd av offer (KOM(2010) 95, faktopromemoria 2009/10:FPM64). Förslaget byggde till största delen på förhandlingsresultatet beträffande det förslag till rambeslut som förhandlades under det svenska EU-ordförandeskapet och som det nåddes en bred samsyn om vid rådet (rättsliga och inrikes frågor) i december 2009.

Direktivet syftar till att skapa ett mer sammanhållet synsätt i kampen mot människohandel för att i ökad utsträckning förebygga och lagföra människohandelsbrott samt skydda brottsoffrens rättigheter. Utskottet noterar att direktivet innehåller bestämmelser om bl.a. en utvidgad kriminalisering av människohandel, kriminalisering av anstiftan av, medhjälp och försök till sådant brott, skärpta lägsta maximistraff och försvårande omständigheter. Vidare behandlas ansvar och sanktioner för juridiska personer. I vissa fall ska människohandelsoffer inte åtalas eller straffas för brott som de tvingas begå. Direktivet omfattar även regler om utredning och lagföring, inklusive preskription, utvidgad jurisdiktion, undantag från kravet på dubbel straffbarhet, och hjälp och stöd till samt skydd av brottsoffer. Det innehåller även krav på övervägande av kriminalisering av att använda tjänster från människohandelsoffer samt inrättande av nationella rapportörer.

Utskottet konstaterar att riksdagen godkände Europarådets konvention om bekämpande av människohandel (prop. 2009/10:152, bet. 2009/10: JuU33, rskr. 2009/10:273) den 19 maj 2010, och att Sverige ratificerade konventionen den 31 maj 2010. Justitieukskottet konstaterade i sitt betänkande att Sverige bör fortsätta att aktivt främja och delta i det internationella samarbetet mot människohandel. Justitieukskottet framhöll att Europarådets konvention mot människohandel kompletterar övriga internationella instrument, främst genom att stärka offrens rättigheter och genom att tillhandahålla en övervakningsmekanism. Polisen och åklagarna ges genom konventionen förbättrade verktyg i det internationella arbetet.

Utskottet anser att bekämpandet av människohandel även i fortsättningen ska vara en högt prioriterad fråga för regeringen. I detta arbete är det europeiska samarbetet av central betydelse. Utskottet ställer sig också positivt till de åtgärder som vidtagits i kampen mot människohandel. Med det anförda anser utskottet motionen tillgodosedd och avstyrker därmed motion 2010/11:U296 (V) yrkande 17.

Motionsvis framförs krav på *initiativ i EU för att tydliggöra att prostitution och människohandel har ett starkt samband*. Justitieukskottet erinrar i sitt yttrande om att det tidigare (bet. 2008/09:JuU4 s. 10) har uttryckt att människohandel är en allvarlig kränkning av den enskilda individens människovärde och rätt att få bestämma över sitt liv och sin kropp. Prostitution och människohandel för sexuella ändamål är ett allvarligt hinder för

social jämlikhet och jämställdhet mellan könen och för de utsattas möjlighet att åtnjuta sina mänskliga rättigheter. Justitieutskottet vidhåller även sin uppfattning att insatser för att bekämpa prostitution och människohandel för sexuella ändamål måste präglas av internationell samverkan. Utrikesutskottet noterar därför, liksom justitieutskottet, med tillfredsställelse att det ovannämnda direktivet om förebyggande och bekämpande av människohandel samt skydd av offer har antagits.

Utrikesutskottet har i ett yttrande till justitieutskottet (yttr. 2008/09:UU3y, bet. 2008/09:JuU4) understrukit vikten av att Sveriges sexköpslag även i fortsättningen tas upp i relevanta internationella sammanhang. Utrikesutskottet hänvisade även till det uppdrag som regeringen lämnat till Svenska institutet med anledning av Handlingsplan mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål (skr. 2007/08:167) och konstaterade att informationsuppdraget till Svenska institutet låg i linje med detta budskap. Uppdraget innebar att vidareutveckla och ta fram besöksprogram för utländska nyckelaktörer som vill studera arbetet i Sverige med att förebygga och bekämpa prostitution och handel med människor för sexuella ändamål. Svenska institutet skulle inom ramen för uppdraget också genomföra informationsaktiviteter och presentationer i utlandet.

I justitieutskottets yttrande anförs det att Svenska institutets uppdrag slutredovisades den 30 mars 2011. Av redovisningen framgår det att uppdraget i stor utsträckning har realiserats genom seminarier, konferenser och möten där svenska nyckelaktörer presenterat bakomliggande perspektiv, initiativ och faktiska metoder inom det svenska arbetet mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Verksamheter har genomförts både i Sverige och utomlands. Av dessa kan särskilt nämnas ett utbildningsseminarium för diplomater och konsulär personal i Bryssel i november 2009. Aktiviteten hölls i Sveriges permanenta EU-representations lokaler i Bryssel och kan ses som ett strategiskt initiativ att föra ut information om det svenska exemplet i samband med Sveriges ordförandeskap i EU.

Justitieutskottet konstaterar att kampen mot människohandel var en högt prioriterad fråga under det svenska EU-ordförandeskapet under det andra halvåret 2009. Förutom förhandlingarna om det förslag till rambeslut som ledde till det nu antagna direktivet behandlades frågan om människohandel för sexuella ändamål även på ordförandekonferensen Balansen mellan gränsöverskridande brottsbekämpning och rättssäkerhet med fokus på människohandel för sexuella ändamål den 11–12 oktober 2009, med riksdagens justitieutskott som värd. Utöver detta arrangerade den svenska regeringen en konferens i Bryssel den 19–20 oktober 2009 om utvecklingen av EU:s arbete mot människohandel med fokus på relationerna och samarbetet med ursprungsländer för människohandel och länder som människohandeln passerar igenom. I dessa sammanhang tog man också upp betydelsen av att minska efterfrågan på köp av sexuella tjänster för att stävja sexköp och människohandel.

Justitieutskottet anger avslutningsvis att det ser positivt på det arbete som bedrivs på uppdrag av regeringen såväl nationellt som internationellt. Mot bakgrund av det anförda anser inte justitieutskottet att något initiativ är nödvändigt med anledning av motionsyrkandet och att yrkandet därför bör avstyrkas.

Utrikesutskottet gör ingen annan bedömning än justitieutskottet. Med det anförda avstyrker utskottet motion 2010/11:U8 (S) yrkande 6.

Motionsvis anfördes vikten av ett *gemensamt europeiskt asylsystem*. Utskottet konstaterar att asylnpolitiken är ett konkret sätt att visa och stå upp för de värden som unionen är satt att försvara. Utskottet understryker vikten av att Sverige verkar för att genom ett fördjupat europeiskt samarbete säkerställa en långsiktigt hållbar migrationspolitik som värnar asylrätten och som, inom ramen för den reglerade invandringen, underlättar rörligheten över gränserna, främjar en behovsstyrd arbetskraftsinvandring och tillvaratar och beaktar migrationens positiva effekter för utvecklingsländerna.

Utskottet konstaterar vidare att en rad viktiga steg redan har tagits på vägen mot ett gemensamt europeiskt asylsystem. Utskottet noterar att förhandlingar i rådet har fortsatt under året om kommissionens förslag till ändringar i Dublinförordningen, asylprocedurdirektivet, mottagandedirektivet och skyddsgrundsdirektivet. Utskottet ser som positivt att regeringen under året har verkat för att förhandlingarna om dessa rättsakter ska gå framåt. I fråga om mottagandedirektivet och asylprocedurdirektivet finns det en samsyn bland medlemsstaterna om att omfattande förändringar behöver göras i dessa förslag.

Kommissionen har meddelat att nya förslag vad gäller mottagandedirektivet och asylprocedurdirektivet kommer att presenteras under 2011. Utskottet understryker vikten av att dessa rättsakter inte är för detaljerade och leder till längre handläggningstider samt att frågor som regleras även i andra rättsakter behandlas på ett enhetligt sätt. Utskottet konstaterar att kommissionen presenterade ett förslag till ändringar när det gäller systemet för fingeravtryck 2010, Eurodacförordningen. Kommissionen har därefter meddelat att ännu ett förslag är att vänta, som ska ge brottsbekämpande myndigheter tillgång till Eurodac.

Utskottet noterar även att kommissionens förslag om ändring av rådets direktiv om varaktigt bosatta tredjelandsmedborgares ställning antogs vid mötet den 11–12 april 2011 inom rådet för rättsliga och inrikes frågor. Ändringen av direktivet innebär att även personer som har beviljats internationellt skydd enligt skyddsgrundsdirektivet ska kunna ansöka om att få ställning som varaktigt bosatta och därigenom kunna åtnjuta rätten till fri rörlighet inom EU samt, under vissa villkor, likabehandling med EU-medborgare i fråga om ekonomiska och sociala förmåner.

Utskottet noterar att socialförsäkringsutskottet i samband med godkännandet av Lissabonfördraget konstaterade att utgångspunkten i fördraget är att EU ska utarbeta en gemensam politik för asyl, invandring och kontroll av de yttre gränserna som grundar sig på solidaritet mellan medlemssta-

terna och som är rättvis för medborgare i tredjeländer. (ytr. 2008/09:SfU2y). Socialförsäkringsutskottet delade regeringens bedömning att en gemensam asyl- och invandringspolitik för hela unionen, där medlemsstaterna tillämpar samma bestämmelser och erkänner varandras beslut, sammantaget ger en bättre ordning för medlemsstaterna och för den enskilde, och även en mer rättvis ansvarsfördelning mellan medlemsstaterna. Utskottet delar nu liksom i sitt tidigare betänkande 2008/09:UU8 socialförsäkringsutskottets ställningstaganden.

Utskottet ansluter sig vidare till socialförsäkringsutskottets ställningstagande i ett yttrande över Stockholmsprogrammet (ytr. 2008/09:SfU2y), där rätten att söka asyl framhålls som grundläggande. En EU-gemensam asylpolitik måste därför garantera var och en tillgång till rättssäkra skyddssystem och grunda sig på solidaritet mellan medlemsstaterna.

Slutligen noteras socialförsäkringsutskottets betänkande 2010/11:SfU6, där värnandet av rätten och möjligheten att söka asyl framhålls. Utskottet delar socialförsäkringsutskottets bedömning att flera av EU:s medlemsstater idag brister på ett oacceptabelt sätt i sin hantering av asylsökande. Utskottet välkomnar att Sverige i dessa sammanhang verkar för att ge FN:s flyktingkommissariat (UNHCR) en framträdande roll. Enskilda medlemsstater ska inte förhindras att ha en mer generös inställning i förhållande till den asylsökande än den som EU som helhet har. Utskottet förutsätter att Sverige även i fortsättningen kommer att verka för en asyl- och migrationspolitik inom EU som tillgodoser höga rättssäkerhetskrav och som ger ett rimligt skydd för individer med behov av internationellt skydd.

Med det ovan anförda avstyrks motion 2010/11:U8 (S) yrkande 7.

Sysselsättning och socialpolitik, hälso- och sjukvård

Skrivelsen

I skrivelsen behandlas frågor om sysselsättning och socialpolitik (s. 140–143). Regeringen framhåller att Sverige under året har välkomnat anpassningen av den europeiska sysselsättningsstrategin till den nya Europa 2020-strategin och arbetet med att stärka utvärderingen och uppföljningen av medlemsstaternas insatser på området. Inom ramen för den öppna samordningsmetoden utbyter medlemsstaterna erfarenheter och god praxis/erfarenheter som kan öka den sociala sammanhållningen i medlemsstaterna. För arbetet inom ramen för den öppna samordningsmetoden har en särskild kommitté för social trygghet och delaktighet inrättats. I kommittén är medlemsstaterna och kommissionen representerade.

Regeringen redogör i skrivelsen även för hälsofrågor (s. 153–157) och anför att områdena folkhälsa respektive hälso- och sjukvård huvudsakligen faller under nationell kompetens, men att det finns ett stort mervärde av att arbeta tillsammans i EU inom dessa områden. Under året har ny gemen-

skapslagstiftning tillkommit. Regeringen har under 2010 varit drivande i arbetet för en trygg och effektiv vård över organisatoriska och geografiska gränser i EU, vilket illustreras bl.a. av det svenska engagemanget i e-hälsa och i förhandlingarna om patientrörlighetsdirektivet.

Motionerna

I *kommittémotion 2010/11:U8 yrkande 8* betonar *Socialdemokraterna* vikten av att konkurrera med kompetens och inte med låga löner. Socialdemokraterna vill riva upp Lex Laval, så att likvärdiga löne- och anställningsvillkor kan gälla för alla som arbetar i Sverige. Genom Lavaldomen har domstolen slagit in på en väg där löne- och anställningsvillkor blir ett konkurrensmedel i Europa. Motionärerna menar att Europas framtid inte ligger i att konkurrera med låga löner utan med trygga och goda arbetsvillkor, hög sysselsättning och kunskap. Socialdemokraterna vill att EU antar ett juridiskt bindande socialt protokoll som tydliggör att de fackliga rättigheterna, förhandlings- och konflikträtt samt rätten att teckna kollektivavtal, gäller inom unionen.

I *kommittémotion 2010/11:U8 yrkande 9* argumenterar *Socialdemokraterna* mot att sjukvården i framtiden skulle bli en del av tjänstesektorn och omfattas av tjänstedirektivet.

Motionärerna ser positivt på införandet av ett patientrörlighetsdirektiv. Socialdemokraterna vill samtidigt betona vikten av att sjukvården är en nationell angelägenhet och inte omfattas av EU:s gemensamma politik. Den svenska regeringen bör satsa på högkvalitativ och tillgänglig sjukvård här hemma – i stället för ogenomtänkta skattesänkningar. Samtidigt vill Socialdemokraterna att regeringen nu tar vara på den möjlighet patientrörlighetsdirektivet innebär och inför ett system med förhandsbesked med betalningsgaranti som gör det möjligt för patienter att slippa låna pengar, ligga ute med stora summor och ta ekonomiska risker i de fall svensk sjukvård inte klarar att möta deras behov inom rimlig tid.

I *kommittémotion 2010/11:A403 yrkande 3* framhåller *Socialdemokraterna* behovet av ett juridiskt bindande socialt protokoll på EU-nivå, som tydliggör att fackliga rättigheter såsom förhandlings- och konflikträtt samt rätten att teckna kollektivavtal gäller inom unionen. Det sociala protokollet behövs för att åtgärda den obalans som uppstått mellan fri rörlighet och grundläggande rättigheter. I det sociala protokollet ska det fastställas att grundläggande rättigheter har företräde framför ekonomiska intressen. Socialdemokraterna anför att förslagen bygger på motsvarande krav som framförts av Europafacket.

I *kommittémotion 2010/11:A406 yrkande 4* framhåller *Miljöpartiet* behovet av ett juridiskt bindande socialt protokoll på EU-nivå, som tydliggör att fackliga rättigheter såsom förhandlings- och konflikträtt samt rätten att teckna kollektivavtal gäller inom unionen. En annan möjlighet är att infoga fackliga rättigheter i fördraget som en femte frihet, tillsammans

med den fria rörligheten för varor, kapital, tjänster och människor. Miljöpartiet anför att förslagen bygger på motsvarande krav som framförts av Europafacket.

I *kommittémotion 2010/11:A385 yrkande 7* framför Vänsterpartiet att EU bör anta ett juridiskt bindande socialt protokoll, som tydliggör att grundläggande fackliga rättigheter såsom förhandlings- och konflikträtt samt rätten att teckna kollektivavtal gäller inom unionen. I det sociala protokollet ska det fastställas att grundläggande mänskliga rättigheter har företräde framför ekonomiska intressen.

I *kommittémotion 2010/11:A385 yrkande 9* markerar Vänsterpartiet att det löfte som gavs i samband med Sveriges EU-inträde om att den svenska arbetsmarknadsmodellen inte skulle påverkas av medlemskapet måste ges juridisk och bindande status. Vänsterpartiet menar att Sverige i samband med nästa fördragsändring, t.ex. i samband med att något nytt land beviljas inträde i EU, bör kräva juridiskt bindande garantier för den svenska kollektivavtalsmodellen.

Socialutskottets yttrande

I sitt yttrande konstaterar socialutskottet med tillfredsställelse att överenskommelsen om förslaget till patientrörlighetsdirektiv slutligen är formellt godkänd av Europaparlamentet och rådet och att direktivet inom kort kommer att träda i kraft. I avvaktan på regeringens arbete med att genomföra direktivet anser socialutskottet att riksdagen inte bör ta något initiativ. Motion U8 (S) yrkande 9 bör därför avstyrkas.

Arbetsmarknadsutskottets yttrande

Arbetsmarknadsutskottet anför i sitt yttrande att EU enligt det nya fördraget ska verka för en social marknadsekonomi. Väl fungerande marknader, utbildning, en aktiv välfärdsolitik och en progressiv miljöpolitik ska tillsammans bidra till en hållbar ekonomisk utveckling och jobbskapande. De närmaste åren kommer EU:s arbetsmarknad att ställas inför strukturella problem vars ursprung fanns redan före krisen. De finansiella svårigheter som många av Europas länder genomgår i krisens spår kan göra att nödvändiga strukturförändringar framstår som svårare på kort sikt men desto angelägnare för en positiv utveckling på lång sikt.

Arbetsmarknadsutskottet noterar att för att möta den dubbla utmaningen med en åldrande befolkning och en hög andel utanför arbetskraften måste EU börja ge fler möjlighet att delta på arbetsmarknaden. Det finns enligt utskottets mening en viktig outnyttjad potential som kan skapa en inkluderande, hållbar tillväxt i Europa och därmed också bidra till att bevara och stärka en god sysselsättningsutveckling. Denna outnyttjade potential är särskilt tydlig på tre områden: i övergången till ett grönare, mer hållbart Europa, i utjämnandet av ansvar för arbete och familj mellan kvinnor och män och i välkommandet av nyanlända och deras kompetens och kunskap

på den europeiska arbetsmarknaden. En inkluderande, hållbar tillväxt inrymmer också insikten att ansvarsfull finansiell stabilitet är grunden till att kunna investera i framtiden. Den anknyter därmed till Europa 2020-strategins målformulering om ”smart, sustainable and inclusive growth”.

Arbetsmarknadsutskottet anser också att tanken på att Sverige bör sträva efter att fungera som ett föredöme ligger väl i linje med grundförutsättningen att sysselsättnings- och arbetsmarknadspolitiken i huvudsak är nationellt utformade. Genom den öppna samordningsmetoden kan Sverige lära av och lära ut till övriga medlemsstater, vilket utskottet ser mycket positivt på. Det är emellertid viktigt, framhåller arbetsmarknadsutskottet, att den svenska regeringen håller emot en utveckling på arbetsmarknadsområdet i en överstatlig riktning i det fortsatta EU-arbetet. I synnerhet gäller det värnandet av den svenska modellen i form av bl.a. respekt för arbetsmarknadens parter autonomi och de avtal som de har träffat med varandra. Samarbetet inom den öppna samordningsmetoden bör behålla sin karaktär av fritt tanke- och erfarenhetsutbyte.

EU-nämndens yttrande

När det gäller samrådet kring sysselsättning och socialpolitik, hälso- och sjukvård uppger EU-nämnden att den ingående har diskuterat sysselsättningsfrågorna som är kopplade till Europa 2020-strategin: styrningen av sysselsättningsstrategin, sysselsättningsriktlinjerna och de flaggskeppsinitiativ som hör dit, bl.a. Unga på väg. Det har funnits en knapp majoritet i nämnden för regeringens ståndpunkter, men oppositionen har markerat en oro för att den svenska kollektivavtalsmodellen kan komma att urholkas och svenska avtalsvillkor påverkas, samt behovet av ett juridiskt bindande socialt protokoll.

Utskottets överväganden

Utskottet konstaterar inledningsvis att arbetsrätt och arbetsmiljöfrågor ingår i området för sysselsättnings- och socialpolitik, där en central målsättning är att förbättra arbetstagarnas levnads- och arbetsvillkor. Ett viktigt inslag på detta område är dialogen mellan arbetsmarknadens parter. Medlemsstaternas samarbete bygger på att medlemsstaterna själva ansvarar för utformningen av sin nationella politik och att man för diskussioner på EU-nivå för att lära av varandra. Vid sidan av samarbetet inom ramen för den öppna samordningsmetoden finns EU-lagstiftning för att samordna medlemsstaternas sociala trygghetssystem. Dessa regler är en viktig förutsättning för genomförandet av den fria rörligheten för arbetstagare i EU.

Ett effektivt samarbete på sysselsättningsområdet är viktigt för att stimulera medlemsstaterna att genomföra nödvändiga reformer för att få fler i arbete. Det är viktigt att se mervärdet av EU-samarbetet på detta område för samtliga medlemsstater där erfarenhetsutbyte, utvärdering och gemensamma målsättningar är de arbetssätt som bör användas. Utskottet delar

regeringens hållning då den samtidigt fäster stor vikt vid att EU-samarbetet på sysselsättningsområdet sker med respekt för medlemsländernas olika utgångspunkter och nationell praxis på arbetsmarknaden, i synnerhet när det gäller parternas roll. Huvudansvaret och de främsta instrumenten på sysselsättningsområdet ligger hos medlemsstaterna.

Utskottet noterar de synpunkter som framförs i arbetsmarknadsutskottets yttrande 2010/11:AU3y som anknyter till en arbetsmarknad i hållbar tillväxt. Arbetsmarknadsutskottet menar att den nordiska modellen visar att det är möjligt att skapa samhällen som är både ekonomiskt och socialt framgångsrika samtidigt som miljömässiga krav hålls på en hög nivå. Arbetsmarknadsutskottet välkomnar rådsslutsatserna om en sysselsättningspolitik för en konkurrenskraftig, hållbar, resurseffektiv och grön ekonomi som antogs på Epscorådet den 6 december 2010. Dessa avser hur sysselsättningspolitiken kan möta och understödja omställningen till en grön ekonomi. Arbetsmarknadsutskottet ansluter sig i denna fråga till regeringens bedömning att en strukturomvandling på arbetsmarknaden till följd av en omställning av ekonomin måste mötas och understödjas på bästa sätt. Arbetsmarknadsutskottets framhåller att samverkan behövs mellan flera politikområden, såsom miljö-, närings-, finans-, utbildnings-, social- och arbetsmarknadspolitik. Matchningen mellan dem som söker arbete och dem som söker arbetskraft är central, liksom behovet av kompetensförsörjning.

Utskottet erinrar om de synpunkter som framfördes i utskottets utlåtande 2010/11:UU11 Kommissionens arbetsprogram för 2011. Utskottet lyfte fram vikten av att värna om ett öppet Europa och instämde i arbetsmarknadsutskottets uppfattning (framförd i yttrande 2010/11:AU2y) att en öppnare arbetsmarknad måste bejakas, både inom unionen och i förhållande till övriga världen. Inte minst med tanke på den åldrande befolkningen kommer Europas länder att vara i behov av att människor från andra länder vill arbeta i unionens medlemsländer. Steg som tas för att underlätta den fria rörligheten för arbetskraften är därför välkomna. Liksom arbetsmarknadsutskottet finner utrikesutskottet det positivt att kommissionen i sitt flaggskeppsinitiativ En agenda för ny kompetens och arbetstillfällen lyfter fram arbetskraftsinvandringens bidrag för att möta arbetsmarknadens behov. Dock hade det varit önskvärt att kommissionen än tydligare hade betonat vikten av en väl fungerande integration av utrikes födda för att möta de långsiktiga utmaningar på sysselsättningsområdet som EU står inför. Det är, enligt utskottets mening, en viktig princip att medlemsstaterna inom ramen för EU-rätten har möjlighet att värna och utveckla sina respektive arbetsmarknadsmodeller. Enligt Lissabonfördraget ska EU respektera medlemsländernas nationella identitet som den kommer till uttryck i deras politiska och konstitutionella grundstrukturer. På så sätt ska medlemsstaterna kunna bidra till att fördelarna med arbetskraftens fria rörlighet förenas med ett socialt ansvar och goda arbetsförhållanden. Utrikesutskottet ställer sig alltså bakom arbetsmarknadsutskottets uppfattning att sys-

selsättnings- och arbetsmarknadspolitiken är och förblir ett nationellt ansvar samtidigt som medlemsstaterna kan dela erfarenheter och inspirera varandra till förbättringar.

Utskottet noterar att arbetsmarknadsutskottet i yttrande 2010/11:AU3y anför att det är centralt att arbetsmarknadens parter autonomi och ingångna avtal på arbetsmarknaden respekteras i EU och att alla former av social dumpning ska motverkas. Arbetsmarknadsutskottet menar att de överenskommelser som ingåtts mellan regeringen och Miljöpartiet – om nya regler för arbetskraftsinvandring till Sverige 2008 och om bl.a. att underlätta s.k. spårbyte, att gå från att vara asylsökande till att vara arbetskraftsinvandrare 2011 – är goda exempel på att det går att öppna den nationella arbetsmarknaden och minska företagens regelbördor utan att ge avkall på kraven på rimliga arbetsvillkor.

Utskottet noterar också arbetsmarknadsutskottets åsikt att tanken på att Sverige bör sträva efter att fungera som ett föredöme ligger väl i linje med grundförutsättningen att sysselsättnings- och arbetsmarknadspolitiken i huvudsak är nationellt utformade. Genom den öppna samordningsmetoden kan Sverige lära av och lära ut till övriga medlemsstater, vilket arbetsmarknadsutskottet ser mycket positivt på. Det är emellertid viktigt, framhåller arbetsmarknadsutskottet, att den svenska regeringen i det fortsatta EU-arbetet håller emot en utveckling på arbetsmarknadsområdet i en överstatlig riktning. Utrikesutskottet konstaterar att detta i synnerhet gäller värnandet av den svenska modellen i form av bl.a. respekt för arbetsmarknadens parter självständighet och de avtal som de har träffat med varandra. Samarbetet inom den öppna samordningsmetoden bör behålla sin karaktär av fritt tanke- och erfarenhetsutbyte.

Förslag om ett socialt protokoll har tidigare framförts, bl.a. i motioner i samband med riksdagsbehandlingen av Lissabonfördraget. I det sammanhanget konstaterade utrikesutskottet, med referens till arbetsmarknadsutskottets yttrande i ärendet, att Lissabonfördraget bidrar till att förbättra för arbetstagarna och att fördraget i sig inte hindrar förutsättningarna för den svenska modellen med kollektivavtal och tydligt reglerad konflikträtt. Motionerna avslogs av riksdagen (prop. 2007/08:168, yttr. 2008/09:AU2y, bet. 2008/09:UU8, rskr. 2008/09:64).

Utskottet noterar att det dåvarande statsrådet Cecilia Malmström (FP) underströk i sitt svar på interpellation 2008/09:19 om införandet av ett socialt protokoll i EU att nya förhandlingar om ett socialt protokoll skulle kunna leda till ett resultat som inte vore önskvärt ur svensk synvinkel. Utskottet konstaterar att Lissabonfördraget uttryckligen erkänner arbetsmarknadens parter betydelse och respekten för deras självständighet. Med fördraget infördes begreppet social marknadsekonomi som en av unionens övergripande målsättningar.

Arbetsmarknadsutskottet har i sitt betänkande 2009/10:AU5 om åtgärder med anledning av Lavaldomen och andra arbetsrättsliga frågor konstaterat att frågan om ett socialt protokoll är överspelad i och med att Lissabonför-

draget har trätt i kraft. Utrikesutskottet noterar även att riksdagen den 24 mars 2010 fattade beslut om proposition 2009/10:48 Åtgärder med anledning av Lavaldomen i enlighet med arbetsmarknadsutskottets betänkande.

I övrigt ansluter sig utskottet till det som arbetsmarknadsutskottet anför i yttrande 2010/11:AU3y.

Därmed avstyrks motionerna 2010/11:A385 (V) yrkandena 7 och 9, 2010/11:A403 (S) yrkande 3, 2010/11:A406 (MP) yrkande 4 samt 2010/11:U8 (S) yrkande 8.

När det gäller *patientrörlighetsdirektivet* konstaterar socialutskottet i sitt yttrande med tillfredsställelse att överenskommelsen om förslaget till patientrörlighetsdirektiv slutligen är formellt godkänd av Europaparlamentet och rådet och att direktivet inom kort kommer att träda i kraft. I avvaktan på regeringens arbete med att genomföra direktivet anser socialutskottet att riksdagen inte bör ta något initiativ.

Utrikesutskottet gör ingen annan bedömning än socialutskottet. Motion 2010/11:U8 (S) yrkande 9 avstyrks.

Jordbrukspolitik

Skrivelsen

I skrivelsen redogör regeringen för jordbruksfrågor (s.210–221). Regeringen framhåller att målet att begränsa den gemensamma jordbrukspolitikens omfattning för Sverige är överordnat andra mål.

Diskussionen om utformningen av den gemensamma jordbrukspolitiken (CAP) efter 2013 har fortsatt under 2010. I dessa förhandlingar förespråkar Sverige bl.a. att marknadsstöden avskaffas senast 2013 och att styrningen av gemensamma resurser till att möta gemensamma miljöutmaningar ökar. Europaparlamentet antog i juli ett betänkande om vad som ska hända med CAP efter 2013. Europaparlamentet lyfte fram livsmedels-säkerhet som den viktigaste utmaningen dels för EU, dels i ett globalt perspektiv. Kommissionen presenterade ett meddelande om den framtida CAP den 18 november som ska ligga till grund för de fortsatta framtidsdiskussionerna. Övergripande målsättningar för CAP är en hållbar livsmedelsproduktion inom EU och ett globalt, hållbart nyttjande av naturresurser samt att behålla levande landsbygder, där jordbruket utgör kärnverksamheten och skapar förutsättningar för lokal sysselsättning.

Motionen

I *kommittémotion 2010/11:U306 yrkande 17* belyser *Socialdemokraterna* hur utvecklingsländer påverkas av handelsbarriärer och jordbrukssubventioner. Det är, enligt *Socialdemokraterna*, särskilt angeläget att omgående avskaffa jordbrukssubventioner på tobak och alkoholvaror. De resurser som EU lägger på jordbrukssubventioner bör i stället användas till utveck-

lad välfärd, förbättrad miljö, landsbygdsutveckling och att stärka Europas konkurrenskraft. Verklig frihandel med jordbruksprodukter skulle öka tryggheten och inkomsterna för såväl lantbrukare i utvecklingsländer som industriarbetare i rikare länder.

EU-nämndens yttrande

När det gäller *jordbruk, fiske och livsmedel* har, enligt EU-nämnden, översynen av den gemensamma jordbrukspolitiken stått i fokus på flera samråd inför möten i jordbruks- och fiskerådet under framför allt den senare hälften av 2010. Den breda samsyn som rådde i nämnden under 2009 om behovet av omfattande reformer har bestått. Samtidigt har diskussionen också handlat om de förhandlingsöverväganden som bör göras för att Sverige ska få ett reellt inflytande över slutresultatet av översynen. Diskussionen har också försvarats av att EU:s nya långtidsbudget beslutas först under våren 2011, vilket gör det svårt att förutse de budgetära ramarna för den framtida jordbrukspolitiken. Regeringen har också fått ett brett stöd i nämnden för sin nedlagda röst vad gäller förhandlingsmandat angående atlantisk tonfisk som behandlades i rådet den 18 november 2010.

Utskottets överväganden

Genom en motion krävs att *EU:s jordbrukssubventioner avskaffas*. Utskottet har tidigare behandlat motionsförslag om att avskaffa jordbrukssubventioner, senast i betänkande 2010/11:UU13 och 2009/10:UU10 (skr. 2009/10:150 och 2009/10:174, rskr. 2009/10:319). Utskottet framhöll då att regeringen verkar för att den pågående översynen av EU:s jordbrukspolitik och budget leder till en fortsatt reformering av EU:s gemensamma jordbrukspolitik i en marknadsorienterad riktning. Utskottet fortsätter att stödja regeringens aktiva arbete för att åstadkomma detta.

Utskottet konstaterar att regeringen i utrikesdeklarationen den 16 februari 2011 anförde att höga livsmedelskostnader och otillräcklig produktion fortsätter att skapa spänningar runt om i världen. Detta är en utmaning som kräver såväl utrikespolitiska som handels- och utvecklingspolitiska åtgärder. I många av världens länder lider människor allttjämt av hunger och undernäring. Det krävs nationella initiativ i dessa länder för att stärka både handel och produktivitet i jordbruket, liksom en stärkt köpkraft. Regeringen gör därför en särskild livsmedelssatsning inom biståndet för att stärka denna typ av insatser. Utskottet delar regeringens önskan att avskaffa handelsstörande jordbrukssubventioner och att handelshinder i jordbrukssektorn bekämpas.

Utskottet konstaterar vidare att regeringen slår fast i skrivelsen att den allmänna svenska linjen är att det i fortsättningen krävs kraftfulla reformer av den gemensamma jordbrukspolitiken (CAP) som leder till väsentligt lägre utgifter och en ökad marknadsorientering. Utskottet stöder regering-

ens uppfattning att jordbrukspolitiken ska vara förenlig med politiken för global utveckling och ta hänsyn till utvecklingsländernas förutsättningar att förbättra tillväxten i jordbruket och att bedriva handel.

Utskottet vill betona vikten av att Sverige, liksom tidigare, aktivt verkar för att landsbygds- och jordbruksutvecklingen prioriteras i arbetet för att bekämpa fattigdomen. Syftet måste vara att stimulera en ökad produktion, hållbar livsmedelsförsörjning och en hållbar ekonomisk utveckling i samarbetsländerna. Utskottet betonar vidare betydelsen av en ökad export av jordbruksprodukter till OECD-länderna samt ökade möjligheter för utvecklingsländerna att handla med varandra. Utskottet vill i sammanhanget markera att särskild flexibilitet bör ges till AVS-länderna vad gäller utformningen av jordbrukspolitiken, såsom möjligheter att genomföra mindre tullsänkningar och ha längre övergångsperioder för att kunna anpassa produktionen vid handelsliberaliseringar. Detta är särskilt relevant så länge industrialiserade länder fortsätter att subventionera jordbruksproduktion och jordbruksexport.

Utskottet noterar att Europeiska kommissionen den 18 november 2010 presenterade meddelandet KOM(2010) 672 Den gemensamma jordbrukspolitiken mot 2020: Att klara framtidens utmaningar i fråga om livsmedel, naturresurser och territoriell balans. Meddelandet var föremål för ställningstagande i rådet för jordbruk och fiske den 17 mars 2011. Ordförandeskapet antog, med stöd av en kvalificerad majoritet av medlemsstaterna, slutsatser som var positiva till kommissionens meddelande. Sverige, liksom ett antal andra medlemsstater, stod inte bakom slutsatserna. Sverige ansåg att slutsatserna inte mötte de framförda kraven på en högre ambitionsnivå när det gäller fortsatta reformer och en ökad marknadsorientering. Bland annat framfördes kritik mot att EU:s exportstöd för jordbruksprodukter blir kvar, då detta drabbar jordbrukare i de fattigare delarna av världen. Utskottet delar regeringens uppfattning och ser positivt på att Sverige vid rådsmötet inte anslöt sig till slutsatserna. Utskottet noterar att kommissionen väntas utarbeta ett förslag till förordning, som är tänkt att presenteras i slutet av 2011. Ett rådsbeslut kan sedan väntas senast under 2012.

Utskottet förutsätter att regeringen kommer att fortsätta att driva frågan om att kraftigt sänka tullar och handelsstörande subventioner på jordbruksområdet samt att alla former av exportstöd avskaffas varför något särskilt tillkännagivande med anledning av motion 2010/11:U306 (S) yrkande 17 inte bedöms vara nödvändigt. Motionen avstyrks.

Miljöfrågor

Skrivelsen

Regeringen redogör i skrivelsen för miljöfrågor (s. 222–231). Regeringen verkar för att de miljökrav som beslutas gemensamt inom EU resulterar i en ambitiös miljöpolitik och leder till ett högt miljöskydd. Sverige arbetar också för att EU ska vara en pådrivande kraft i det globala arbetet för att skydda miljön och säkra en hållbar utveckling och en resurseffektiv ekonomi. I skrivelsen konstateras att biologisk mångfald och klimat var två betydelsefulla frågor under året bl.a. med anledning av partsmötena som hölls inom konventionen om biologisk mångfald samt inom klimatkonventionen.

Motionen

I *kommittémotion 2010/11:U8 yrkande 10* betonar *Socialdemokraterna* att EU har stora möjligheter att agera inom miljö- och klimatfrågorna. Motionärerna understryker att EU som helhet måste arbeta för kraftigt minskade och konkret definierade utsläpp. EU:s jordbruksstöd bör avskaffas, men så länge det finns kvar ska det ha en tydlig klimatinriktning, en diskussion som Sverige måste delta i aktivt. Regeringen måste även bli mer aktiv i kemikaliefrågor och lämna fler förslag till kandidatlistan inom den gemensamma kemikalielagstiftningen Reach.

EU-nämndens yttrande

EU-nämnden konstaterar att den på miljöområdet under året återkommande har behandlat klimatförändringar och behovet av utsläppsminskningar. Även förslaget till förordning om medlemsstaternas möjlighet att begränsa eller förbjuda odling av genetiskt modifierade organismer inom sina territorier har varit föremål för diskussion i nämnden vid ett flertal tillfällen. Diskussionen har bl.a. rört den vetenskapliga grunden för nationella förbud mot odling och tillämpning av försiktighetsprincipen.

Utskottets överväganden

Motionsvis understryks vikten av *EU:s agerande på miljöområdet*. Utskottet konstaterar att samarbetet inom EU är viktigt för att åstadkomma utsläppsminskningar och avgörande för att åstadkomma en global klimatöverenskommelse. EU ska minska sina utsläpp med 30 % till 2020, jämfört med 1990, inom ramen för ett internationellt klimatavtal, där andra utvecklade länder gör motsvarande åtaganden. Annars gäller att EU till 2020 ensidigt ska minska sina utsläpp med 20 % jämfört med 1990. EU ska analysera hur målet om 30 % ska kunna fördelas och genomföras

inom EU. EU-länderna har minskat sina utsläpp med drygt 10 % till 2008, enligt preliminär statistik från Europeiska miljöbyrån. Detta innebär att EU kommer att uppfylla de åtaganden som är beslutade enligt Kyotoprotokollet.

Miljörådet antog den 21 oktober 2009 slutsatser om EU:s ståndpunkt inför partsmötet inom klimatförhandlingarna i Köpenhamn. Ett långsiktigt mål om 80–95 % utsläppsminskningar till 2050 för utvecklade länder fastställdes då av ministrarna. Av miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2010/11:MU12 framgår det att det inom EU för närvarande pågår ett arbete med en strategi för EU:s klimatpolitik till 2050. EU kommer inom ramen för ett sådant avtal att höja sitt åtagande till 30 % till 2020. Utskottet ser som positivt att regeringen hela tiden har drivit på för mer ambitiösa mål inom EU och fortsätter att göra det. Sverige var ett av de absolut första länderna att stödja målet om 30 % och har hela tiden velat ha enbart ett sådant mål.

Cirka 40 % av EU:s utsläpp av växthusgaser täcks av systemet med handel med utsläppsrätter. Utskottet välkomnar att EU har beslutat att flyget ska ingå i utsläppshandeln fr.o.m. 2012. Handelssystemet infördes redan 2005 och fler länder och regioner tar intryck av Europas erfarenheter. Genom att handelssystemet sätter ett internationellt pris på koldioxidutsläppen kan marknadens krafter användas för kostnadseffektiva utsläppsminskningar. De olika samhällssektorerna ska i högre utsträckning än i dag bära sina kostnader för växthusgasutsläpp.

Utskottet noterar kommissionens meddelande KOM(2010) 672 om den gemensamma jordbrukspolitiken fram till 2020, som det ägde rum en överläggning om i miljö- och jordbruksutskottet med landsbygdsminister Eskil Erlandsson den 3 mars 2011. Av faktapromemoria 2010/11:72 framgår det att den allmänna svenska linjen är att det i fortsättningen krävs kraftfulla reformer av den gemensamma jordbrukspolitiken som leder till väsentligt lägre utgifter, en ökad marknadsorientering och ett ökat relativt fokus på politiken för landsbygdsutveckling. CAP ska förbli ett gemensamt politikområde och utformas i linje med principerna om subsidiaritet, proportionalitet och en sund ekonomisk förvaltning. Jordbrukspolitiken ska vara förenlig med politiken för global utveckling och ta hänsyn till utvecklingsländernas förutsättningar att förbättra tillväxten i jordbruket och att bedriva handel. Sverige har ett intresse av att få inflytande över slutresultatet av utformningen av jordbrukspolitiken och bör agera konstruktivt om det kan uppnås utan att den budgetrestriktiva linjen undergrävs. Målet att begränsa jordbrukspolitikens omfattning är överordnat andra mål.

Utskottet beklagar att kommissionens meddelande inte är mer ambitiöst vad gäller fortsatta reformer och ökad marknadsorientering. Såväl marknadsstöden som de kopplade direktstöden föreslås fortsätta, vilket inte är i linje med den svenska ståndpunkten. Utskottet noterar att Sveriges målsättning är att marknadsstöden, bl.a. interventionsstöden, bör avskaffas senast

2013. Exportsubventionerna ska avvecklas senast 2013 i enlighet med EU:s åtaganden i Dohaförhandlingen i WTO. Direktstöden ska frikopplas helt och utjämnas genom att de högsta stöden sänks och fasas ut.

När det gäller EU:s arbete med kemikaliekontroll framkommer det av betänkande 2010/11:MJU15 Kemikaliekontroll att kemikalielagstiftningen till stor del är harmoniserad inom EU. Förordning (EG) nr 1907/2006 om registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemikalier, även kallad kemikalierregistreringsförordningen eller Reach, är en viktig del av denna lagstiftning. Inom ramen för Reach kan användningen av farliga ämnen begränsas genom begränsningsregler eller tillståndskrav. I och med att Reach antogs inrättade EU en särskild kemikaliemyndighet, European Chemicals Agency (Echa). Myndigheten ska sköta registrering, utvärdering, godkännande och begränsning av kemiska ämnen och på så sätt skapa enhetlighet i hela EU.

Utskottet välkomnar att Sverige verkar för att de farligaste ämnena ska omfattas av krav på tillstånd och att farliga ämnen förbjuds eller begränsas inom EU. Det arbetet utförs inom Echa, och Kemikalieinspektionen är den myndighet i Sverige som ansvarar för att ta fram underlag och dossierer för de ämnen som Sverige prioriterar. Utskottet noterar att även om Reach är ett unikt och i ett internationellt perspektiv långtgående regelverk kan det utvecklas och förbättras. Utskottet delar miljö- och jordbruksutskottets ställningstagande om värdet av att regeringen avser att verka för att Reach kompletteras för att i högre utsträckning bidra till att miljö kvalitetsmålet Giftfri miljö uppnås.

Med det anförda avstyrker utskottet motion 2010/11:U8 (S) yrkande 10.

Kulturfrågor

Skrivelsen

I skrivelsen redogör regeringen för kultur, medier och idrott i ett sammanhang (s. 237–242). EU:s insatser ska i första hand bidra till kulturens och den audiovisuella sektorns utveckling och främja samarbete mellan medlemsstaterna. Kultur-, medie- och idrottspolitik faller huvudsakligen under nationell behörighet, men vid behov kan EU stödja och komplettera medlemsstaternas insatser.

Motionen

I *kommittémotion 2010/11:U8 yrkande 11* anför *Socialdemokraterna* att digitaliseringen av biografier är en mycket viktig kulturpolitisk fråga. Filmbranschen anser att det är ytterst viktigt att satsa nu när den tekniska utvecklingen sker – sedan kan det vara för sent och biografier kan ha tvingats lägga ned. Motionärerna understryker att digitaliseringen av biografier är en fråga som alla medlemsstater har sagt sig prioritera. *Socialdemokra-*

terna finner det därför anmärkningsvärt att den svenska alliansregeringen var ense med övriga medlemsstater om detta men inte anslog medel för digitaliseringen av biografier för budgetåret 2011, i motsats till Socialdemokraterna.

I *kommittémotion 2010/11:U8 yrkande 12* lyfter *Socialdemokraterna* fram ramprogrammet *Media 2007 (2007–2013)*. Motionärerna anser det mycket viktigt att det även efter 2013 finns ett stödprogram för film-, tv- och multimediebranschen. Socialdemokraterna beklagar att den svenska alliansregeringen inte tydligt, när frågan om en fortsättning på stödprogrammet efter 2013 aktualiserades i februari 2011, betonade stödprogrammets betydelse eller sade sig vilja verka för en fortsättning.

Utskottets överväganden

Motionsledes aktualiseras frågan om *digitaliseringen av biografier*, och att medel för detta bör göras tillgängliga för budgetåret 2011. Utskottet konstaterar att i budgetpropositionen för 2011 beräknade regeringen att 15 miljoner kronor årligen skulle avsättas under 2012–2015 för en satsning på digitalisering av biografier (prop. 2010/11:1 utg.omr. 17). Regeringen anför dock i vårandringsbudgeten för 2011 (prop. 2010/11:99) att utvecklingen inom området har skett i en snabbare takt än väntat. Tillgången till analog filmkopior har därför minskat, vilket främst påverkar små biografier på mindre orter. För att förhindra att dessa biografier tvingas lägga ned sin verksamhet under 2011 föreslår regeringen att satsningen tidigareläggs och genomförs 2011–2014. Regeringen anser därför att anslaget 10:1 *Filmstöd* bör ökas med 15 miljoner kronor.

Utskottet noterar mot bakgrund av det anförda att regeringens förslag överensstämmer med motionärernas önskan. Detta förslag bereds för närvarande och behandlas i finansutskottets kommande betänkande 2010/11:FiU21. Utskottet önskar inte föregripa riksdagens behandling av vårandringsbudgeten och avstyrker därför motion *2010/11:U8 (S) yrkande 11*.

I en motion argumenteras för vikten av att det även *efter 2013 finns ett stödprogram för film-, tv- och multimediebranschen*. Utskottet konstaterar att arbetet med EU:s nästa långtidsbudget för närvarande pågår. Först under andra halvåret 2011 förväntas kommissionen komma med förslag som gäller de enskilda delarna av EU-budgeten – där medieprogrammet är en del. Utskottet konstaterar att Sveriges övergripande prioritering för nästa långtidsbudget är att utgiftssidan moderniseras och reformeras genom omprioriteringar samt att den totala utgiftsvolymen minskas markant. Den svenska inställningen är att omprioriteringar och strukturella reformer bör bidra till att EU kan nå mål om t.ex. ökad tillväxt och stärkt konkurrenskraft i linje med Europa 2020-strategin. Utskottet ser positivt på den svenska avsikten att, i diskussioner med kommissionen och andra medlems-

stater, bl.a. framhålla de audiovisuella och kreativa näringarnas potential när det gäller att nå målen för Europa 2020-strategin, där medieprogrammet kan utgöra en viktig del.

Därför avstyrker utskottet motion 2010/11:U8 (S) yrkande 12.

EU:s institutioner

Skrivelsen

I skrivelsen behandlas EU:s institutioner, bl.a. med avseende på öppenhet och insyn (s. 247–248). Regeringen betonar att EU måste företrädas av moderna, effektiva, öppna och medborgarorienterade institutioner.

Motionerna

I *kommittémotion 2010/11:U306 yrkande 56* framhåller *Socialdemokraterna* att en offentlighetsprincip i EU infördes under det socialdemokratiska svenska ordförandeskapet 2001. Nu måste unionen få tydligare regler om fri tillgång till dokument och ett öppnare lagstiftningsarbete. Sverige måste bidra med erfarenheter och metoder för att ytterligare öppna EU för insyn.

I *kommittémotion 2010/11:U306 yrkande 59* anger *Socialdemokraterna* att Sverige i alla sammanhang måste agera för att inom EU väcka opinion och nå ett beslut om att koncentrera Europaparlamentets verksamhet till en ort.

I *kommittémotion 2010/11:U296 yrkande 3* betonar *Vänsterpartiet* att EU behöver starka krafter som kämpar för jämställdhet mellan män och kvinnor och som står upp för lika möjligheter och lika lön för likvärdigt arbete. Makten i EU:s olika institutioner måste delas lika mellan kvinnor och män. Vänsterpartiet begär att Sverige ska verka för att alla EU:s medlemsländer alltid ska ha skyldighet att nominera två kandidater till EU:s institutioner, en av vardera kön.

I *kommittémotion 2010/11:U296 yrkande 4* framhåller *Vänsterpartiet* att alla EU:s institutioner ska präglas av jämställdhet och mångfald i såväl politiska organ som administration. Vänsterpartiet anför att Sverige ska verka för avidentifierade jobbansökningar i alla EU:s olika institutioner.

EU-nämndens yttrande

EU-nämnden uppger att frågan om den närmare regleringen av det europeiska medborgarinitiativet, som införts med Lissabonfördraget, har behandlats i nämnden inför möten i allmänna rådet. Europaparlamentet och rådet enades om en förordning om de närmare reglerna för medborgarinitiativet i december 2010.

Vidare har de organisatoriska förändringar som föranleds av inrättandet av EU:s utrikestjänst (EEAS), som ska bestå av tjänstemän från rådet, kommissionen och medlemsstaterna och som är avsedd att stödja EU:s kontakter med omvärlden efter den utökade behörighet för EU som följer av Lissabonfördraget, behandlats i EU-nämnden vid samråd inför möten i rådet för utrikes frågor. EU-nämnden konstaterar att rådet antog ett beslut om utrikestjänsten den 26 juli 2010.

Europeiska rådets permanenta ordförande Herman van Rompuy har tagit initiativet till att inrätta en specialgrupp för ekonomisk styrning under Europeiska rådet med anledning av den ekonomiska och finansiella krisen. Europeiska rådet beslutade att inrätta gruppen vid sitt möte den 25–26 mars 2010. Den s.k. Task Force-gruppen består av ordföranden och representanter för medlemsstaterna, kommissionen och ECB och har utarbetat en rapport som lades fram i oktober 2010 och som har legat till grund för Europeiska rådets ställningstaganden avseende krislösning och budgetdisciplin. Uppdraget till specialgruppen samt dess rapport har varit föremål för information och samråd i EU-nämnden vid ett flertal tillfällen under 2010.

Utskottets överväganden

Motionsvis uppmärksammade frågor om *ökad öppenhet och insyn inom EU* har tidigare behandlats av utskottet, senast i betänkande 2009/10:UU10. Redan när riksdagen med stöd av Socialdemokraterna, Moderaterna, Centerpartiet, Folkpartiet och Kristdemokraterna godkände Lissabonfördraget genom betänkande 2008/09:UU8 uttalades följande om offentlighet och sekretess:

När det gäller offentlighet och öppenhet inom Europeiska unionen förutsätter utskottet att regeringen i EU-sammanhang kraftfullt slår vakt om och för fram den svenska synen på offentlighet, öppenhet och insyn.

Utskottet står fast vid denna uppfattning och noterar att offentligheten inom EU har förbättrats med ikraftträdandet av Lissabonfördraget. Med fördraget införs en rättslig grund om god förvaltning i EU:s institutioner, organ och byråer. Det fördragsfästs att rådets sammanträden ska vara offentliga när lagstiftningsförslag diskuteras och antas. Samtidigt utvidgas offentlighetsprincipen till att omfatta samtliga EU:s institutioner, organ och byråer med vissa undantag för Europeiska unionens domstol, Europeiska centralbanken och Europeiska investeringsbanken.

I årets skrivelse påpekar regeringen att Europaparlamentet, rådet och kommissionen sedan den 3 december 2001 tillämpar förordningen (1049/2001) om allmänhetens tillgång till Europaparlamentets, rådets och kommissionens handlingar (öppenhetsförordningen). Utskottet välkomnar att Sverige sedan reglerna antogs agerat aktivt för att främja en öppenhetsvänlig tolkning av förordningen i behandlingen av de enskilda ärendena om utlämnande av handlingar i vilka rådet beslutar.

Enligt regeringen har handlingsoffentligheten inom EU ökat väsentligt sedan öppenhetsförordningen infördes. Många handlingar som tidigare var hemliga är numera direkt sökbara på Internet. Utskottet konstaterar att utvecklingen mot ökad handlingsoffentlighet dock inte är entydig vid det fortsatta reformarbetet i EU. Kommissionen lade fram ett förslag till ändringar av förordningen den 30 april 2008 (KOM(2008) 229). Utskottet erfar att förslaget enligt Sveriges uppfattning i vissa delar var positivt medan andra delar borde omarbetas om det uttalade syftet med ändringarna, att öka öppenheten, ska uppnås. Europaparlamentet har behandlat förslaget men har ännu inte avgett något yttrande. Rådet har gått igenom kommissionens förslag i två omgångar och avvaktar nu Europaparlamentets ställningstagande. I de fortsatta förhandlingarna ska också den nya rättsliga grunden för förordningen beaktas (artikel 15.3 i EUF-fördraget). Den innebär att allmänhetens rätt till tillgång till handlingar har utvidgats till att, med några få undantag, omfatta EU:s samtliga institutioner, organ och byråer. Utskottet förutsätter att regeringen i förhandlingarna verkar för ökad öppenhet i EU:s samtliga institutioner. Utskottet utgår vidare från att regeringen kommer att fortsätta att agera aktivt för att främja en öppenhetsvänlig tillämpning av fördraget, relevanta förordningar och föreskrifter. Motion 2010/11:U306 (S) yrkande 56 är därmed tillgodosedd och avstyrks.

Motionsvis framförs förslag om skyldighet för medlemsländerna att *nomina två kandidater till EU:s institutioner, en av vardera kön*, liksom att verka för jämställdhet och mångfald genom *avidentifierade jobbannonser i alla EU:s institutioner*.

Inledningsvis vill utskottet framhålla att EU:s egna organ måste föregå med gott exempel när det gäller frågor av detta slag. EU:s fördragsbestämmelser, som ska skydda principen om lika behandling av alla människor i arbetslivet, innehåller förbud mot diskriminering på grund av kön, ras, etniskt ursprung, religion eller övertygelse, funktionshinder, ålder och sexuell läggning. Såväl EU:s medlemsstater som EU:s egna organ ska rätta sig efter dessa principer.

Utskottet konstaterar att utrikesminister Carl Bildt underströk i sitt svar på en skriftlig fråga 2007/08:549 om tillsättandet av tjänster att det finns tydliga och enhetliga regler för rekrytering för Europeiska unionens institutioner och organ. Regelverket bygger på klara principer och accepterar inte diskriminering på grund av exempelvis kön. Rekryteringen till EU:s institutioner och organ sker genom öppna ansökningsförfaranden, där var och en – kvinna som man – kan söka lediga tjänster eller delta i de uttagningsprov som regelbundet hålls.

Utskottet noterar vidare att vad gäller EU såväl som internationella organisationer, t.ex. FN, arbetar regeringen för att fler svenskar ska anställas. Kvinnor uppmuntras särskilt att söka högre tjänster eftersom den manliga dominansen är starkast på dessa nivåer.

Regeringskansliet driver sedan flera år ett omfattande arbete för att underlätta för de svenskar som intresserar sig för arbete inom unionens administration eller vid internationella organisationer. Regeringen agerar regelbundet till stöd för svenskar som sökt och kvalificerat sig för lediga tjänster.

Utskottet noterar även att det framgår av skrivelsen att anställningsvillkoren för tjänstemännen i EU:s institutioner och EU-organ regleras i de s.k. tjänsteföreskrifterna. Detta regelverk reformerades och moderniserades i samband med den administrativa reform som genomfördes i kommissionen under början av 2000-talet. De reviderade tjänsteföreskrifterna trädde i kraft den 1 maj 2004.

Med detta anser utskottet att motionsyrkandena är tillgodosedda och avstyrker därmed motion *2010/11:U296 (V) yrkandena 3 och 4*.

I en motion framhålls att Sverige ska agera för ett beslut om att *koncentrera Europaparlamentets verksamhet till en ort*. Utskottet har tidigare behandlat förslag med liknande innehåll.

Utskottet konstaterade i betänkande 2008/09:UU8 (prop. 2007/08:168, rskr. 2008/09:64) att Europaparlamentet, också med Lissabonfördraget, ska ha sitt säte i Strasbourg, där plenarsessioner regelmässigt hålls varje månad. Ytterligare plenarsessioner hålls i Bryssel, där också parlamentets utskott sammanträder. Liksom då utskottet tidigare tagit ställning i sakfrågan (skr. 2007/08:85, bet. 2007/08:UU10, rskr. 2007/08:176) anser utskottet att det inte är en bra lösning att Europaparlamentet har sitt säte på en plats men under längre tidsperioder även sammanträder på en annan. Ordningen är kostsam, opraktisk och negativ för bilden av EU. Utskottet ser gärna en utveckling där denna ordning förenklas eller avskaffas. Emellertid konstaterar utskottet att den nuvarande ordningen är fördragsfäst. Mot den bakgrunden är det inte, såsom görs gällande motionsledes, motiverat att nu göra något annat ställningstagande.

Därför anser utskottet att motion *2010/11:U306 (S) yrkande 59* kan avstyrkas.

Utskottet hade vid en resa till Bryssel den 6 till 8 februari 2011 möjlighet att få ytterligare information om de konsekvenser Lissabonfördragets ikraftträdande haft för EU:s institutioner och för framväxten av t.ex. en gemensam utrikestjänst (EEAS).

I KOM(2010) 538 Rapport från kommissionen – Tjugosjunde årsrapporten om kontrollen av gemenskapsrättens tillämpning (2009) ges en allmän översikt över gemenskapsrättens tillämpning. Den stora förändringen under 2009 är ikraftträdandet av fördraget om Europeiska unionen och fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. I det senare fördraget anges medlemsstaternas primära skyldighet att säkerställa en korrekt tillämpning av EU-lagstiftningen (art. 4). Utskottet uppmärksammar att fördraget om Europeiska unionens funktionssätt har två nya inslag:

- Kommissionen får uppmana Europeiska unionens domstol att förelägga en medlemsstat vite på grund av för sent införlivande av ett direktiv som antagits i enlighet med ett lagstiftningsförfarande.
- Kommissionen måste ge den berörda staten tillfälle att skicka in sina synpunkter innan ärendet överläts till domstolen.

Kommissionen konstaterar i rapporten att det fortfarande finns utmaningar i fråga om ett korrekt införlivande av direktiven i god tid. Detta vill kommissionen åtgärda genom att utveckla förebyggande metoder.

Med vad utskottet anfört i detta betänkande föreslår utskottet att riksdagen lägger regeringens skrivelse 2010/11:105 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2010 till handlingarna.

Övriga yrkanden

Utöver de yrkanden som behandlas tidigare i detta betänkande finns motionsvis framförda förslag som är föremål för förenklad motionsbehandling enligt de riktlinjer som fastslagits av riksdagen med anledning av Riksdagskommitténs betänkande 2005/06:RS3 och i enlighet med promemorian Förenklad motionsbehandling under återstoden av mandatperioden som utrikesutskottet fastställde i oktober 2010. Utskottet har vid en genomgång och beredning funnit att de yrkanden som redovisas i bilaga 2 inte kan vara aktuella för något tillkännagivande från riksdagen. Efter denna behandling avstyrker ett enigt utskott motionerna i bilaga 2.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. EU:s utvidgning, punkt 1 (S)

av Kent Härstedt (S), Carin Runeson (S), Olle Thorell (S), Désirée Liljevall (S), Kerstin Engle (S) och Yilmaz Kerimo (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:U306 yrkande 53.

Ställningstagande

Ännu finns det inte en europeisk union som omfattar alla Europas folk. Utvidgningen måste fortsätta. Alla europeiska länder som lever upp till kraven på medlemskap ska kunna bli medlemmar i EU.

EU får inte upprepa misstagen från 1990-talet då man inte lyckades hantera de nya Balkanstaternas tillkomst på ett fullgott sätt. Den process som nu startat måste medföra fördelar för alla länder på Balkan. EU:s dörr måste stå öppen för alla, inklusive Serbien. Kosovo måste garantera minoriteter skyddande rättigheter.

Sverige bör fortsätta att stödja dessa länders reform- och medlemskapsansträngningar. Förhoppningsvis kan vi inom de närmaste åren hälsa också dessa länder välkomna in i EU.

Tyvärr har en förfärande utvidgningströtthet börjat göra sig gällande i EU. För oss socialdemokrater är det viktigt att slå fast att utvidgningen av EU är den största framgången på Europas kontinent. Turkiets framtida medlemskap är en mycket omdiskuterad fråga i många europeiska länder. För oss socialdemokrater har alltid inställningen varit att frågan inte är ”om” Turkiet kan bli medlem utan ”när”. Detta ”när” avgörs av hur snabbt Turkiet klarar att uppfylla de kriterier som krävs för ett medlemskap. Vi ser ett framtida turkiskt EU-medlemskap som viktigt inte minst med tanke på hur det främjar rättigheterna för kurder och andra folkgrupper.

2. EU:s utvidgning, punkt 1 – motiveringen (SD)

av Julia Kronlid (SD).

Ställningstagande

Sverigedemokraterna är principiellt för ett utträde ur unionen, men så länge som Sveriges medlemskap kvarstår så ser vi att det finns risker med att unionen utsträcks ytterligare. Vi är för samarbete mellan suveräna stater, men när EU går mot att bli en alltmer överstatlig union menar vi att det blir svårt att förenas kring en gemensam politik med stater som skiljer sig mycket från varandra. För varje land som träder in i EU i dess nuvarande form minskar de enskilda ländernas inflytande. Vi instämmer inte i den enhälligt positiva grundinställning till en fortsatt utvidgning av unionen som utskottet ger uttryck för. Utöver detta vill vi särskilt också markera att vi ser det som direkt olämpligt att så tydligt ta ställning för Turkiets närmande till och framtida medlemskap i unionen.

3. EU som global aktör, punkt 2 (S, MP)

av Kent Härstedt (S), Carin Runeson (S), Olle Thorell (S), Bodil Ceballos (MP), Désirée Liljevall (S), Kerstin Engle (S) och Yilmaz Kerimo (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:U306 yrkande 1.

Ställningstagande

Politiken och demokratin måste komma i kapp den ekonomiska globaliseringsens försprång. Sverige och EU måste bli bättre på att inom internationella organisationer driva frågor om arbetstagarnas rättigheter, internationella miljöregler och rättvisa handelsvillkor.

En demokratisk globalisering kräver respekt för de internationella regelverk och institutioner som redan finns på plats. Internationell rätt och internationella konventioner, protokoll och regelverk måste följas. Med gemensamma spelregler skyddas små staters rätt och den globala demokratin stärks. När den internationella rätten följs styrs utvecklingen av gemensamma överenskommelser och på lika villkor, inte av de stater som har störst militär eller ekonomisk styrka. Därför vill vi värna och stärka den internationella rätten. EU har här en stor roll att spela.

4. EU som global aktör, punkt 2 – motiveringen (SD)

av Julia Kronlid (SD).

Ställningstagande

Vi ska ha vår egen utrikespolitik. Vi vänder oss särskilt mot yttrandet att EU:s utrikespolitik är vår utrikespolitik – det är direkt hjälpsväckande att utskottet med detta yttrande vill lägga sig platt för den europeiska unionen och därigenom helt ignorera svenska utrikesintressen.

5. EU som global aktör, punkt 2 – motiveringen (V)

av Hans Linde (V).

Ställningstagande

Utgångspunkten för Vänsterpartiets utrikespolitik är att Sverige ska vara en tydlig och konsekvent röst för fred, rättvisa och jämställdhet, mot uppbyggnad, ockupation och krig. Vi vill att Sverige ska stå upp för de mänskliga rättigheterna oavsett var, när och med vilka motiv de kränks eller inskränks. Vänsterpartiet anser därför att Sveriges roll som självständig global aktör ska stärkas.

Ibland är Sveriges röst starkast om vi agerar tillsammans med andra, inom ramen för internationellt samarbete såsom FN eller Europarådet. I andra lägen finns det ett större behov av att vi använder vår röst som enskild stat. Vänsterpartiet anser därför att det är avgörande att Sverige behåller sin möjlighet att agera självständigt inom utrikespolitiken när vi bedömer att så behövs. En viktig förutsättning för en självständig svensk utrikespolitik är Sveriges militära alliansfrihet.

Under många år var neutralitet, fredliga lösningar på konflikter, nedrustning, stöd till FN och solidaritet med tredje världen det som karakteriserade svensk utrikespolitik. Nu gäller tyvärr motsatsen.

Så länge Sverige är med i EU ska vi använda vårt medlemskap till att inom ramen för EU:s gemensamma utrikespolitik lyfta frågor om t.ex. nedrustning, kvinnors rättigheter och ökad global rättvisa. Vi ska t.ex. använda en stark svensk röst för att i grunden försöka reformera EU:s handelspolitik så att unionens handelsavtal med bl.a. merparten av de afrikanska länderna utgår från fattigdomsbekämpning och minskade klyftor i stället för det europeiska näringslivets egenintressen.

Tyvärr kan vi konstatera att EU redan i dag har en stark roll som global aktör men att denna roll knappast har bidragit till ökad rättvisa, jämställdhet, fred eller nedrustning.

Mot denna bakgrund anser Vänsterpartiet att utrikesutskottet bör avstyrka yrkande 1 i kommittémotion 2010/11:U306.

6. EU och internationellt samarbete, punkt 3 (S)

av Kent Härstedt (S), Carin Runeson (S), Olle Thorell (S), Désirée Liljevall (S), Kerstin Engle (S) och Yilmaz Kerimo (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:U306 yrkande 52.

Ställningstagande

EU ska i grunden vara ett samarbete mellan suveräna stater, där vi tillsammans med de andra medlemsstaterna kan lösa problem som kräver gemensamma lösningar.

Med EU kan vi göra Sverige bättre om vi samarbetar om saker som påverkar oss, som miljön eller jobben. Vi kan också påverka vår omvärld i kampen mot fattigdom och för demokrati och fred mycket effektivare om vi arbetar genom EU än vad vi kan genom att enbart agera på egen hand i utrikespolitiken.

Därför är det viktigt att Sverige för en aktiv EU-politik för folkhälsa, jobb, en bättre miljö, jämställdhet, kunskap och en bättre värld.

Dagens EU måste utvecklas på alla de områden där vi genom unionen bäst kan skapa gemensamma lösningar på gemensamma problem – som hårdare gemensamma tag mot miljöförstöring, som kraftfulla insatser mot människohandel och annan internationell brottslighet samt som arbetet för att skapa fler och tryggare jobb.

7. EU och internationellt samarbete, punkt 3 – motiveringen (SD)

av Julia Kronlid (SD).

Ställningstagande

Sverigedemokraterna instämmer med vad som anförs i motionen om att det är viktigt att Europa samarbetar och finner gemensamma lösningar på gemensamma problem som människohandel, miljöförstöring och internationell brottslighet. Vi delar också Socialdemokraternas inställning att EU bör vara ett samarbete mellan suveräna stater. Vi kan dock inte ställa oss bakom motionen i sin helhet då man i motionen menar att ett samarbete mellan suveräna stater kan ske inom ramen för EU. Vi menar att tanken med suveräna stater undergrävs av att EU utvecklas mot att bli en överstatlig union och vill i stället se samarbete mellan fria självständiga stater.

8. Området öster om EU, punkt 4 (S)

av Kent Härstedt (S), Carin Runeson (S), Olle Thorell (S), Désirée Liljevall (S), Kerstin Engle (S) och Yilmaz Kerimo (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:U306 yrkande 54.

Ställningstagande

EU har nu utarbetat en grannskapspolitik och ett östligt partnerskap. Dessa måste användas för att underlätta ett framtida medlemskap – även om det ligger långt fram i tiden – snarare än att bli ett alternativ till medlemskap. EU har många verktyg i sin politiska verktygslåda. Unionen bör bl.a. erbjuda tillgång till den inre marknaden, biståndsinsatser, studentutbyten och bilaterala handlingsprogram som ger länderna möjlighet att själva bestämma sin integrationsnivå.

9. Området öster om EU, punkt 4 – motiveringen (MP, V)

av Bodil Ceballos (MP) och Hans Linde (V).

Ställningstagande

Vitryssland är det enda europeiska land som utdömer och verkställer dödsstraff. Det är ett land som systematiskt förföljer oliktankande. Samtidigt som EU inför sanktioner mot landets ledare underlättar unionen också för andra vitryssar att resa genom ett förenklat viseringsförfarande. Det är positivt. Med viseringsförenklingsavtal följer dock återvändandeaftal som tar sin grund i den folkrättsliga principen att varje stat är skyldig att återta sina egna medborgare. Det kan tyckas vara en självklarhet och är inte kontroversiellt i de fall det handlar om länder som betar sig väl mot sina medborgare.

En annan folkrättslig princip är den om non-refoulement, dvs. att en asylsökande inte ska skickas tillbaka till en stat där han eller hon riskerar fortsatt förföljelse. EU-ländernas uppfyllelse av den principen är i dagsläget inte tillfredsställande, och människor skickas tillbaka till sina hemländer i strid med denna princip. För att underteckna ett återvändandeaftal med Vitryssland, som gärna tar tillbaka sina oliktankande landsmän för att kunna fortsätta att förfölja dem, måste också principen om non-refoulement tillämpas inte bara i teorin utan också i praktiken. Så länge så inte är fallet kan vi inte dela utskottets uppfattning helt ut i fråga om återvändandeaftal med Vitryssland.

10. Området öster om EU, punkt 4 – motiveringen (SD)

av Julia Kronlid (SD).

Ställningstagande

Sverigedemokraterna anser att utskottet är alltför okritiskt inställt till följderna av det östliga partnerskapet. Det är viktigt att det i och för sig viktiga arbetet med att främja goda relationer med Östeuropa inte får som konsekvens att möjligheterna till en adekvat gränskontroll eller en för respektive medlemsland hållbar migration försvåras.

11. Området söder om EU, punkt 5 (S)

av Kent Härstedt (S), Carin Runeson (S), Olle Thorell (S), Désirée Liljevall (S), Kerstin Engle (S) och Yilmaz Kerimo (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:U306 yrkande 55.

Ställningstagande

Söder om EU utgör Medelhavet, liksom floden Rio Grande mellan Mexiko och USA, det vatten som måste passeras av fattiga människor för att de ska få chansen att ta del av det ekonomiska välstånd, den frihet och den demokrati som vi européer tar för given. Mediernas bilder av desperata unga män och kvinnor som ofta utnyttjats av hänsynslösa människohandlare och som vågar livet i rangliga båtar för att nå Europas kuster är hjärtskärande.

Den välståndsklyfta vi kan se mellan EU och norra Afrika är inte långsiktigt hållbar. Enda lösningen är att skillnaderna i livsvillkor utjämnas. Även här kan EU med sin mjuka makt bidra till stora förändringar genom att i alla avtal och förbindelser peka på behovet av demokratisering och av ekonomiska reformer.

EU måste också ge dessa länder en möjlighet att sälja sina produkter på den europeiska marknaden. De handelshinder som finns för att skydda europeiska bönder och industrier måste upphöra.

12. Området söder om EU, punkt 5 – motiveringen (MP, V) av Bodil Ceballos (MP) och Hans Linde (V).

Ställningstagande

I ljuset av vad som skett, och fortfarande sker, i flera av länderna söder om Medelhavet är det uppenbart att EU behöver ompröva sin grannskapspolitik.

Vi har länge varit kritiska till många av de associeringsavtal som har upprättats inom ramen för Europa-Medelhavspartnerskap. Vi har vid ett flertal tillfällen krävt att EU:s associeringsavtal tydligare måste kopplas till krav på att länderna i fråga respekterar de mänskliga rättigheterna. Vi menar att det i grunden är omöjligt att frikoppla frågor om handel och ekonomiskt samarbete från frågor om mänskliga rättigheter.

Utifrån erfarenheterna av t.ex. Egypten och Tunisien är det uppenbart att den typen av mekanismer som man har haft inom ramen för associeringsavtal och Medelhavsunionen inte har fungerat då det gäller att understödja folkliga krav på demokrati, mänskliga rättigheter och social rättvisa.

I flertalet av länderna i den region som motionen berör styr fortfarande auktoritära ledare som dagligen kränker de mänskliga rättigheterna. Om EU ska ge länder ekonomiska och handelspolitiska förmåner måste också tydliga motkrav på ökad och förbättrad respekt för mänskliga rättigheter ställas. Så länge förtrycket fortsätter, eller till och med hårdnar, är det inte rimligt att EU ger fler ekonomiska och handelspolitiska förmåner.

EU måste även ompröva det långtgående samarbete inom exempelvis migrationsområdet som man haft med flera av regionens mest auktoritära stater. För svensk del har revolterna i regionen också satt fingret på problemen med den svenska vapenexporten – eftersom svensk krigsmaterielexport har varit med och beväpnat några av de regimer som nu försöker krossa folkets frihetsdrömmar.

Demokrati kan varken byggas med hjälp av vapenmakt eller genom utländsk militär – i längden krävs politiska lösningar. Efter att hundratusentals människor har tvingats fly från sina hem är behovet av humanitärt stöd överväldigande, och vi anser därför att Sverige skyndsamt bör öka sitt stöd till humanitära satsningar i regionen.

13. Området söder om EU, punkt 5 – motiveringen (SD) av Julia Kronlid (SD).

Ställningstagande

Sverigedemokraterna menar att utskottet är alltför okritiskt inställt till följderna av Medelhavsunionen. Det är viktigt att det i och för sig viktiga arbetet med att främja goda relationer med länderna i regionen inte får som konsekvens att möjligheterna till en adekvat gränskontroll eller en för

respektive medlemsland hållbar migration försvåras. Det är med hänvisning till detta tveksamt om en ytterligare ekonomisk integration med länderna i Medelhavsunionen bör vara aktuell.

14. Modell för regionala samarbeten, punkt 6 (S)

av Kent Härstedt (S), Carin Runeson (S), Olle Thorell (S), Désirée Liljevall (S), Kerstin Engle (S) och Yilmaz Kerimo (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:U306 yrkande 57.

Ställningstagande

EU står i dag modell när man i andra delar av världen bygger upp regionala samarbeten. EU är också en maktfaktor i olika internationella sammanhang och forum, inte enbart i kraft av den ekonomiska eller numerära styrkan utan också utifrån de resultat som uppnåtts inom EU.

EU har ett stort ansvar att internationellt vara en lyhörd, demokratisk, progressiv och solidarisk organisation som tar ansvar, bidrar och inte enbart agerar utifrån egen vinning.

15. EU:s internationella roll, punkt 7 (S)

av Kent Härstedt (S), Carin Runeson (S), Olle Thorell (S), Désirée Liljevall (S), Kerstin Engle (S) och Yilmaz Kerimo (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:U306 yrkande 58.

Ställningstagande

EU har en viktig roll att spela i världen, och EU:s gemensamma utrikespolitik är en mycket viktig del av EU-samarbetet. Grunden för den gemensamma utrikespolitiken är strävandet efter gemensamma ståndpunkter. Det här är naturligtvis inte alltid lätt. Ändå är det viktigt och värdefullt att hålla fast vid detta.

Vi måste öka EU:s förmåga i det globala samarbetet så att unionen kan vara en progressiv och säkerhetsskapande kraft, inte minst i Förenta nationerna.

EU:s snabbinsatsstyrkor, där Sverige bidragit genom den nordiska stridsgruppen (NBG) har skapats för att avhjälpa kriser och humanitära nödlägen. Stridsgrupperna ska kunna sättas in i en konflikts inledningsfas och förberedas för en mer omfattande internationell insats eller i bästa fall med egen förmåga avstyra konflikten. Det finns dock anledning att se över hur användbar och kostnadseffektiv denna modell är. EU:s snabbinsatsstyrkor har hittills aldrig använts.

Unionen behöver mer av gemensamt uppträdande i viktiga utrikespolitiska situationer för att kunna påverka stormakternas agerande.

EU och dess medlemsstater är världens största biståndsgivare, och detta har också en stark påverkan på vår omvärld. Genom olika samarbeten med de länder som finns i EU:s geografiska närområde kan EU arbeta för att skapa en utveckling som gör att skillnaden mellan innanför och utanför EU:s gräns blir mindre än i dag. Genom ett solidariskt handlande kan EU bidra inte bara till välbefinnande och utveckling inom EU utan också till välbefinnande och utveckling i hela världen.

16. EU:s internationella roll, punkt 7 – motiveringen (SD)

av Julia Kronlid (SD).

Ställningstagande

Sverigedemokraterna har tidigare ställt sig kritiska till den gemensamma säkerhets- och försvarspolitik och vidhåller denna inställning. Det är vår mening att Sverige inte längre bör delta i uppsättning av unionens snabbinsatsstyrkor och att det svenska deltagandet i den nordiska stridsgruppen bör avvecklas.

17. EU:s internationella roll, punkt 7 – motiveringen (V)

av Hans Linde (V).

Ställningstagande

För Vänsterpartiet är den militära alliansfriheten en grundsten i svensk utrikes- och säkerhetspolitik. Alliansfriheten har gynnat oss och vår omvärld väl och har goda förutsättningar att gynna oss och vår omvärld även under en lång tid framöver. Den vilar dessutom på ett starkt folkligt stöd och bör även därför värnas.

Vänsterpartiet har därför motsatt sig förslag som innebär att EU skaffar sig militär kapacitet; t.ex. har vi sagt nej till svenskt deltagande i EU:s snabbinsatsstyrkor. Det var också ett av våra huvudskäl för att rösta nej till Lissabonfördraget.

Vänsterpartiet har i EU-nämnden sagt nej till att EU ska inleda förberedelserna för en militär insats i Libyen, en insats som också ska vara beredd att gå in med marktrupp och besätta hamnar i Libyen. Vänsterpartiet menar att det är märkligt att EU nu ska förbereda en militär insats som

varken FN:s kontor för samordning av humanitära frågor (UN OCHA) eller de humanitära organisationerna efterfrågat. Om EU på allvar varit intresserad av att hjälpa de libyer som lever under mycket svåra förhållanden menar Vänsterpartiet att unionen i stället borde öka det humanitära stödet och ge en fristad åt dem som flyr undan våldet.

Så länge Sverige är med i EU ska vi självklart använda vårt medlemskap till att inom ramen för unionens gemensamma utrikespolitik lyfta fram frågor. En viktig sådan fråga är medlemsländernas utvecklingsbistånd. Vänsterpartiet instämmer i motionen vad gäller behovet av att EU riktar starkare krav på enskilda medlemsländer för att de ska leva upp till sina åtaganden enligt millenniedeklarationen. Inom unionen upprättades ett delmål om att de 15 "gamla" medlemsstaterna skulle avsätta 0,56 % av BNI i internationellt utvecklingssamarbete till 2010 och att de 12 nya medlemsstaterna skulle avsätta 0,17 % samma år. Inga av dessa mål har uppfyllts. Vänsterpartiet anser att det är helt avgörande att löftena om att 0,7 % av BNI ska gå till utvecklingsbistånd hålls, och vi ser med stor oro på att merparten av EU:s medlemsstater inte lever upp till dessa åtaganden.

Vidare anser vi att det är av minst lika stor betydelse att det bistånd som ges på papperet även ges i verkligheten. Flera av EU:s medlemsstater gör mycket stora avräkningar från biståndsramen. Dessa omfattande avräkningar innebär stora kvalitetsproblem som vi menar att EU i betydligt högre utsträckning måste uppmärksamma. I t.ex. Österrike uppgick avräkningarna till 52 % av biståndsbudgeten 2008, i Slovakien uppgick avräkningarna till 33 % samma år och i Tyskland till 26 % etc. Tyvärr konstaterar vi att när det kommer till avräkningar så utgör Sverige inget föregångsland.

18. EU:s stöd till demokrati i omvärlden, punkt 8 (S, MP, V)

av Kent Härstedt (S), Carin Runeson (S), Olle Thorell (S), Bodil Ceballos (MP), Hans Linde (V), Désirée Liljevall (S), Kerstin Engle (S) och Yilmaz Kerimo (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:U8 yrkande 1.

Ställningstagande

EU måste stödja länderna i Nordafrika i deras arbete med att upprätta en fungerande rättsstat, bekämpa korruptionen och få fungerande demokratiska institutioner. Förutom politiska reformer är ekonomisk och social utveckling avgörande. EU har en viktig roll och möjlighet att bidra till en lösning av Mellanösternkonflikten som måste användas aktivt. EU måste

fortsätta att pressa Burmas regim till demokratiska förändringar. För att stödja den vitryska befolkningens närmande till Europa bör Sverige snarast avskaffa viseringsavgifterna för medborgare i de länder som ingår i det östliga partnerskapet. EU måste utan dröjsmål ratificera Europarådets konvention mot trafficking. EU kan vara en viktig och pådrivande aktör i nedrustningsarbetet. Sverige bör å det snaraste ratificera klusterkonventionen. EU ska vara en pådrivande aktör för att uppnå FN:s millenniemål.

19. Ekonomiskt samarbete, punkt 9 (S)

av Kent Härstedt (S), Carin Runeson (S), Olle Thorell (S), Désirée Liljevall (S), Kerstin Engle (S) och Yilmaz Kerimo (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:U8 yrkande 2.

Ställningstagande

Som vi framför i vår motion förs nu diskussioner om en ökad styrning och samordning av den ekonomiska politiken på EU-nivå. Vi menar att en del förslag är av en sådan art att de i grunden förändrar EU:s karaktär, bl.a. finns det förslag på bordet som innebär att EU får inflytande över nationell lönebildning och över andra områden där den nationella kompetensen måste värnas och olika länders politiska prioriteringar respekteras. I utskottets ställningstagande betonas en inriktning av Europapolitiken på det ekonomiska och finansiella området som vi i dess huvuddrag delar, därför avstår vi från att lämna en avvikande mening i enlighet med yrkande 2 i vår motion. Likväl vill vi i sammanhanget understryka att vi socialdemokrater menar att Sverige kraftfullt ska driva följande fem principer inom EU:

- Den nationella kompetensen ska värnas.
- Ett samlat EU-samarbete ska värnas.
- Ökad sysselsättning ska ha högsta prioritet.
- Förstärkt reglering av finanssektorn.
- Effektiv stimulanspolitik kräver starka statsfinanser.

20. Ekonomiskt samarbete, punkt 9 – motiveringen (SD, V)

av Julia Kronlid (SD) och Hans Linde (V).

Ställningstagande

Vi anser att förslagen om förstärkt samordning av den ekonomiska politiken grundar sig på en felaktig analys av orsakerna till den ekonomiska och finansiella krisen. De stora underskotten i vissa av valutaunionens länder är snarare en följd av bristerna i valutaunionens konstruktion än en orsak till de ekonomiska problemen. Stramare budgetrestriktioner kommer att hota den ekonomiska återhämtningen och riskerar att leda till högre arbetslöshetsnivåer. Vi tar kraftigt avstånd från det avsteg från nationell bestämmanderätt över finanspolitiken som förslagen innebär.

När det gäller reglering av och tillsyn över finansmarknaderna anser vi att en skärpt reglering måste stå i förgrunden i arbetet med att minska riskerna för nya finansiella kriser. Även om kommissionen har lagt fram en del förslag när det gäller finansiell reglering menar vi att dessa är otillräckliga och att reformarbetet går för långsamt.

Slutligen representerar vi två EU-kritiska partier och ser det som en del av vår uppgift att granska EU:s budget och driva krav på att den minskas så att de ekonomiska medlen i större utsträckning styrs av medlemsstaterna. Detta anser vi skulle innebära att verksamheter skulle kunna skötas både mer demokratiskt och mer ekonomiskt effektivt.

21. Utredning av transaktionsskatt, punkt 10 (S, MP, V)

av Kent Härstedt (S), Carin Runeson (S), Olle Thorell (S), Bodil Ceballos (MP), Hans Linde (V), Désirée Liljevall (S), Kerstin Engle (S) och Yilmaz Kerimo (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:U8 yrkande 3.

Ställningstagande

Kommissionen har redovisat en rad goda skäl att utveckla beskattningen av finanssektorn. Finansaktörer har, i brist på tillräcklig tillsyn och tydliga regelverk, tagit alltför stora risker och utlöst en finanskris som medfört stora kostnader för många europeiska nationalstater och ekonomisk oro i hela EU med stor arbetslöshet som följd. Vi anser därför att den svenska ståndpunkten inom EU ska vara att stödja kommissionens vidare utredning av en transaktionsskatt och att riksdagen ska tillkänna detta för regeringen.

22. Informationsutbytesavtal, punkt 11 (S, MP, V)

av Kent Härstedt (S), Carin Runeson (S), Olle Thorell (S), Bodil Ceballos (MP), Hans Linde (V), Désirée Liljevall (S), Kerstin Engle (S) och Yilmaz Kerimo (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:U8 yrkande 4.

Ställningstagande

Sverige måste inom EU och OECD noga följa hur informationsutbytesavtalen fungerar i praktiken samt verka för förbättringar av OECD:s standardavtal.

Utifrån inte minst etiska utgångspunkter är det viktigt att kriminella organisationer, terrorister och diktatorer inte ska kunna gömma pengar i europeiska skatteparadis med nära förbindelser med Europeiska unionen. EU har ett stort ansvar för att banksekretessen och skatteundanhållandet i de europeiska skatteflyktparadiserna upphör.

23. Multilateralt arbete med skatteavtal, punkt 12 (S, MP, V)

av Kent Härstedt (S), Carin Runeson (S), Olle Thorell (S), Bodil Ceballos (MP), Hans Linde (V), Désirée Liljevall (S), Kerstin Engle (S) och Yilmaz Kerimo (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:U8 yrkande 5.

Ställningstagande

Sverige måste inom EU och OECD verka för en mer multilateral ansats i skatteavtalsarbetet för att hjälpa utvecklingsländerna så att de också får del av dolda tillgångar genom informationsutbyte.

24. Den svenska sexköpslagen, punkt 13 (S, MP, V)

av Kent Härstedt (S), Carin Runeson (S), Olle Thorell (S), Bodil Ceballos (MP), Hans Linde (V), Désirée Liljevall (S), Kerstin Engle (S) och Yilmaz Kerimo (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:U8 yrkande 6.

Ställningstagande

Sverige har i många år varit ett föregångsland i fråga om att bekämpa mäns våld mot kvinnor. Grunden för detta arbete består av att påverka mäns attityder och att fortsätta att sträva mot ökad jämställdhet. Förbudet mot sexköp har även en normerande verkan, menar vi, och stödet för förbudet är starkt. En viktig grund för att kunna bekämpa människohandel för sexuella ändamål är att bekämpa prostitution. Om efterfrågan på köp av sexuella tjänster bekämpas minskar också människohandeln. Detta samband måste tydliggöras och erkännas.

Utvärderingen av sexköpslagen (SOU 2010:49) visar att förbudet mot köp av sexuella tjänster har haft avsedd effekt och utgör ett viktigt instrument för att förebygga och bekämpa prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Vi anser att regeringen under EU-ordförandeskapet på ett betydligt mer aktivt sätt kunde ha tagit upp frågan om kriminalisering av sexköp. Efter den svenska utvärderingen av sexköpslagen finns det än större anledning för regeringen att inom EU tydliggöra det starka sambandet mellan prostitution och människohandel och föra fram den svenska sexköpslagen som ett föredöme, både när det gäller att minska prostitution och som ett verktyg för att komma åt människohandel för sexuella ändamål.

Det anförda innebär att vi anser att utskottet bör tillstyrka motion 2010/11:U8 yrkande 6.

25. Gemensamt europeiskt asylsystem, punkt 14 (S)

av Kent Härstedt (S), Carin Runeson (S), Olle Thorell (S), Désirée Liljevall (S), Kerstin Engle (S) och Yilmaz Kerimo (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:U8 yrkande 7.

Ställningstagande

Genèvekonventionen måste följas och asylrätten hävdas. Rätten att få skydd undan förföljelse är en individuell mänsklig rättighet, och därför är vår uppfattning att EU ska ha en öppen dörr för människor i behov av skydd. Asylprövningen ska göras genom en ordning som bygger på en rättvis, rättssäker och individuell prövning av den enskildes skäl för uppehållstillstånd som står i överensstämmelse med internationella konventioner.

När många europeiska länder nu driver en allt striktare migrationspolitik måste Sveriges röst i EU vara än tydligare i fråga om kraven på gemensamt ansvarstagande och upprätthållande av internationella konventioner. Människor på flykt undan krig och förtryck i Nordafrika ska inte mötas av uttalanden om illegal migration och stängda gränser utan av ett värdigt mottagande och en rättssäker asylprocess.

Fokus i ett gemensamt europeiskt asylsystem måste vara på EU-ländernas gemensamma ansvar att värna de mänskliga rättigheterna och internationella konventioner samt på att ge de flyende möjligheter att söka asyl. För att det ska fungera krävs att EU:s medlemsstater tar ett solidariskt ansvar. Den rådande situationen i Nordafrika är bevis för att EU:s massflyktsdirektiv borde tillämpas för att säkerställa ett snabbt stöd till dem som nu flyr från krig och förtryck.

26. Gemensamt europeiskt asylsystem, punkt 14 – motiveringen (SD)

av Julia Kronlid (SD).

Ställningstagande

Vi ser positivt på att länder i Europa kan samarbeta och finna lösningar på gemensamma problem och angelägenheter. Vi kan se att Europa behöver samarbeta kring asylpolitiken och att det kan finnas positiva delar i ett gemensamt europeiskt asylsystem.

Vi kan se att ett gemensamt asylsystem skulle kunna bidra till att minska dramatiska skillnader i asylinströmningen till enskilda medlemsstater över tid. Vi instämmer också i utskottsmajoritetens strävan efter en långsiktigt hållbar migrationspolitik och åsikten att UNHCR bör ges en framträdande roll. Med detta sagt, så vill vi ändå understryka att en sådan politik inte är kompatibel med den invandringsnivå som Sverige för närvarande har. Det är alltså missriktat att tala om behovet av arbetskraftsinvandring i nuläget. Det är snarare så att de befintliga migrationsreglerna behöver skärpas ytterligare. Utöver detta vill vi också understryka att det är de enskilda medlemsländerna som ytterst har ansvaret för sin egen migrationspolitik och att inget land bör förhindras att föra den politik som det önskar på området.

27. Gemensamt europeiskt asylsystem, punkt 14 – motiveringen (V)

av Hans Linde (V).

Ställningstagande

Vänsterpartiet är motståndare och starkt kritiskt till harmoniseringen av asyl- och invandringspolitiken inom EU. Hittills har den inneburit att man byggt allt högre murar runt "Fästning Europa" i stället för att man genom mellanstatligt samarbete tagit ansvar för de flyktingar som söker skydd undan förföljelse. Harmoniseringen har i praktiken stoppat alla lagliga vägar till Europa och medfört att människor i dag förvägras rätten att söka asyl. Det innebär att människor i stället tvingas i händerna på människosmugglare och till att riskera livet för att försöka ta sig hit. Sverige har härigenom medverkat till att sätta Genèvekonventionen ur spel. Systemet med gemensamma minimiregler har tydligt inneburit en dragning mot en harmonisering nedåt i riktning mot den sämsta tillåtna nivån vad gäller rättssäkerhet och behandling. Det övergripande problemet är att den restriktiviteten och den militarisering som hittills karakteriserat asyl- och invandringspolitiken uppenbart riskerar att eskalera ytterligare. Den gemensamma europeiska flyktingpolitiken är alltså uppenbart inhuman och mycket restriktiv. Vi har därför goda skäl till att vara djupt kritiska till införandet av ett gemensamt europeiskt asylsystem även fortsättningsvis.

28. Kamp mot människohandel, punkt 15 (S, MP, V)

av Kent Härstedt (S), Carin Runeson (S), Olle Thorell (S), Bodil Ceballos (MP), Hans Linde (V), Désirée Liljevall (S), Kerstin Engle (S) och Yilmaz Kerimo (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:U296 yrkande 17.

Ställningstagande

Så kallad trafficking är en illegal handel med människor för att utöva kommersiell sexuell exploatering eller tvångsarbete, helt enkelt en modern form av slaveri. Av den globala människohandeln sker 79 % för sexuellt utnyttjande.

I den rika världen framställs det ofta felaktigt som att trafficking är något som i huvudsak berör den fattiga delen av världen. Sanningen är att de flesta länder är involverade i denna illegala slavhandel. Det handlar dels om de länder varifrån offren kommer, ofta fattiga eller krigshärjade länder, dels om de länder där de smugglade människorna till sist hamnar.

Detta är naturligtvis i allmänhet rika länder, eftersom medborgarna rimligen måste ha medel för att köpa produkten – dvs. kvinnorna och barnen. Västeuropa, Israel, Japan och USA är alla exempel på sådana regioner och länder. Handeln med människor från Ryssland, Ukraina, Central- och Sydösteuropa till Europa har ökat. Ett stort antal kvinnor och barn från Sydostasien, Västafrika och Latinamerika säljs också till Europa. De länder som har legaliserad eller reglerad prostitution har enligt Coalition Against Trafficking in Women högst antal insmugglade utländska kvinnor bland sina prostituerade.

Den rådande maktordningen mellan könen världen över framställer det som naturligt och självklart för män att utnyttja och exploatera kvinnors kroppar. Budskapet är att kvinnor är en handelsvara för mäns sexualitet, som det står dem fritt att köpa, förbruka och göra sig av med.

Prostitution och människohandel för sexuella ändamål är på intet sätt två separata problem utan två sidor av samma mynt. Synen på prostitution blir således avgörande för valet av strategier för att bekämpa sexslavhandeln. Vi menar att människohandel för sexuella ändamål handlar om global prostitution. Genom vår världsunika lagstiftning på området, lagen om förbud mot köp av sexuella tjänster, anger vi att det är köparen som har makten och att det därmed även är köparen som har straffansvaret. Att flera länder nu följer Sveriges exempel på detta område är positivt, och Sverige bör aktivt bidra med att sprida kunskap om och erfarenheter av den svenska lagstiftningen.

Europeiska unionen har ett särskilt ansvar för alla de kvinnor och barn som varje år förs in över medlemsländernas gränser för att utnyttjas i prostitution. FN-organen Unicef och OHCHR samt OSSE konstaterade i en gemensam rapport 2005 att insatserna för att förhindra människohandel inte är tillräckliga och att det saknas långsiktiga strategier för att förhindra prostitution och människohandel. Åtgärder handlar i alltför liten grad om att arbeta förebyggande, stärka tänkbara offer och hjälpa dem att skydda sig mot dem som organiserar prostitution och människohandel.

Vi anser att Sverige ska intensifiera kampen i EU mot människohandel.

29. Kamp mot människohandel, punkt 15 – motiveringen (SD) av Julia Kronlid (SD).

Ställningstagande

I likhet med utskottsmajoriteten anser jag att det är viktigt att förebygga och bekämpa människohandel även genom internationell samverkan. Sverigedemokraterna välkomnar däremot inte att detta regleras genom ett överstatligt direktiv utan hade hellre sett att det sker på bilateral basis.

30. Konkurrens med goda arbetsvillkor, punkt 16 (S)

av Kent Härstedt (S), Carin Runeson (S), Olle Thorell (S), Désirée Liljevall (S), Kerstin Engle (S) och Yilmaz Kerimo (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:U8 yrkande 8.

Ställningstagande

Socialdemokratisk politik handlar alltid om att möjliggöra för människor att forma sitt eget liv. När krisen rullar fram, jobben hotas, välfärden försämras och klyftorna mellan människor ökar, drabbar det oss alla. Människor och utveckling hålls tillbaka; jobb och välfärd går förlorade.

Europas framtid ligger inte i att konkurrera med låga löner utan med kompetens. Det kräver offentliga investeringar i utbildning, forskning och innovationsfrämjande insatser. Stark konkurrenskraft är för oss socialdemokrater förknippad med ett väl fungerande arbetsrättsligt skydd för arbetstagarerna, trygga anställningar och goda arbetsvillkor. Framtidens EU måste vara ett socialt EU. Samtidigt är det viktigt att slå fast att medlemsländerna själva ska behålla ansvaret för sysselsättningspolitiken och välfärdspolitiken.

För att klara konkurrensen på den globala marknaden ställs EU inför flera stora utmaningar. En av dem gäller arbetskraftens kompetens och rörlighet. Fram till 2020 förväntas antalet arbetstillfällen för högutbildade öka med 16 miljoner i EU medan antalet arbetstillfällen för lågutbildade kommer att minska med ca 12 miljoner. Kombinerat med den stora demografiska utmaningen med en snabbt åldrande befolkning, där allt färre i arbetsför ålder ska försörja allt fler äldre och vårdbehövande, skapar det stora utmaningar för EU:s medlemsländer.

Betydande investeringar måste göras i utbildning och kompetensutveckling för att EU:s medlemsländer ska kunna möta utmaningarna på arbetsmarknaden. Fler måste ges möjligheter att arbeta och arbeta längre. Kvinnors möjligheter att arbeta på samma villkor som män måste stärkas. Vi ser med oro på att en stor andel av de nya jobb som skapas för kvinnor handlar om jobb med lägre löner och begränsad arbetstid. Det krävs insatser för högre kvalitet i skolan som förhindrar att ungdomar lämnar skolan med otillräckliga kunskaper för att de ska ha reella möjligheter till ett livslångt lärande för alla. Det krävs också utbyggda utbildningsmöjligheter så att fler kan möta framtidens kompetensbehov på arbetsmarknaden. Det krävs insatser för att förhindra att arbetslösheten leder till social dumpning och konkurrens genom låga löner.

Rörlighet över gränserna och öppenhet inför invandring är viktiga drivkrafter för ekonomisk utveckling. Men detta får inte användas som en förevändning för att pressa arbetstagarnas löner och arbetsvillkor nedåt. EU saknar i dag behörighet att direkt eller indirekt reglera löneförhållandena i Sverige. Så måste det också förbli. Den svenska kollektivavtalsmodellen bygger på att arbetsmarknadens parter har ansvaret. Välavvägda avtal bidrar till en fungerande ekonomi, internationell konkurrenskraft, höjda reallöner och en rättvis fördelning av lönerna. Parternas höga representativitet i Sverige säkerställer en ansvarsfull lönebildning. Alla försök från EU-kommissionen att intervensera i lönebildningen ska avvisas bestämt.

För oss socialdemokrater är det självklart att de som arbetar i Sverige ska ha lika lön och lika villkor oavsett varifrån de kommer. Svenska kollektivavtal ska gälla för alla som arbetar på den svenska arbetsmarknaden. Detta är dock ingen självklarhet. Dagligen ser vi exempel på löne- och villkorsdumpning och på att den fria rörligheten missbrukas av oseriösa företag i syfte att konkurrera genom dåliga villkor. Denna utveckling är oacceptabel. Efter den s.k. Lavaldomen 2007 har regeringen inte försvarat den svenska kollektivavtalsmodellen, trots att man försöker föra i bevis att man står upp för den – tvärtom. I lex Laval går regeringen längre än vad EU-domstolen krävde. Lex Laval innehåller en rad allvarliga brister som öppnar för konkurrens genom dumpning.

Vi menar att regelverket som omger kollektivavtalen nu måste stärkas. Grunden för att de fackliga organisationerna ska kunna teckna kollektivavtal är den grundlagsskyddade konflikträtten. Denna rättighet har regeringen inskränkt genom lex Laval, vilket begränsar möjligheten att vidta stridsåtgärder mot arbetsgivare som utstationerar arbetskraft till Sverige.

Vi vill riva upp lex Laval så att likvärdiga löne- och anställningsvillkor kan gälla för alla som arbetar i Sverige. Vi vill också säkerställa att utländska företag som har verksamhet i Sverige registrerar sin närvaro i Sverige och att dessa företag har en representant på plats så att det är möjligt för de fackliga organisationerna att teckna kollektivavtal.

Men det räcker inte att enbart ändra den svenska lagstiftningen. Det krävs en rad åtgärder inom EU. Genom Lavaldomen har domstolen slagit in på en väg där löne- och anställningsvillkor blir ett konkurrensmedel i Europa. Att EU:s ekonomiska dimension ges företräde framför den sociala dimensionen är en obalans som måste justeras. Denna fråga berör alla löntagare i Europa och kan inte skjutas på framtiden. Europas framtid ligger inte i att konkurrera med låga löner utan med trygga och goda arbetsvillkor, hög sysselsättning och kunskap.

Vi vill att EU antar ett juridiskt bindande socialt protokoll som tydliggör att de fackliga rättigheterna, såsom förhandlings- och konflikträtten samt rätten att teckna kollektivavtal, gäller inom unionen. I det sociala protokollet ska det fastställas att grundläggande sociala rättigheter har företräde framför ekonomiska intressen. Vårt förslag bygger på motsvarande krav som framförts av Europafacket. När utstationeringsdirektivet antogs

av Europaparlamentet och ministerrådet rådde en bred enighet om att direktivet skulle utgöra en lägsta nivå för de löne- och anställningsvillkor som kan krävas av ett värdland. Domstolen har dock valt att tolka direktivet som ett tak, dvs. domstolen har angivit en högsta nivå för vilka villkor som kan avkrävas ett gästande företag. Därför krävs nu politiska initiativ och en ny reglering som säkerställer karaktären av minimidirektiv så att likabehandling av löntagare kan garanteras.

EU:s arbetstidsdirektiv syftar till att säkerställa en lägsta nivå för skyddet för arbetstagarnas rättigheter när det gäller veckoarbetstider, dygnsvila, nattarbete, veckovila och pauser. Målet är att skydda arbetstagarnas hälsa och förhindra konkurrens mellan länderna som bygger på dåliga arbetsvillkor.

Direktivet är därför av avgörande betydelse för Europas alla löntagare. Vi anser att det inte ska vara möjligt att förhandla bort grundläggande skyddsregler när det gäller arbetstiden. Skyddet för Europas löntagare mot ohälsosamma arbetstider måste stärkas. Vi socialdemokrater menar att vi i EU måste driva att den s.k. opt-out-möjligheten avskaffas.

Regeringen har kraftigt försämrat anställningsskyddet för visstidsanställda, och Sverige får nu kritik av EU-kommissionen för att vi i dag inte lever upp till de minimikrav för skydd av anställningstryggheten som gäller inom EU. I en formell underrättelse kräver EU-kommissionen att Sverige ändrar sin lagstiftning så att den lever upp till EU-rättens krav. Visstidsanställningar ger sämre löneutveckling, lägre ersättning i sjuk- och arbetslöshetsförsäkringen och lägre pension. En visstidsanställd får mindre kompetensutveckling och har svårare att planera sin ekonomi och sitt privatliv. Vi menar att anställningstryggheten måste stärkas.

I enlighet med vad som ovan anförts anser vi att utrikesutskottet bör tillstyrka motion 2010/11:U8 yrkande 8.

31. Konkurrens med goda arbetsvillkor, punkt 16 (SD)

av Julia Kronlid (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen delvis motion 2010/11:U8 yrkande 8.

Ställningstagande

Grunden för välfärd och trygghet är arbete. Av den anledningen tar Sverigedemokraterna sikte på att nå ett mål om full sysselsättning och vill samtidigt motverka såväl den borgerliga regeringens lönedumpningspolitik som vänsterkartellens bidragslinje. Det behövs ett fullständigt politiskt

nytänkande för att bryta den långsiktiga utvecklingen med permanent hög arbetslöshet. Varaktigt hög sysselsättning och låg arbetslöshet skapas framför allt genom att den svenska konkurrenskraften stärks i ett globalt perspektiv och i ett EU-perspektiv.

En mer ansvarsfull invandringspolitik är en viktig faktor för att klara sysselsättningen. Den närmast oreglerade arbetskraftsinvandringen från länder utanför EU är felaktig. Invandringen måste kraftigt begränsas för att det redan befintliga överutbudet av arbetskraft inte ska fyllas på. Detta överutbud bidrar starkt till att den svenska arbetslösheten – inte minst ungdomsarbetslösheten – fortfarande ligger på en alldeles för hög nivå. I en eventuell framtida situation med en allmän och långvarig brist på arbetskraft förespråkar vi införandet av ett gästarbetarsystem baserat på tillfälliga arbetstillstånd.

Men dagens arbetskraftsinvandring är också ett problem för invandrarna själva. Arbetsmarknaden för arbetskraftsinvandrare fungerar på ett sådant sätt att de som kommer hit känner stark otrygghet. Arbetskraftsinvandringen är i arbetsgivarens våld och har inga alternativ. Denna situation har uppstått genom det nya regelverk som i praktiken tillåter att arbetsgivaren själv bestämmer vem den ska anställa, varifrån och när.

Majoriteten berömmar i sitt yttrande sig själv och Miljöpartiet för den överenskommelse om nya regler för arbetskraftsinvandring som ingicks 2008. Vi sverigedemokrater anser i stället att regeringens politik på detta område måste betraktas som ett misslyckande. Trots en hög inhemsk arbetslöshet går många arbeten, som kunde ha gått till människor i Sverige som redan söker arbete, i stället till arbetskraftsinvandrare, som i vissa fall till och med har betalat svarta pengar för ett arbetstillstånd. Beslutet om att förändra reglerna för arbetskraftsinvandring måste enligt vår mening rivas upp, och man bör återgå till de mer funktionella regler som fanns innan.

Centralt är i detta sammanhang att besluten om hur den svenska invandringspolitiken ska utformas måste fattas i den svenska riksdagen. Vi anser att svenska löntagare måste kunna känna sig trygga med att deras intressen står i främsta rummet och att deras rättigheter inte spelas bort i överenskommelser i slutna rum inom EU-systemet. I vårt Sverige går jobben till inhemsk arbetskraft i första hand.

Vi sverigedemokrater vänder oss därför mot tanken att skapa en allt tätare integration av såväl arbetsmarknads- som invandringspolitiken inom EU. Denna tanke genomsyrar den europeiska sysselsättningsstrategin och Europa 2020-strategin liksom kommissionens arbetsprogram. Sverige bör vara öppet för att lära av goda exempel i andra europeiska länder, men det ska ske genom ett frivilligt samarbete mellan suveräna stater, inte genom ett överstatligt beslutsfattande.

När det gäller aktuella EU-frågor på agendan vill vi särskilt trycka på behovet av en översyn av regelverket och tillsynen när det gäller utstationeringsdirektivet och arbetstidsdirektivet. Vi sverigedemokrater är för att Sverige ska vara en del av EU:s inre marknad. Det innebär inte bara fri

rörlighet för varor och tjänster utan även för arbetskraft. Svenska ungdomar kan åka till London och Madrid och arbeta. En polsk byggjobbare kan mycket väl komma till Sverige och arbeta för svenska löner och enligt svenska avtal. Det motsätter vi oss inte. Men med EU:s nuvarande regelverk, i synnerhet med utstationeringsdirektivets utformning, riskerar man en utveckling där svenska löntagare utkonkurreras av utländsk arbetskraft med betydligt sämre löner och andra villkor.

Vi anser att fokus i fråga om utstationeringsdirektivet måste vara att få till stånd regler, en tillämpning och en tillsyn som inte missgynnar inhemska företag och inhemska företags anställda i konkurrens med utstationerande företag och deras personal. Nuvarande regelverk missbrukas när det gäller löner och andra ersättningar, arbetsmiljölagstiftning och arbetstidslagstiftning. Ingångna kollektivavtal följs inte. Regeringen är alltför passiv när det gäller att försvara principen att förhållandena på den svenska arbetsmarknaden ska regleras i svensk lagstiftning och genom svenska kollektivavtal. Vi kan därför ställa oss bakom slutsatserna i den socialdemokratiska motionens yrkande 8, även om vi inte i alla delar håller med om argumentationen. När det gäller omarbetningen av arbetstidsdirektivet måste siktet vara inställt på att förhindra att regelverket verkar hämmande på dels tillväxt och sysselsättning, dels människors möjlighet att genom eget arbete få en bättre livssituation.

Med detta föreslås att riksdagen delvis bifaller motion 2010/11:U8 yrkande 8.

32. Konkurrens med goda arbetsvillkor, punkt 16 – motiveringen (MP)

av Bodil Ceballos (MP).

Ställningstagande

EU ska enligt det nya fördraget verka för en social marknadsekonomi. Väl fungerande marknader, utbildning, en aktiv välfärdspolitik och en progressiv miljöpolitik ska tillsammans bidra till en hållbar ekonomisk utveckling och jobbskapande.

En grön omställning är tydligt kopplad till skapandet av nya framtidsjobb – det behövs en Green New Deal på EU-nivå. Nya jobb kan skapas i bl.a. miljötekniksektorn genom energieffektiviseringar, satsningar på förnybara energikällor och investeringar i en utbyggnad av utsläppsnål kollektivtrafik. Miljömässigt sunda och produktiva arbeten är grunden för uthålligheten i tillväxten. Den nordiska modellen visar att det är möjligt att skapa samhällen som är både ekonomiskt och socialt framgångsrika samtidigt som miljömässiga krav hålls på en hög nivå. I det sammanhanget är det också centralt att EU:s medlemsländer bedriver en aktiv politik för att stimulera framväxten av små och medelstora företag. Det är

där potentialen att driva fram en utveckling mot nya, gröna jobb är störst. Det bör därför bli enklare att starta och driva företag, även över nationsgränserna. Klimat- och jobbpolitik går hand i hand.

Politik ska handla om att möjliggöra för människor att forma sitt eget liv. I detta ligger självfallet även en stark strävan efter att ge människor möjlighet att röra sig fritt på en öppen arbetsmarknad i EU-området. Men målet om en integrerad arbetsmarknad i EU får inte användas som en förvändning för att pressa arbetstagarnas villkor nedåt. Behov av ständig omvandling ska balanseras mot grundläggande rättvisepprinciper. Det är inte acceptabelt att löntagare diskrimineras och får lön beroende på varifrån de kommer. Lika lön för lika arbete enligt lagar och avtal är en princip som ska gälla i hela EU. Fall som Laval och Ruffert visar att hänsynen till den inre marknaden på ett olyckligt sätt har fått företräde framför fackens möjlighet att hävda rimliga arbetsvillkor för sina medlemmar. Här riskerar den svenska regeringens passivitet att ytterligare försvaga löntagares rättigheter i Sverige och andra EU-länder. Värnandet av EU:s gemensamma arbetsmarknad får heller inte tas till intäkt för att stänga Europas gränser för människor utanför unionen som vill komma hit och arbeta. Arbetskraftsinvandring berikar både in- och utvandringsländer genom ett utbyte av idéer, kunskaper och resurser mellan olika delar av världen. Därför vill vi i Miljöpartiet göra det lättare för personer från andra länder att arbeta i Sverige och öppna för arbetskraftsinvandring från länder utanför EU på samma villkor som från EU-länderna. Tack vare det nya regelverk – utan onödig protektionism och onödiga hinder – som vi genomdrivit tillsammans med regeringen har Sverige nu en modell för arbetskraftsinvandring som det vore välkommet att även andra EU-länder anammade. Denna öppenhet för arbetskraftsinvandring bör emellertid också kompletteras med en politik för lika rättigheter.

Jag kan när det gäller arbetskraftsinvandring ställa mig bakom de synpunkter som utskottsmajoriteten framför. Jag vill även i likhet med majoriteten understryka att medlemsländerna själva måste behålla ansvaret för merparten av sysselsättningspolitiken och välfärdspolitiken. Den öppna samordningsmetoden på arbetsmarknadspolitikens område får inte utvecklas i riktning mot ökad styrning och kontroll från EU-institutionerna. Den bör även fortsättningsvis ha karaktären av ett utbyte av goda erfarenheter, med tanke på att arbetsmarknadspolitiken ser så olika ut i de 27 länderna. Dessa olikheter är något vi ska respektera och dra fördel av i stället för att se som ett problem.

33. **Konkurrens med goda arbetsvillkor, punkt 16 – motiveringen (V)**

av Hans Linde (V).

Ställningstagande

I många medlemsstater har arbetslösheten länge varit hög, även i goda konjunkturen. Den genomsnittliga arbetslöshetsnivån är nu omkring 10 %. Det är oacceptabelt. Arbetslöshetsnivån måste ned, och sysselsättningsgraden måste öka kraftigt. Särskilt fokus bör läggas på att öka kvinnors möjligheter att förvärvsarbeta och på att undanröja diskriminerande strukturer som stänger människor ute från arbetslivet. Målet om full sysselsättning måste prioriteras.

Inriktningen på den nya Europa 2020-strategin påstås vara att den ska leda till en tillväxt som ska vara smart och hållbar och gynna alla. Vänsterpartiet vill poängtera att det förutsätter en arbetsmarknad med goda anställnings- och arbetsvillkor där fackliga rättigheter respekteras.

Till skillnad från utskottsmajoriteten är jag bekymrad över EU-kommissionens agerande i samband med budgetsaneringen. EU-kommissionen har ingripit direkt på arbetsmarknaden i de medlemsstater som beviljats stödlån från EU och IMF, utan hänsyn till tidigare försäkringar om självständighet för arbetsmarknadens parter och den sociala dialogens vikt och om att EU inte ska lägga sig i lönebildningen. EU-kommissionen har kört över arbetsmarknadens parter med sina påbud till euroländer i kris att bl.a. genomföra lönesänkningar i strid med gällande kollektivavtal. Det är ett oacceptabelt angrepp på självbestämmandet för arbetsmarknadens parter och de fackliga rättigheterna som går långt utöver kommissionens befogenheter.

Vänsterpartiet konstaterar också att det i de flaggskeppsinitiativ på sysselsättningsområdet som kommissionen presenterat finns förslag till insatser som inkräktar på medlemsstaternas och parternas suveränitet i fråga om arbetsrätt och lönebildning. Det är mer angeläget än någonsin att ett juridiskt bindande socialt protokoll för EU antas, som slår fast att grundläggande fackliga rättigheter såsom förhandlings- och konflikträtt och rätten att fritt teckna kollektivavtal gäller inom unionen. I det sociala protokollet ska det också fastställas att grundläggande mänskliga rättigheter, så som de definieras i ILO-konventioner och Europakonventionen, har företräde framför ekonomiska intressen. Jag vill också markera Vänsterpartiets ståndpunkt när det gäller ett par specifika EU-frågor på dagordningen.

När EU:s utstationeringsdirektiv antogs av EU-parlamentet och ministerrådet fanns det en bred enighet om att direktivet skulle utgöra en miniminivå, ett golv, för de löne- och anställningsvillkor som kan krävas av ett värdland. EU-domstolen har i ett antal domar, bl.a. Laval- och Ruffertdomarna, i stället tolkat direktivet som ett tak – domstolen har angivit en maximinivå för vilka villkor som kan krävas av ett gästande företag. Denna tolkning innebär att utstationerad arbetskraft riskerar att utsättas för

diskriminering och att arbetsmarknaden utsätts för en press nedåt mot lägre löner och sämre anställningsvillkor. José Manuel Barroso lovade innan han omvaldes för en andra period till EU-kommissionens ordförande att inte bara se över tillämpningen och genomförandet av utstationeringsdirektivet utan också tolkningen. Av EU-kommissionens arbetsprogram framgår att översynen inte kommer att omfatta själva tolkningen, utan endast tillämpningen. Om så blir fallet kommer EU-domstolens tolkning att direktivet i praktiken utgör ett tak att fortsätta gälla. Laval- och Rüffertdomarna skapar stor osäkerhet på arbetsmarknaden inom hela EU. Vänsterpartiet anser att översynen av utstationeringsdirektivet måste leda till att de inskränkningar av de grundläggande fackliga rättigheterna som dessa domar innebär elimineras. Den svenska regeringen bör därför verka för att revideringen av utstationeringsdirektivet leder till att karaktären av minimidirektiv säkerställs så att likabehandling av löntagare kan garanteras.

EU:s arbetstidsdirektiv syftar till att säkerställa arbetstagarnas skydd när det gäller en lägsta nivå för dygnsvila, veckovila och pauser samt rätt till begränsning av veckoarbetstiden och nattarbete. Målet är att skydda arbetstagarnas hälsa och förhindra konkurrens mellan länderna som bygger på dåliga arbetsvillkor. Direktivet är därför av betydelse för alla arbetstagare i EU:s medlemsstater.

När det nuvarande direktivet beslutades 1993 gavs det en möjlighet att förhandla bort grundregeln om högst 48 timmars arbetsvecka genom individuella undantag, s.k. opt-out. År 2000 var Storbritannien den enda medlemsstat som utnyttjade denna möjlighet. I dag utgör det individuella undantaget ett stort och växande problem. Hela 16 länder tillämpar nu undantaget.

Vänsterpartiet förespråkar en begränsad översyn av arbetstidsdirektivet med avsikt att avskaffa opt-out-möjligheten. Det ska inte vara möjligt att förhandla bort grundläggande skyddsregler. Skyddet mot ohälsosamma arbetstider måste stärkas för arbetstagarna i medlemsstaterna.

34. Patientrörlighetsdirektivet, punkt 17 (S)

av Kent Härstedt (S), Carin Runeson (S), Olle Thorell (S), Désirée Liljevall (S), Kerstin Engle (S) och Yilmaz Kerimo (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:U8 yrkande 9.

Ställningstagande

Vi är positiva till patientrörlighetsdirektivet. Direktivet är i sin helhet balanserat och innebär en förbättring för patienter som söker gränsöverskridande vård. Hur bra det blir för den enskilda patienten avgörs dock av regeringen. Vi anser att vård inte får bli en plånboksfråga och att regeringen ska satsa på högkvalitativ och tillgänglig vård i Sverige i stället för ogenomtänkta skattesänkningar. Samtidigt vill vi att regeringen ska ta till vara den möjlighet som patientrörlighetsdirektivet innebär och införa ett system med förhandsbesked med betalningsgaranti. Detta skulle göra det möjligt för patienter att slippa låna pengar, ligga ute med stora summor och ta ekonomiska risker i de fall svensk sjukvård inte klarar att möta deras behov inom rimlig tid. Med det anförda anser vi att utrikesutskottet bör tillstyrka motion U8 (S) yrkande 9.

35. Patientrörlighetsdirektivet, punkt 17 – motiveringen (V)

av Hans Linde (V).

Ställningstagande

Jag anser att vården bör regleras utifrån sjuka människors rätt till vård efter behov och inte efter vårdföretagens rättigheter på en marknad. Sjukvården ska vara en nationell angelägenhet. Den prioriteringsordning som riksdagen beslutat ska gälla alla patienter i den svenska vården. Det får inte skapas gräddfiler för patienter från ett annat medlemsland; behoven ska styra, inte nationaliteten.

När patientdirektivet nu genomförs är det viktigt att patienter som behöver och söker omfattande vård i ett annat medlemsland, vilket ofta är fallet när det gäller slutenvård, inte ska behöva betala ur egen ficka och ligga ute med stora belopp under lång tid för att sedan kanske få ersättning från hemlandet. En sådan ordning skapar oacceptabla skillnader mellan dem som har goda ekonomiska förutsättningar och dem som inte har sådana möjligheter.

36. Socialt protokoll, punkt 18 (MP, V)

av Bodil Ceballos (MP) och Hans Linde (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 18 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförts i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2010/11:A385 yrkande 7 och 2010/11:A406 yrkande 4 och avslår motion 2010/11:A403 yrkande 3.

Ställningstagande

När EU:s utstationeringsdirektiv antogs av EU-parlamentet och ministerrådet fanns det en bred enighet om att direktivet skulle utgöra en lägsta nivå, ett golv, för de löne- och anställningsvillkor som kan krävas av ett värdland. EU-domstolen har i sina domar tolkat direktivet som ett tak – domstolen har angivit en högsta nivå för vilka villkor som kan krävas av ett gästande företag. Denna tolkning innebär att utstationerad arbetskraft riskerar att utsättas för diskriminering och att arbetsmarknaden utsätts för en press nedåt mot lägre löner och sämre anställningsvillkor. Detta är en av anledningarna till de problem som nu har uppstått. Därför kräver vi att regeringen vidtar åtgärder på EU-nivå.

EU bör anta ett juridiskt bindande socialt protokoll, som tydliggör att grundläggande fackliga rättigheter såsom förhandlings- och konflikträtt och rätten att teckna kollektivavtal gäller inom unionen. I det sociala protokollet ska det fastställas att grundläggande mänskliga rättigheter har företräde framför ekonomiska intressen.

37. Den svenska arbetsmarknadsmodellen, punkt 19 (V)

av Hans Linde (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 19 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:A385 yrkande 9.

Ställningstagande

Vänsterpartiet menar att vid nästa tillfälle det blir aktuellt med en fördragsändring, t.ex. i samband med att något nytt land beviljas inträde i EU, är det dags att Sverige kräver juridiskt bindande garantier för den svenska kollektivavtalsmodellen. Det löfte som gavs i samband med Sveriges EU-inträde om att den svenska arbetsmarknadsmodellen inte skulle påverkas av medlemskapet måste ges juridisk och bindande status.

38. Avskaffade jordbrukssubventioner, punkt 20 (S, MP, V)

av Kent Härstedt (S), Carin Runeson (S), Olle Thorell (S), Bodil Ceballos (MP), Hans Linde (V), Désirée Liljevall (S), Kerstin Engle (S) och Yilmaz Kerimo (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 20 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:U306 yrkande 17.

Ställningstagande

Även om handeln över gränserna har ökat stort de senaste decennierna är det världens rikaste länder som handlar mest med varandra. Fattigare länder hindras från att komma in på de rika ländernas marknader genom handelsbarriärer, t.ex. jordbrukssubventioner, och de förlorar årligen flera hundra miljarder dollar på detta sätt.

Varje år spenderar EU en orimligt stor del av sin budget på direkta jordbrukssubventioner. Dessa resurser borde i stället användas till att utveckla välfärden och förbättra miljön. Särskilt angeläget är det att avskaffa jordbrukssubventionerna på tobaks- och alkoholvaror.

39. Avskaffade jordbrukssubventioner, punkt 20 – motiveringen (SD)

av Julia Kronlid (SD).

Ställningstagande

Vi sverigedemokrater ställer oss försiktigt positiva till det som kommissionen presenterat som sitt förslag för den gemensamma jordbrukspolitiken mot 2020 och vill inte ställa oss bakom åtgärder som kan leda till att svenskt jordbruk försvinner. Detta är inte till gagn för vare sig livsmedelsförsörjningen, livsmedelspriserna, livsmedelskvaliteten eller det svenska jordbrukets bidrag till tillväxten och miljön. En avveckling av stöd till aktiva brukare är att gå för fort fram i dagsläget. Vi kan inte se något annat sätt att behålla ett hållbart, långsiktigt jordbruk inom EU, än att också behålla stödet. Om vi skulle avskaffa stödet för snabbt löper vi risk att få en utveckling där en ökad arbetslöshet inom jordbruket förhindrar generationsväxling då jordbrukare inte kan försörja sig på sina jordbruk och där priserna blev mer konjunktur känsliga. Alternativet till dagens system som vi ser det är att avveckla EU:s jordbruksbudget och återigen besluta om skyddstullar och stöd till aktiva brukare nationellt.

40. Aktivt miljö- och klimatarbete, punkt 21 (S, MP, V)

av Kent Härstedt (S), Carin Runeson (S), Olle Thorell (S), Bodil Ceballos (MP), Hans Linde (V), Désirée Liljevall (S), Kerstin Engle (S) och Yilmaz Kerimo (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 21 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:U8 yrkande 10.

Ställningstagande

Inom klimat- och miljöfrågorna har EU stora möjligheter att agera. Sverige måste återta sin pådrivande roll inom EU:s klimatarbete, och unionen ska vara en förebild i de internationella åtgärderna. EU måste som helhet arbeta för kraftigt minskade och konkret definierade utsläpp.

De internationella klimatförhandlingarna är i ett kritiskt skede. Första åtagandeperioden under Kyoto är på väg att löpa ut. Det finns ännu ingen överenskommelse om en fortsättning. Förtroendeklyftan mellan de rika och de fattiga länderna har fördjupats. EU måste nu visa ledarskap när USA och Kina inte vill gå före.

41. Stöd för film-, tv- och multimediebranschen, punkt 23 (S, MP, V)

av Kent Härstedt (S), Carin Runeson (S), Olle Thorell (S), Bodil Ceballos (MP), Hans Linde (V), Désirée Liljevall (S), Kerstin Engle (S) och Yilmaz Kerimo (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 23 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:U8 yrkande 12.

Ställningstagande

Det är mycket viktigt att det även efter 2013 finns ett stödprogram för film-, tv- och multimediebranschen. Det är beklagligt att den svenska regeringen inte tydligt betonade stödprogrammets betydelse eller sade sig vilja verka för en fortsättning när frågan om en fortsättning på stödprogrammet efter 2013 aktualiserades i februari 2011.

42. Europaparlamentets säte, punkt 25 (S, MP, V)

av Kent Härstedt (S), Carin Runeson (S), Olle Thorell (S), Bodil Ceballos (MP), Hans Linde (V), Désirée Liljevall (S), Kerstin Engle (S) och Yilmaz Kerimo (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 25 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:U306 yrkande 59.

Ställningstagande

Av historiska skäl delar Europaparlamentet upp sitt arbete mellan Bryssel och Strasbourg. Det här har gett en flyttcirkus av personer och handlingar som i dag är helt omöjlig att försvara från effektivitetssynpunkt, ekonomisk synpunkt eller miljösynpunkt.

Hela flyttcirkusen drar ett löjets skimmer över EU och måste snarast upphöra. Sverige måste i alla sammanhang agera för att inom EU väcka opinion och nå ett beslut om att koncentrera Europaparlamentets verksamhet till en ort.

43. Jämställdhet i EU:s institutioner, punkt 26 (V)

av Hans Linde (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 26 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:U296 yrkande 3.

Ställningstagande

EU behöver starka krafter som kämpar för jämställdhet mellan män och kvinnor och som står upp för lika möjligheter och lika lön för likvärdigt arbete. Alla EU:s institutioner ska präglas av jämställdhet och mångfald i såväl politiska organ som administrativa funktioner.

Makten i EU:s olika institutioner måste delas lika mellan kvinnor och män. Ett första steg är att medlemsländerna alltid ska ha skyldighet att nominera två kandidater till EU:s institutioner, en av vardera kön. Vänsterpartiet anser att regeringen bör verka för att så ska ske.

44. Avidentifierade jobbsökningar, punkt 27 (V)

av Hans Linde (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 27 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2010/11:U296 yrkande 4.

Ställningstagande

Vänsterpartiet vill förändra EU:s rekryteringsprocess så att fler kvinnor når ledande positioner. Vi föreslår därför att Sverige ska verka för att aidentificerade jobbansökningar införs i alla EU:s olika institutioner.

Särskilt yttrande

Öppenhet och insyn, punkt 24 (SD)

Julia Kronlid (SD) anför:

Under de år som Sverige varit medlem i EU har öppenheten ökat väsentligt, och det finns i dag en helt annan attityd inom unionen. Fortfarande är dock många känsla att EU brister när det gäller öppenhet.

Beslutsunderlag, förhandlingsprocesser och utvärderingar måste göras tillgängliga för medborgarna. Sverige har en lång tradition på detta område och måste bidra med erfarenheter och metoder för att ytterligare öppna EU för insyn. Det fortsatta reformarbetet i EU måste inriktas på större öppenhet.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regeringens skrivelse 2010/11:105 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2010.

Följdmotionen

2010/11:U8 av Urban Ahlin m.fl. (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om EU som utrikespolitisk aktör.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ekonomiska och finansiella frågor.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stödja kommissionens vidare utredning av en transaktionsskatt.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige inom EU och OECD noga bör följa hur informationsutbytesavtalen fungerar i praktiken och verka för förbättringar av OECD:s standardavtal.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att Sverige inom EU och OECD ska verka för en mer multilateral ansats i skatteavtalsarbetet för att hjälpa utvecklingsländerna att också få del av dolda tillgångar genom informationsutbyte.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om kampen mot människohandel och prostitution.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett gemensamt europeiskt asylsystem.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att konkurrera med kompetens och inte med låga löner.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om patientrörlighetsdirektivet.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om miljön.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om digitalisering av biografer.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ramprogrammet Media 2007 (2007–2013).

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2010

2010/11:K380 av Annelie Enochson (KD):

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör arbeta för att införa en kommissionär för mänskliga rättigheter inom EU-kommissionen och för att Europaparlamentets underkommitté för mänskliga rättigheter blir en huvudkommitté.

2010/11:U230 av Maria Lundqvist-Brömster (FP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om fri rörlighet för alla EU-medborgare oavsett sexuell läggning.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om homosexuellas, bisexuellas och transpersoners rättigheter i EU:s kandidatländer och ansökarländer.

2010/11:U233 av Maria Lundqvist-Brömster (FP):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om EU:s insatser mot diskriminering.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om diskriminerande bestämmelser för personal inom EU:s olika organ samt andra organisationer på europeisk eller global nivå.

2010/11:U250 av Lars-Axel Nordell och Andreas Carlson (båda KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att koncentrera Europaparlamentet till en ort.

2010/11:U253 av Mikael Oscarsson (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett långsiktigt åtagande att stödja restaureringen av förintelse-lägret i Auschwitz-Birkenau.

2010/11:U265 av Monica Green m.fl. (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att en särskild barnkommissionär inrättas i EU.

2010/11:U283 av Lars-Axel Nordell (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ett europeiskt institut för teckenspråkets dokumentation och tillgängliggörande.

2010/11:U291 av Yilmaz Kerimo (S):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ökade kontakter med Turkiet.

2010/11:U296 av Hans Linde m.fl. (V):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att alla EU:s medlemsländer alltid ska ha skyldighet att nominera två kandidater till EU:s institutioner, en av vardera kön.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige ska verka för avidentifierade jobbsökningar i alla EU:s olika institutioner.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör verka för en intensifierad kamp inom EU mot människohandel.

2010/11:U306 av Urban Ahlin m.fl. (S):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 1 Inledning.
17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 3.4 Avskaffa jordbrukssubventionerna.
52. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 9.1 Grunden för EU-samarbetet.
53. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 9.2 EU:s grannskap.
54. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 9.3 Öster om EU.
55. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 9.4 Söder om EU.
56. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 9.5 Ökad öppenhet och insyn inom EU.
57. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 9.6 Ett föredöme för det internationella samarbetet.
58. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 9.7 En bättre värld.
59. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen i avsnitt 9.8 Europaparlamentets säte.

2010/11:U317 av Börje Vestlund m.fl. (S):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en förändring av regelverket för diskriminering på EU-nivå.

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om förändringar av regelverket vad gäller rörlighet för samkönade par inom EU.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om åtgärder mot de medlemmar i EU som inte respekterar hbt-personers mänskliga rättigheter.

2010/11:U320 av Annika Eclund (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att frågan om syrianska flyktingars mark och egendom i Turkiet bör ses över.

2010/11:U322 av Annika Eclund (KD):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige bör verka för att syrianer ges officiell minoritetsstatus i Turkiet.

2010/11:A385 av Josefin Brink m.fl. (V):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av ett juridiskt bindande socialt protokoll på EU-nivå.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att Sverige i samband med nästa fördragsändring bör kräva juridiskt bindande garantier för den svenska kollektivavtalsmodellen.

2010/11:A403 av Ylva Johansson m.fl. (S):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av att EU antar ett juridiskt bindande socialt protokoll.

2010/11:A406 av Ulf Holm m.fl. (MP):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av ett juridiskt bindande socialt protokoll på EU-nivå.

2010/11:A411 av Anders Karlsson m.fl. (S):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att regeringen aktivt i EU driver frågan om ett socialt protokoll.

BILAGA 2

Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet i förslagspunkt 28

Motion	Motionärer	Yrkanden
28. Övriga yrkanden		
2010/11:K380	Annelie Enochson (KD)	9
2010/11:U230	Maria Lundqvist-Brömster (FP)	1 och 2
2010/11:U233	Maria Lundqvist-Brömster (FP)	1 och 2
2010/11:U250	Lars-Axel Nordell och Andreas Carlson (båda KD)	
2010/11:U253	Mikael Oscarsson (KD)	
2010/11:U265	Monica Green m.fl. (S)	
2010/11:U283	Lars-Axel Nordell (KD)	
2010/11:U291	Yilmaz Kerimo (S)	
2010/11:U317	Börje Vestlund m.fl. (S)	3–5
2010/11:U320	Annika Eclund (KD)	
2010/11:U322	Annika Eclund (KD)	
2010/11:A411	Anders Karlsson m.fl. (S)	8

BILAGA 3**Finansutskottets yttrande
2010/11:FiU4y****Berättelse om verksamheten i Europeiska
unionen 2010**

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet beslutade den 7 april 2011 att ge finansutskottet tillfälle att yttra sig över regeringens skrivelse 2010/11:105 med en berättelse om verksamheten i Europeiska unionen 2010. Med anledning av skrivelsen har motion 2010/11:U8 av Urban Ahlin m.fl. (S) väckts. Yrkande 2 om ekonomiska och finansiella frågor och yrkande 3 om att stödja kommissionens vidare utredning av en transaktionsskatt rör finansutskottet.

I yttrandet finns två avvikande meningar (S, MP, V) och (V) samt två särskilda yttranden (S) och (V).

Utskottets överväganden

Skrivelsen

I skrivelsen redogör regeringen för verksamheten i Europeiska unionen under 2010 i enlighet med 10 kap. 2 § riksdagsordningen. Skrivelsen är uppdelad utifrån arbetet i ministerrådets olika sammansättningar. Finansutskottets beredningsområde berörs främst av följande avsnitt i skrivelsen:

4 Europa 2020-strategin (s. 27–32)

5 Översynen av EU:s budget (s. 32–30)

11 Ekonomi och finans (s. 86–93)

12 Finansmarknaden (s. 94–100)

14 EU:s budget (s. 107–108)

15 Skydd av EU:s finansiella intressen (s. 109–110)

16 Statistik (s. 110–112)

27.5 Offentlig upphandling (s. 163–164)

30.3 Konkurrens och statsstöd (s. 173–175)

Den offentligfinansiella krisen

Skrivelsen

EU-samarbetet inom det ekonomiska och finansiella området har under året i stor utsträckning varit inriktat på att hantera den offentligfinansiella kris som uppstått i den ekonomiska och finansiella krisens kölvatten. Kraftigt stigande budgetunderskott och offentlig skuldsättning har inneburit stora utmaningar för den ekonomisk-politiska samordningen i EU.

För att lösa den akuta offentligfinansiella situation som uppstått i Grekland beslutade euroländerna att i samverkan med Internationella valutafonden ge finansiellt stöd åt Grekland. Vidare beslutade euroländerna i maj 2010 att inrätta en temporär krismekanism, European Financial Stability Facility (EFSF) för att kunna ge finansiellt stöd till andra euroländer. EFSF är uppbyggd med garantier på 440 miljarder euro från euroländerna. Samtidigt inrättade Ekofinrådet European Financial Stability Mechanism (EFSM) som över EU-budgeten kan ge finansiellt stöd inom en ram på 60 miljarder euro. Vid Ekofinrådets möte den 7 december 2010 fattades beslut om att ge finansiellt stöd till Irland genom EFSF och EFSM. Under hösten har diskussioner förts om utformningen av en framtida permanent krismekanism, European Stability Mechanism (ESM).

Budgetunderskott och statsskulder har stigit till ohållbara nivåer i många medlemsstater sedan krisen briserade. Detta beror i stor utsträckning på den ekonomiska krisen men även på att flera medlemsstater under goda tider inte har följt de gemensamma regler som finns i stabilitets- och tillväxtpakten och att regelverket har visat sig otillräckligt. Ett arbete har därför inletts med att se över hur regelverket och efterlevnaden kan stärkas. Under våren 2010 fick Europeiska rådets ordförande i uppdrag att tillsammans med en expertgrupp se över hur den ekonomiska styrningen kunde förbättras. Arbetet resulterade i en rapport som Europeiska rådet antog under hösten. Parallellt med expertgruppens arbete utarbetade kommissionen sex konkreta förslag till förstärkt ekonomisk styrning. Förslagen handlar om att stärka stabilitets- och tillväxtpakten genom att bland annat övervaka makroekonomiska obalanser och ställa minimikrav på budgetpolitiska ramverk.

Hantering av den offentligfinansiella krisen har även berört bl.a. förstärkt ekonomisk styrning genom införandet av den s.k. europeiska termen, där övervakningen av finans- och strukturpolitiken blir mer samstämmig och äger rum i ett skede som är bättre anpassat till nationella budgetprocesser, antagandet av en rapport om påskyndad och ytterligare konsolidering i högskuldländer samt diskussioner om nationella finanspolitiska ramverk som en del av den finanspolitiska exitstrategin.

Enligt skrivelsen är statistik på EU-nivå grundläggande för att man ska kunna utveckla, genomföra, övervaka och utvärdera EU:s politik. Sverige har under året medverkat till beslut om att stärka kommissionens befogenheter att granska statistiska uppgifter när det gäller förfarandet vid alltför stora underskott. I kommissionens förslag till förstärkning av EU:s ekonomiska styrning finns förslag om minimikrav på EU-nivå när det gäller redovisningsfrågor, statistik och prognosmetoder.

Det krävs gemensamma spelregler för att påskynda den ekonomiska återhämtningen i Europa och förebygga nya kriser. Det reformarbete som inleddes under 2010 gör att EU nu är på väg att bli bättre rustat för att möta framtida ekonomiska finansiella kriser. Det återstår dock ett viktigt arbete under 2011 och därefter innan nödvändiga reformer är på plats. Vidare återstår ett mödosamt nationellt ekonomiskt reformarbete i många medlemsstater innan krisens grundläggande orsaker och effekter är åtgärdade. Det ekonomiska reformarbetet kommer därför att stå i fokus även under 2011.

Enligt skrivelsen har överläggningar med finansutskottet ägt rum vid ett tillfälle, den 26 oktober 2010, och finansutskottet har informerats vid fem tillfällen.

Motionen

I kommittémotion 2010/11:U8 av Urban Ahlin m.fl. (S), yrkande 2, anför motionärerna att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anføres i motionen om ekonomiska och finansiella frågor. Motionärerna anser att några av de förslag som nu diskuteras om ökad EU-styrning och samordning av den ekonomiska politiken är av sådan art att de i grunden förändrar EU:s karaktär. Bland annat har det presenterats förslag som innebär att EU får inflytande över den nationella lönebildningen och pensionsåldern i olika länder. Motionärerna anser att det är fel väg att gå och menar att Sverige ska driva fem principer inom EU: den nationella kompetensen ska värnas, ett samlat EU-samarbete ska värnas, ökad sysselsättning ska ha högsta prioritet och den statsfinansiella krisen får inte bli en ursäkt för passivitet inför arbetet för fler jobb och förbättrade villkor för löntagarna, en förstärkt reglering av finanssektorn och att en effektiv stimulanspolitik kräver starka statsfinanser genom en bättre fungerande stabilitets- och tillväxtpakt som säkerställer att samtliga EU-länder håller ordning på de offentliga finanserna.

Tidigare behandling

Förstärkt styrning och samordning av den ekonomiska politiken i EU

Utskottet behandlade i sitt utlåtande 2009/10:FiU40 kommissionens meddelande från maj 2010 om förstärkt samordning av den ekonomiska politiken (KOM(2010) 250). I utlåtandet framhåller utskottet att den ekonomiska krisen har visat på vikten av stabila finanspolitiska ramverk på både nationell nivå och EU-nivå. Det är alltså enligt utskottet angeläget att stabilitets- och tillväxtpakten respekteras och att det ska vara ordning och reda i offentliga finanser. På längre sikt anser utskottet att de finanspolitiska ramverken förebygger stora underskott och att skulder byggs upp. Detta är särskilt viktigt för euroländerna men även för övriga EU-medlemmar. Utskottet pekar på att de svenska erfarenheterna visar på värdet av ett stabilt finanspolitiskt ramverk.

När det gäller förslaget om en s.k. europeisk termin framhåller utskottet att det inte är aktuellt att budgetpropositionen eller den ekonomiska vårpropositionen förhandsgranskas inom EU innan den föreläggs riksdagen. Om förslagen skulle förhandsgranskas skulle detta kunna tolkas som att finansmakten inte ligger hos riksdagen. Utskottet utesluter dock inte att regeringens bedömningar i t.ex. vårpropositionen av tillväxt, inflation och beräknat saldo för den offentliga sektorns finansiella sparande redovisas inom EU efter det att propositionen förelagts riksdagen.

I utlåtandet framhåller utskottet vidare att det finns skäl för att länder som begär lån eller stöd från andra medlemsländer och från EU tydligt redovisar den nationella politikens tänkta inriktning. Detta kan också gälla länder, tillägger utskottet, som inte uppfyller de krav som gemensamt satts upp.

Utskottet framhåller att Europeiska unionen är ett samarbete mellan 27 jämbördiga stater, och även om det kan finnas skäl för att euroländerna inom sig har mer detaljerade regler, måste hela unionens intresse beaktas också när euroländerna har sina överläggningar.

Utskottet berör också frågan om sanktioner för de länder som bryter mot stabilitets- och tillväxtpakten och konstaterar att erfarenheterna visar att det finns skäl för att sanktionerna i större utsträckning än i dag ska vara regelstyrda och introduceras tidigare i processen. Det bör också enligt utskottet övervägas om man kan ha en snabbare process för länder som återkommande bryter mot reglerna. Man bör också överväga icke-pekuniära sanktioner. Utskottet erinrar om att det också är viktigt att man i tillämpningen inte gör skillnad på små och stora stater. Det åligger alla länder att följa de gemensamma reglerna, och om dessa inte följs ska sanktionerna vara desamma.

När det gäller skuldnivån, som också tas upp i meddelandet, delar utskottet uppfattningen att den offentliga skuldens nivå bör få ökad uppmärksamhet och att denna bör ges mer vikt inom stabilitets- och tillväxtpakten. Det är viktigt anser utskottet att skuldnivåerna minskar i tillfredsställande takt, och regelverket torde också i denna del kunna implementeras bättre och utvecklas.

I utlåtandet finns en reservation (V). Reservanten delar inte kommissionens analys av orsakerna till den senaste tidens ekonomiska turbulens. Reservanten menar att de stora underskotten i vissa av valutaunionens länder snarare är en följd av bristerna i valutaunionens konstruktion än orsak till de ekonomiska problemen. Stramare budgetrestriktioner kommer inte att stärka de sydeuropeiska ländernas konkurrenskraft, snarare tvärtom: de åtstramningar som följer på ett striktare ramverk hotar den ekonomiska återhämtningen och riskerar att leda till permanent högre arbetslöshetsnivåer. Den "resultattavla" för euroländerna som kommissionen föreslår och den granskning som sedan ska utgöra en grund för policyrekommendationer kan enligt reservanten inte tolkas på något annat sätt än att kommissionens lösning på de makroekonomiska spänningarna inom valutaunionen stavas lönesänkningar och avreglerad arbetsmarknad i underskottsländerna. Reservanten menar i stället att en ökad inhemsk efterfrågan i överskottsländerna borde vara ett centralt inslag i en politik för ökad ekonomisk stabilitet i EU.

I maj informerade finansminister Anders Borg utskottet i frågor om offentliga finanser i EU. I juni höll utskottet en intern utfrågning med statssekreterare Susanne Ackum om förstärkt samordning av den ekonomiska politiken.

I oktober 2010 presenterade kommissionen de sex förslagen om förstärkt styrning och samordning av den ekonomiska politiken. Fem av förslagen blev föremål för subsidiaritetsprövning. Överläggningar om rättsakterna hölls med finansminister Anders Borg den 26 oktober 2010. Ordföranden konstaterade att det fanns stöd för regeringens redovisade ståndpunkt inför det fortsatta arbetet. Ulla Andersson (V) anmälde en avvi-

kande mening och framförde att regeringen i förhandlingarna borde avvisa kommissionens förslag. Vid sitt sammanträde den 16 november kom utskottet fram till att förslagen till de fem rättsakterna inte strider mot subsidiaritetsprincipen. Mot detta reserverade sig Johnny Skalin (SD) och Ulla Andersson (V) (prot. FiU 2010/11:9).

Statistikfrågor

I utskottets utlåtande med anledning av kommissionens meddelande om förstärkt samordning av den ekonomiska politiken (utl. 2009/10:FiU40) framhöll utskottet att det är angeläget att kvaliteten i statistiken om de offentliga finanserna förbättras och påminde om utskottets överläggning med finansminister Anders Borg den 6 maj 2010 om kommissionens förslag i frågan (KOM(2010) 53). Utskottet framhöll då att frågan om statistiksekretess måste få en lösning.

Kompletterande uppgifter

Vid överläggningen med finansminister Anders Borg den 17 mars 2011 om Europeiska rådets möte den 24–25 mars anmälde S-ledamöterna ett särskilt yttrande med fem principer som ska vara vägledande för Sveriges hållning i EU-arbetet. Det är dessa fem principer som presenteras i motionen.

Finansmarknaden

Skrivelsen

Rådet och Europaparlamentet enades under 2010 om en ny *finansiell tillsynsstruktur* som bättre ska upptäcka risker i det finansiella systemet och i enskilda institut. En överenskommelse nåddes i första läsningen i början av september. Den nya finansiella tillsynsstrukturen trädde i kraft den 1 januari 2011.

Solvens II-direktivet antogs i november 2009. Utgångspunkten är att få en ökad stabilitet på marknaden och att skydda försäkrings- och förmånstagar och få till stånd en effektivare kapitalallokering. De nya solvensreglerna är tänkta att träda i kraft den 31 december 2012. Under 2010 pågick arbetet med att ta fram ett förslag om genomförandeåtgärder med mer detaljerade regler enligt principerna i Solvens II-direktivet. Genomförandeåtgärderna väntas antas tidigast i slutet av 2011.

I juli publicerade kommissionen en *vitbok om försäkringsgaranti*. Kommissionens vitbok har varit föremål för konsultation, och kommissionen avser att ta fram ett direktivförslag med beaktande av de synpunkter som inkommit i konsultationen.

Europeiska värdepapperskommittén (ESC) behandlade under året genomförandeåtgärder till det s.k. *UCITS IV-direktivet*. Det är ett EU-direktiv som reglerar värdepappersfonder och fondbolag. Genomförandeåtgärderna innebär bl.a. en ökad harmonisering av verksamhetsregler för fondbolag och den information om värdepappersfonder som ska lämnas till investerare.

Förhandlingarna om kommissionens förslag till *direktiv om förvaltare av alternativa investeringsfonder* avslutades hösten 2010. Direktivet omfattar förvaltare av hedgefonder, riskkapitalfonder och alla andra typer av fonder som i dag inte är reglerade på EU-nivå. Tillstånd kommer att krävas för förvaltare av alternativa investeringsfonder och förvaltarna ska stå under finansiell tillsyn. Direktivet syftar till att förbättra tillsynsmyndigheternas möjligheter att utöva tillsyn på makronivå för att bedöma systemrisker. Sverige har varit positivt inställt, även om det funnits många principiella och tekniska synpunkter på förslaget. Regeringen informerade i mars finansutskottet med anledning av förslaget. Direktivet ska vara genomfört två år efter att det har trätt i kraft, vilket beräknas ske våren 2011.

Den 23 september 2009 lade kommissionen fram ett förslag till direktiv om en *ändring av direktiv 2003/71/EG om prospekt*. Lissabonfördraget föranledde vissa anpassningar av de nya reglerna om delegerade akter respektive genomförandeakter. Rådet har under året även fört förhandlingar med Europaparlamentet, vilket resulterade i en överenskommelse om ett antal ytterligare förändringar, främst i syfte att minska företagens administrativa bördor. Slutligen har prospektdirektivet reviderats inom ramen för det s.k. omnibusdirektivet, som innehåller följdändringar i sektorslagstiftningen med anledning av EU:s nya tillsynsstruktur på finansmarknadsområdet.

Den 2 juni 2010 lade kommissionen fram ett förslag till förordning om en *ändring av förordning (EG) nr 1060/2009 om kreditvärderingsinstitut*. Förslaget innebär i huvudsak att tillsynen över kreditvärderingsinstituten flyttas över till Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten (Esma). Förslaget har varit föremål för förhandlingar i rådet, och därefter inleddes förhandlingarna med Europaparlamentet. Sverige är positivt inställt till en centraliserad tillsyn över kreditvärderingsinstituten och har verkat för att ge Esma balanserade befogenheter och att processerna hos Esma ska vara rättssäkra och respektera grundläggande fri- och rättigheter. Finansutskottet informerades den 30 november 2010.

Frågor som har förhandlats men inte beslutats är kommissionens förslag om en *ändring av direktiv om system för ersättning till investerare*, kommissionens förslag till *förordning om OTC-derivat, centrala motparter och transaktionsregister* samt kommissionens förslag till *förordning om blankning och vissa aspekter av kreditswappar*. När det gäller förslaget om en *ändring av direktiv om system för ersättning till investerare* invände riksdagen vid sin subsidiaritetsprövning mot den del av förslaget som innebär att det införs en obligatorisk kreditmekanism mellan nationella ersättningssystem. Överläggningar med finansutskottet om dessa förslag ägde rum den 30 november 2010.

Den 24 november 2010 antogs ändringar av kapitaltäckningsdirektiven för kreditinstitut och värdepappersbolag inom EU. Ändringsdirektivet, som kallas *CRD III*, är i huvudsak föranlett av de senaste årens finansiella kris. Direktivet innehåller främst nya regler om kapitalkrav för vissa poster i handelslagret, återvärdepapperisering och rörliga ersättningar. Huvuddelen av *CRD III* ska vara genomförd i medlemsstaterna senast den 31 december 2011. Finansutskottet informerades den 8 december 2009. Under 2010 påbörjade kommissionen ett arbete med att genomföra ytterligare ändringar av kapitaltäckningsdirektiven, det s.k. *CRD IV*. Sverige har under förhandlingarna om *CRD III* och genom sitt deltagande i Baselkommittén välkomnat de föreslagna ändringarna.

I juli presenterade kommissionen ett förslag om ett *reviderat insättningsgarantidirektiv*. Kommissionen har föreslagit en rad ändringar av de gällande EU-reglerna för insättningsgaranti för att öka skyddet för bankkunderna. Bankernas avgifter för insättningsgarantin kommer att riskanpassas. Regeringen anser att förslaget kommer att bidra till en utökad harmonisering av konsumentskyddet på den europeiska bankmarknaden. Dessutom kommer förslaget att stärka finansieringen av de europeiska insättningsgarantisystemen och därmed värna skattebetalarnas intresse. Riksdagen invände vid sin subsidiaritetsprövning mot den del av förslaget som innebär att en obligatorisk kreditmekanism mellan nationella insättningsgarantisystem införs. Överläggning med finansutskottet ägde rum den 30 november 2010.

I oktober 2010 presenterade kommissionen ett *meddelande med förslag till ett omfattande framtida EU-ramverk för hantering av banker i kris*. Ramverket syftar till att säkerställa att samtliga institutioner som omfattas av ramverket ska kunna avvecklas utan att det leder till en systemkris på den finansiella marknaden. Ramverket är konstruerat för att säkerställa ett sunt beteende på den finansiella marknaden och minska incitamenten för ett överdrivet risktagande. En grundläggande princip är att skattebetalarna inte ska bära kostnaderna för eventuella finanskriser utan kostnaderna ska bäras av aktieägarna, borgenärerna och bankindustrin via stabilitetsfonder. Kommissionen avser att följa upp meddelandet med ett lagstiftningsförslag under sommaren 2011. Finansutskottet informerades den 30 november 2010.

Kommissionen presenterade i augusti 2010 ett direktiv om en ändring av ett direktiv som avser den kompletterande tillsynen över finansiella enheter inom ett *finansiellt konglomerat*. Direktivförslaget utgör en del i arbetet med att skapa ett sundare och säkrare finansiellt system och är föranlett av att det berörda direktivet i sin nuvarande utformning innehåller oavsiktliga brister som kan förhindra tillsynsmyndigheterna från att bedriva en ändamålsenlig tillsyn över finansiella konglomerat. Sverige har ställt sig bakom kommissionens förslag då det innebär att tillsynen över finansiella konglomerat blir mer robust och effektiv. Finansutskottet informerades den 30 november 2010.

Motionen

I kommittémotion 2010/11:U8 av Urban Ahlin m.fl. (S), yrkande 3, anför motionärerna att riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stödja kommissionens vidare utredning av en transaktionsskatt. Motionärerna anför att finansaktörer, som i brist på tillräcklig tillsyn och tydliga regelverk har tagit alltför stora risker, har utlöst en finanskris som skapat stora kostnader för många europeiska nationalstater och en ekonomisk oro i hela EU med stor arbetslöshet som följd. Motionärerna anser därför att den svenska ståndpunkten inom EU ska vara att stödja kommissionens vidare utredning av en skatt på finansiella transaktioner och finansiella tjänster.

Tidigare behandling

Utskottets syn på övergripande frågor om reglering och tillsyn av finansmarknaden

Redan i samband med behandlingen av regeringens proposition om stabilitetsstärkande åtgärder för det svenska finansiella systemet hösten 2008 tog utskottet upp de krav som kan ställas på institut som ansluter sig till stödprogram eller blir föremål för stödåtgärder (prop. 2008/09:61, bet. 2008/09:FiU16). Utskottet anförde att det är av stor vikt att det görs en tydlig koppling mellan å ena sidan stödåtgärder från staten, som i slutändan kan komma att belasta skattebetalarna, och å andra sidan krav på att förlustrisken i första hand bärs av det mottagande institutet och dess ägare.

I juni 2010 hänvisades kommissionens grönbok om företagsstyrning i finansiella institut och om ersättningspolicy (KOM(2010) 284) till finansutskottet. Utskottet höll med anledning av meddelandet om förstärkt samordning av den ekonomiska politiken (KOM(2010) 250) en intern utfrågning med statssekreterare Susanne Ackum i juni 2010. I utlåtandet (utl. 2009/10:FiU41) framhåller utskottet att den finansiella krisen har visat på behovet av en mer effektiv tillsyn över finansmarknadens aktörer. Olämpligt utformade ersättningssystem inom finanssektorn kan enligt utskottet leda till ett överdrivet risktagande som medför betydande samhällsekonomiska kostnader. Enligt utskottet är det uppenbart att det krävs regleringar, samtidigt som omfattningen och detaljeringsgraden alltid kan diskuteras. Utskottet anser att det finns skäl för en gemensam reglering inom EU eftersom de finansiella marknaderna är gränsöverskridande samtidigt som subsidiaritetsprincipen och proportionalitetsprincipen ska tillämpas.

I utlåtandet finns ett särskilt yttrande (V) som handlar om att den analys som kommissionen gör av orsakerna till finanskrisen och dess strategi för reformer av de finansiella marknaderna inte delas av Vänsterpartiet. Vänsterpartiet menar att en skärpt finansiell reglering måste stå i förgrunden i arbetet med att minska riskerna för nya finansiella kriser. Även om kommissionen har lagt fram en del förslag när det gäller finansiell reglering är förslagen otillräckliga och reformarbetet långsamt, enligt Vänsterpartiet.

Mot bakgrund bl.a. av kommissionens meddelande (KOM(2010) 579) om ett förslag till ett omfattande framtida EU-ramverk för hantering av banker i kris höll utskottet en offentlig utfrågning den 14 april 2011 med kommissionär Michel Barnier, finansmarknadsminister Peter Norman och generaldirektören för Finansinspektionen Martin Andersson. Meddelandet kommer att behandlas i ett utlåtande våren 2011.

Grönboken om försäkringsgarantisystem

Finansutskottet har i sitt utlåtande (utl. 2010/11:FiU14) behandlat kommissionens vitbok om försäkringsgarantisystem (KOM(2010) 370). Utskottet anser att de nuvarande skyddssystemen och det ytterligare skydd som Solvens II-reglerna kommer att ge inte är tillräckliga och att det därför är nödvändigt att finna en lösning som kan leda till att försäkringstagare och förmånstagare kan undgå att drabbas av ekonomisk skada om ett försäkringsbolag går i konkurs. Enligt utskottet måste systemet finansieras med avgifter som betalas av försäkringsbolagen för att, så långt möjligt, systemet inte ska belasta skattebetalarna, och försäkringsgarantisystemet bör utformas så att det motverkar ett riskfyllt beteende. Vidare bör hemlandsprincipen gälla. Ytterligare en förutsättning för att utskottet ska stödja förslaget är att systemet harmoniseras i förhållande till förutsedda skadeavgifter under Solvens II-reglerna. När det gäller kollektivavtalsförsäkringar är det utskottets mening att dessa förändringar inte ska ingå i de försäkringar som ska ingå i ett försäkringsgarantisystem. Utskottet delar kommissionens bedömning att det bästa instrumentet för att uppnå ett EU-harmoniserat försäkringsgarantisystem är ett direktiv på EU-nivå. Utskottet avslutar med att konstatera att det återstår många frågor att besvara innan kommissionen kan lägga fram ett mer konkret förslag och att utskottet kommer att fortsätta följa arbetet med frågan.

I utlåtandet finns en motivreservation (S, V) som handlar om att det i dagsläget inte finns några övertygande argument för att införa ett europeiskt försäkringsgarantisystem. Reservanterna anser att det är rimligt att invänta införandet av Solvens II-regelverket och utvärdera detta innan ett nytt system införs. Ytterligare invändningar från reservanternas sida är att det är tveksamt om ett nytt försäkringsgarantisystem rättfärdigar de ökade kostnader i form av höjda premier som ett sådant system innebär och att systemet kan få till effekt att försäkringsbolagens risktagande ökar. Reservanterna avslutar med att konstatera att om det ändå blir aktuellt att gå vidare med förslaget är det en stor mängd frågor som måste besvaras. En sådan fråga är om införandet bör göras genom rekommendation och riktlinjer i stället för genom direktiv, så som kommissionen föreslår.

Förslagen om insättningsgarantisystem, ersättning till investerare, finansiella konglomerat, OTC-derivat samt blankning och kreditwappar

I ett utlåtande (utl. 2009/10:FiU42) prövade utskottet förslaget om direktiv om insättningsgarantisystem (KOM(2010) 368 slutlig). I förslaget ingick en möjlighet för insättningsgarantisystemen att ge varandra lån, dvs. en lånefacilitet som kan användas under vissa omständigheter. Utskottet beslutade att föreslå riksdagen att lämna ett motiverat yttrande med subsidiaritetsinvändningar. Utskottet ansåg att det inte är förenligt med subsidiaritetsprincipen att i EU-rätten införa bestämmelser om en obligatorisk kreditmekanism mellan nationella system som en sista utväg för att klara tillfälliga finansieringsbehov. Inte heller ansåg utskottet att kommissionens förslag om ändring av direktiv om system för ersättning till investerare (KOM(2010) 371 slutlig) är förenligt med subsidiaritetsprincipen i den delen att i EU-rätten införa bestämmelser om en obligatorisk kreditmekanism mellan nationella system (bet. 2009/10:FiU43).

I augusti kom ett förslag från kommissionen om extra tillsyn över finansiella enheter i ett finansiellt konglomerat (KOM(2010) 433 slutlig). Utskottet gjorde en subsidiaritetsprövning av förslaget i oktober 2010 och kom fram till att förslaget inte strider mot subsidiaritetsprincipen. Detsamma gäller kommissionens förslag från oktober om OTC-derivat, centrala motparter och transaktionsregister (KOM(2010) 484) samt förslag om blankning och vissa kreditwappar (KOM(2010) 482). Enligt utskottet strider inget av förslagen mot subsidiaritetsprincipen. När det gäller subsidiaritetsprövningen av kommissionens förslag om blankning och kreditwappar reserverade sig Sverigedemokraterna (prot. FiU 2010/11:7).

Utskottet höll överläggningar med finansmarknadsminister Peter Norman den 30 november 2010 om kommissionens förslag om insättningsgarantisystem, investerarskydd, blankning och vissa aspekter av kreditwappar samt OTC-derivat. Ordföranden konstaterade att det fanns stöd för regeringens redovisade ståndpunkter beträffande kommissionens förslag inför det fortsatta arbetet. Ulla Andersson (V) anmälde avvikande mening på vart och ett av de redovisade förslagen.

När det gäller direktiven om insättningsgarantisystem och ersättning till investerare delar Ulla Andersson (V) regeringens syn när det gäller lånemekanismerna, men anser att kravet på behållningen i de nationella insättningsgarantifonderna är för låg och att ersättningen till investerare borde sänkas i stället för att höjas eftersom ett höjt belopp innebär att osunda mekanismer byggs in i systemet. När det gäller förslaget om blankning och vissa aspekter av kreditwappar anser Ulla Andersson (V) bl.a. att de tröskelvärden för anmälningar och offentliggörande av korta nettopositioner i akter som föreslås ska vara lägre och avvisar regeringens invändningar mot kommissionens förslag om s.k. nakenblankning. Beträffande förslaget om OTC-derivat framför Ulla Andersson (V) att riksdagen bör avvisa förslaget om att rätten att fastställa tröskelvärden som avser informations- och clearing-

trösklar för icke-finansiella företag till kommissionen samt att regleringen av de icke-finansiella företagen beträffande OTC-derivat bör vara mer strikt än vad som kan utläsas av kommissionens förslag till förordning.

Kreditvärderingsinstitut – införande av EU-rätt i svensk lagstiftning samt ett förslag till förordning från kommissionen

Utskottet behandlade regeringens proposition 2009/10:217 Kreditvärderingsinstitut i betänkande 2009/10:FiU31. Syftet med regeringens förslag är att anpassa svensk lagstiftning till Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1060/2009 av den 16 september 2009 om kreditvärderingsinstitut. EU-förordningen ska bidra till hög kvalitet på de kreditbetyg som utfärdas inom unionen och som används i rättsligt reglerade sammanhang. I juni 2010 tillstyrkte utskottet propositionen.

I betänkandet finns en reservation (V). Vänsterpartiet föreslår att riksdagen uppmanar regeringen att inom ramen för EU verka för att lagstiftningen skärps ytterligare. Reglerna bör enligt reservanten utformas som s.k. minimiregler. Vidare anser reservanten att regeringen bör utreda möjligheten att etablera ett oberoende statligt kreditvärderingsföretag i syfte att öka mångfalden.

I juni 2010 presenterade kommissionen ett förslag till tillägg till förordningen om kreditvärderingsinstitut (KOM(2010) 289). Syftet med förslaget är att tillsynen över kreditvärderingsinstitut som verkar inom EU ska bli ännu mer effektiv, integrerad och hållbar. Förslaget går i huvudsak ut på att det skapas ett europeiskt system för finansiell tillsyn som i sin tur ska bestå av ett nätverk av nationella behöriga myndigheter som kommer att arbeta i nära samarbete med tre nya europeiska tillsynsmyndigheter. Utskottet subsidiaritetsprövade förslaget i augusti 2010 och kom fram till att förslaget inte strider mot subsidiaritetsprincipen.

Betal tjänster – införande av EU-rätt i svensk lagstiftning

Under 2010 behandlade utskottet regeringens proposition 2009/10:220 Betaltjänster (bet. 2009/10:FiU30). I propositionen föreslås en ny lag om betaltjänster som bl.a. innehåller bestämmelser som behövs för att genomföra Europaparlamentets och rådets direktiv om betaltjänster på den inre marknaden (det s.k. betaltjänstdirektivet). Syftet med harmoniseringen är att betalningar inom EES-området ska göras lika enkla, effektiva och säkra som nationella betalningar. Enligt utskottet innebär förslagen i propositionen att betalningstjänstdirektivet genomförs i svensk lagstiftning på ett väl avvägt sätt. Mot bakgrund av att Svensk Handel i en skrivelse anser att direktivet bör införas i svensk lagstiftning så att tilläggsavgifter vid kortbetalningar tillåts, anser utskottet att det är angeläget att kontant användningen i samhället minskar och att ett förbud mot tilläggsavgifter skapar tydligare regler och skapar incitament för minskad kontant användning. Beträffande skrivelsen från Finansbolagens förening med förslag att

system som Visa och Master Card inte ska omfattas av definitionen av generella betalsystem, anser utskottet att det inte finns utrymme att frångå den definition av generella betalningssystem som har gjorts i direktivet.

Insättningsgarantins täckningsbelopp – införande av EU-rätt i svensk lagstiftning

Regeringens proposition 2010/11:23 Ändring av insättningsgarantins täckningsbelopp är ytterligare ett lagförslag som har lagts fram för att genomföra EU-rätt i svensk rätt. Ändringen av direktivet innebär att täckningsbeloppet ska fastställas till 100 000 euro senast den 31 december 2010. Förslaget behandlades i utskottets betänkande 2010/11:FiU18. Utskottet tillstyrkte regeringens lagförslag i propositionen. Utskottet beslutade att föreslå riksdagen att göra ett tillkännagivande till regeringen angående täckningsbeloppets utformning. Anledningen var att utskottet ansåg att direktivets utformning är olycklig eftersom den begränsar möjligheterna för länder utanför euroområdet att formulera ett tydligt och säkert konsumentskydd för sina insättare. Utskottet anser att regeringen i de fortsatta förhandlingarna om det förslag till ändringar av direktivet som kommissionen lagt fram ska sträva efter att ändringar av direktivet kommer till stånd i syfte att underlätta att insättningsgarantin införs i landets egen valuta. Utskottet betonade också att det finns skäl för regeringen att sträva efter att täckningsbeloppet formuleras i kronor när de kommande ändringarna av direktivet ska införas i svensk rätt.

I betänkandet fanns en motivreservation (V). Reservanten anför att syftet med det direktiv som nu ska genomföras i svensk lagstiftning framför allt syftar till att harmonisera insättningsgarantisystemen i EU. Detta motiv ställer sig Vänsterpartiet bakom, då det är viktigt att förhindra regelarbiter. Däremot har Vänsterpartiet invändningar mot nivån på täckningsbeloppet som enligt Vänsterpartiet är för hög. Reservanten menar att en insättningsgaranti kan bidra till ett ökat risktagande i den finansiella sektorn.

Granskning av interna modeller för att beräkna riskkänsligt kapital – förberedelser av tillämpningen av Solvens II-direktivet

I sitt betänkande 2010/11:FiU9 behandlar utskottet regeringens proposition 2009/10:240 Granskning av interna modeller för att beräkna riskkänsligt kapitalkrav för försäkringskapital. Bakgrunden är att det s.k. Solvens II-direktivet ska börja tillämpas och vara genomfört i nationell rätt senast den 31 oktober 2012. Enligt de nya reglerna ska ett försäkringsföretag ha möjlighet att välja att använda interna modeller för beräkning av ett nytt riskkänsligt kapital. Reglerna antas medföra att Finansinspektionen kommer att behöva göra en omfattande granskning av de interna modellerna. För att Finansinspektionen ska hinna med att granska modellerna så att försäkringsföretagen kan använda dem när de nya solvensreglerna träder i kraft måste inspektionen ha möjlighet att påbörja granskningen redan vid ingången av 2011. Utskottet tillstyrkte propositionen.

Kompletterande uppgifter

I utskottets betänkande 2010/11:FiU23 Riksbankens förvaltning 2010 som justerades den 31 mars 2010 behandlas en motion från allmänna motionstiden av Annika Lillemets m.fl. (MP) om att Sverige i alla relevanta forum aktivt bör stödja införandet av en skatt på valutatransaktioner. Utskottet avstyrkte förslaget i motionen.

I sitt ställningstagande konstaterar utskottet att det under 2000-talet vid flera olika tillfällen behandlat olika förslag om att införa en skatt på valutatransaktioner och att utskottet vid dessa tillfällen avstyrkt förslagen med att en skatt på valutatransaktioner bl.a. kräver internationell enighet för att den ska vara effektiv. Utskottet är väl medvetet om att den internationella diskussionen om någon typ av skatt på finansiell verksamhet ökat kraftigt i spåren av finanskrisen. Enligt utskottets mening är det naturligt att man tittar på många olika möjligheter att såväl reglera den finansiella verksamheten som öka finansmarknadernas ansvar för att täcka kostnaderna för finanskrisen. Utskottet konstaterar dock dels att det inte finns några skarpa internationella förslag, dels att det inte finns någon internationell enighet om att införa en transaktionsskatt. Dessutom avvisar, liksom tidigare, många stora och finansiellt betydelsefulla länder förslaget om en skatt på valutatransaktioner.

Enligt slutsatserna från Europeiska rådet den 24–25 mars kommer införande av en global skatt på finansiella transaktioner att studeras och vidareutvecklas. Europeiska rådet noterar kommissionens avsikt att lägga fram en rapport om beskattning av den finansiella sektorn senast hösten 2011.

I en skriftlig fråga (fr. 2010/11:347) till finansminister Anders Borg den 3 mars 2011 frågar Ulla Andersson (V), mot bakgrund av att det i Europaparlamentet diskuteras om en avgift på finansiella transaktioner inom EU, om finansministern inom ramen för arbetet i EU kommer att verka för att en sådan avgift införs. Av finansministerns svar framgår att problemet med en extra skatt vid köp och försäljning av värdepapper är att den förutsätter en global samordning för att den ska fungera, givet finansmarknadernas internationalisering och skattebasens rörlighet m.m. Utan global samordning blir en transaktionsskatt verkningslös och en sådan samordning går sannolikt inte att uppnå. Med den utgångspunkten kommer finansministern inte att verka för införande av en transaktionsskatt inom EU.

Den 5 april svarade finansminister Anders Borg på Annika Lillemets (MP) interpellation om Sveriges hållning i fråga om skatt på finansiella transaktioner i EU. Anders Borg konstaterade att det pågår diskussioner om beskattning av finansiella transaktioner inom EU, G20 och FN. Utan global samordning blir en transaktionsskatt verkningslös. En sådan samordning går sannolikt inte att uppnå och med den utgångspunkten kommer Anders Borg inte att verka för införande av en transaktionsskatt inom EU.

Anders Borg betonar i interpellationsdebatten att verkningsfulla åtgärder för att stabilisera en finansiell sektor är stabilitetsavgifter på banker och kapitaltäckningsregler och inte transaktionsskatter.

Europa 2020-strategin

Skrivelsen

Europa 2020-strategin är en prioriterad fråga för Sverige. En starkt ekonomisk politisk samordning och strukturella reformer är viktiga förutsättningar för att Europa ska komma starkt ur de senaste årens ekonomiska turbulens och grunden läggas för långsiktigt hållbar tillväxt, full sysselsättning och välfärd.

Vid Europeiska rådets första orienterande diskussion om en ny gemensam tillväxtstrategi i februari 2010 betonades vikten av ett begränsat antal kvantitativa mål, att identifiera flaskhalsar för tillväxt och stärka nationella reformprogram. Man betonade också en bättre uppföljning och övervakning, den externa dimensionen mot omvärlden samt Europeiska rådets roll. Sverige framhöll vikten av att strategin fokuserar på ett litet antal övergripande prioriteringar och relevanta mål, att nationella mål måste sättas så att de respekterar medlemsstaternas nationella kompetens samt att det görs en effektiv och transparent utvärdering och uppföljning baserad på resultatavlor och goda exempel.

De fem övergripande målsättningarna för sysselsättning, investeringar i FoU, energi och klimat, investeringar i utbildning samt social delaktighet och minskad fattigdom antogs i juni 2010. På svenskt initiativ omformulerades sysselsättningsmålet till att gälla kvinnor och män samt det femte målet till att fokusera på såväl social delaktighet som minskad fattigdom. Europeiska rådet enades också om integrerade riktlinjer för EU 2020-strategin, som ska ligga till grund för genomförandet av strategin i medlemsstaterna och på EU-nivå. Av dessa följer att länderna ska genomföra reformer med syfte att uppnå bl.a. sunda offentliga finanser, förbättrat företagsklimat, förbättrad utbildning och forskning samt ökat arbetskraftsdeltagande. Riktlinjerna lyfter även fram vikten av öppna och väl fungerande marknader för att stärka EU:s globala konkurrenskraft. Sverige har verkat för ändringar som pekar på de tillväxtfördelar som ett högt arbetskraftsdeltagande bland kvinnor utgör samt för att riktlinjerna skulle få tydligare fokus på att skapa en väl fungerande arbetsmarknad, vilket är en förutsättning för minskat utanförskap och minskad fattigdom.

Europeiska rådet enades om att en gång per år utvärdera de framsteg som uppnåtts på både EU-nivå och nationell nivå för att genomföra strategin. På toppmötet i juni 2010 antog Europeiska rådet också slutsatser om en förstärkt ekonomisk-politisk samordning i Europa som bl.a. innebär en tidsmässig samordning av stabilitets- och tillväxtpakten och Europa 2020-strategin. Rapportering och uppföljning av Europa 2020 ska ske samtidigt

och integrerat med stabilitets- och tillväxtpakten inom ramen för en årscykel som är bättre anpassad till de nationella budgetprocesserna. De nationella rapporterna ligger till grund för kommissionens och rådets bedömning av genomförandet av strategin och för de landspecifika rekommendationerna till medlemsstaterna. Det går under benämningen en europeisk termin. I enlighet med den europeiska terminen delgavs kommissionen regeringens utkast till reformprogram den 16 november 2010. Utkastet utgår från regeringens politik och förslag till åtgärder i budgetpropositionen för 2011 och presenterar preliminära förslag till nationella målsättningar. Målen ska presenteras i 2011 års ekonomiska vårproposition och därefter i det slutliga nationella reformprogrammet som ska lämnas till kommissionen senast i slutet av april 2011.

Som ett led i genomförandet av Europa 2020-strategin presenterade kommissionen sex av de sju aviserade s.k. flaggskeppsinitiativen under hösten 2010. Andra centrala initiativ inom ramen för Europa 2020-strategin är enhetsakten för den inre marknaden och EU:s nya handelsstrategi som också presenterades under hösten. Sverige har under hösten i diskussionen om flaggskeppen, den inre marknaden och handelspolitiken verkat för att inriktningen och genomförandet av dessa ska ha ett tydligt fokus på det övergripande målet för smart och hållbar tillväxt för alla och bidra till Europas konkurrenskraft genom öppenhet, dynamiska och fungerande marknader, utrymme för innovation och omställning, hög sysselsättning och långsiktigt hållbara finanser.

Tidigare behandling

Finansutskottet behandlade i sitt utlåtande 2009/10:FiU29 kommissionens dokument *Europa 2020 – En strategi för smart och hållbar tillväxt för alla* (KOM(2010) 2020) och *Samråd om framtidsstrategin EU 2020* (KOM(2009) 647).

I utlåtandet konstaterar utskottet att EU och dess medlemsstater står inför flera stora utmaningar. Vid sidan av att i det korta perspektivet hantera den ekonomiska och finansiella krisen, måste EU också möta ekonomiska, sociala och miljömässiga utmaningar av mer strukturell art. Utskottet menar att den nya EU 2020-strategin måste bli en central del av EU:s politik för att ta sig ur krisen och styra mot en långsiktigt hållbar utveckling i en värld av nya marknader och nya konkurrenter.

I utlåtandet stöder utskottet de prioriteringar som regeringen anser vara angelägna. Dessa är följande:

- Stärk den inre marknaden och utnyttja de fördelar som kommer av utrikeshandel och öppenhet.
- Säkerställ hållbara offentliga finanser för att främja trovärdigheten hos framtida sociala åtaganden.
- Upprätta inkluderande arbetsmarknader för att främja tillväxt och social sammanhållning och garantera jämställdhet mellan könen.

- Omvandla miljömässiga utmaningar till möjligheter genom en grönare ekonomi och ett innovativt företagsklimat.
- Investera i framtiden: främja kunskapsbaserad tillväxt.

När det gäller de tre områden som kommissionen pekar ut understryker utskottet när det gäller smart tillväxt betydelsen av forskning för den långsiktiga ekonomiska utvecklingen. Beträffande hållbar tillväxt erinrar utskottet om vikten av ekonomiska styrmedel i miljöpolitiken. Utskottet framhåller särskilt, när det gäller tillväxt för alla, att Sverige bör driva frågan om kvinnors deltagande på arbetsmarknaden.

I utlåtandet finns fyra reservationer, varav en gemensam motivreservation (S, V, MP). Reservanterna menar att det behövs en stor öppenhet i processen kring EU:s 2020-strategi och att det krävs tid för diskussion och debatt för att få en folklig förankring. Det är, enligt reservanterna, dags för medborgarnas Europa där människan går före marknaden. Reservanterna menar att EU-kommissionens förslag tyvärr kännetecknas mer av en krisstrategi än en framtidsstrategi. Enligt reservanterna står EU inför flera stora, långsiktiga utmaningar, och det är i dessa som Lissabonstrategins efterföljare måste ta sin utgångspunkt. EU 2020-strategin måste därför ses som tredelad, dvs. att socialpolitiken, den ekonomiska politiken och miljöpolitiken ömsesidigt ska stödja varandra.

Översynen av EU:s budget

Skrivelsen

Budgetöversynen har sin grund i Europeiska rådets beslut från december 2005 om den gällande fleråriga budgetramen. Översynen ingår i det interinstitutionella avtalet om budgetdisciplin som Europaparlamentet, rådet och kommissionen slöt i maj 2006. Kommissionen fick då i uppdrag att göra en grundlig översyn av EU:s budget. I förberedande syfte presenterade kommissionen i september 2007 ett meddelande om en budgetreform. Där utvecklade kommissionen sin syn på budgetöversynen och bjöd samtidigt in till en bred samrådsprocess inom EU. Sverige deltog i denna process och lämnade in ett bidrag med rubriken Budgetreform för ett Europa i förändring – Sveriges svar på kommissionens meddelande (dnr SB2008/2876).

Kommissionen presenterade meddelandet om en översyn av EU:s budget den 19 oktober 2010 (KOM(2010) 700). Översynen innehåller kvalitativa resonemang om principer och riktlinjer för utformningen av den kommande fleråriga budgetramen. Kommissionen slår fast att budgeten bör bygga på ett antal grundläggande principer som europeiskt mervärde, solidaritet och ett tydligt resultatfokus. Kommissionen vill att budgeten ska bidra till att EU:s politiska prioriteringar nås, i synnerhet Europa 2020-strategin. För en reform av inkomstsidan anges olika alternativ som skulle

innebära en eller flera källor för egna medel som EU-moms och andra skatter. Regeringen välkomnar att kommissionen har presenterat översynsmeddelandet.

Den linje regeringen driver innebär att utgiftssidan bör moderniseras och reformeras genom omprioriteringar mellan utgiftsrubrikerna samt att den totala utgiftsvolymen bör minska. Innehållet i budgetramen bör överensstämma med gemensamt fastställda prioriteringar för EU-samarbetet, och insatserna bör styras av principen om europeiskt mervärde. Beslutade åtgärder ska vara ändamålsenliga och kostnadseffektiva. EU-ministern informerade finansutskottet den 2 december 2010. Meddelandet har inte behandlats i rådet, vilket regeringen beklagar.

Tidigare behandling

I utlåtande 2007/08:FiU14 Översyn av EU:s budget behandlade utskottet kommissionens meddelande om budgetreform (SEK(2007) 1188). Utskottet konstaterar i utlåtandet att tillkomsten av budgetöversynen var en viktig förutsättning för att Sverige skulle godkänna långtidsbudgeten för 2007–2013. I utlåtandet ställer sig utskottet bakom de principer och utgångspunkter som regeringen ansåg skulle vara styrande för budgeten: subsidiaritet, europeiskt mervärde, proportionalitet, sund ekonomisk förvaltning och restriktivitet. Utskottet konstaterar vidare att trots att sammansättningen av budgetens utgifter har förändrats så domineras utgifterna fortfarande kraftigt av jordbrukspolitik och regionalpolitik, och utskottet anser att EU-budgetens förmåga att anpassa sig till förändrade förutsättningar och krav inte har varit tillräcklig. Utskottet anser att det behövs genomgripande omprioriteringar av EU-budgetens utgifter och att förändringarna ska göras utan att budgetens utgifter ökar.

I sitt utlåtande över EU:s framtidsstrategi (utl. 2009/10:FiU29) tas också frågan om EU:s budget upp. I utlåtandet konstaterar utskottet att det ställningstagande som utskottet gjorde i utlåtande 2007/08:FiU14 Översyn av EU:s budget också är relevant i arbetet med EU 2020.

Med anledning av kommissionens meddelande om budgetöversynen höll utskottet överläggning med statsrådet Birgitta Ohlsson den 2 december 2010. Ordföranden konstaterade att det fanns stöd för regeringens redovisade ståndpunkt inför det fortsatta arbetet.

Miljöpartiet och Vänsterpartiet anmälde var sin avvikande mening. Båda partierna delade regeringens uppfattning att restriktivitet ska vara ledord för regeringens agerande. De anförde att de var kritiska mot byggandet av ”Fästning Europa” och att förslag som bidrar till detta bör motverkas i förhandlingarna om långtidsbudgeten. Båda partierna anförde att EU inte ska få beskattningsrätt men att regeringen bör sträva efter att EU verkar för globala överenskommelser om skatter på flygtransporter. Båda partierna ställer sig också positiva till att fortsätta utreda frågan om skatt på finansiella transaktioner och finansiell verksamhet som kommissionen tagit initia-

tiv till. Miljöpartiet framhöll även att trots att miljöfrågorna varit i fokus under en längre tid avspeglas inte detta ännu i EU:s budget på ett tillfredsställande sätt, och partiet ansåg att en särskild arbetsgrupp borde tillsättas på EU-nivå för att se över EU:s budget utifrån klimatfrågan. Vänsterpartiet framhöll i sin tur att Europa bör bygga på mellanstatligt samarbete och solidariska relationer mellan folk och stater i och utanför Europa. EU:s utrikespolitik ska återföras till medlemsländerna. Det bör således inte gå några medel till EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik. Inte heller, menar Vänsterpartiet i sin avvikande mening, har EU-budgeten speglat behoven av en mer miljö- och klimatanpassad politik.

Offentlig upphandling

Skrivelsen

Kommissionen presenterade i oktober 2010 en grönbok som syftar till att ytterligare stödja en framgångsrik övergång till e-upphandling och ett ökat gränsöverskridande deltagande i upphandlingsförfaranden på hela den inre marknaden. Grönboken innehåller förslag till prioriterade områden för åtgärder på EU-nivå. Sammanfattningsvis består dessa av incitament för att påskynda upphandlande myndigheters och leverantörers övergång till elektronisk upphandling, åtgärder för att underlätta ett gränsöverskridande deltagande i e-upphandling, byggstenar för driftskompatibel infrastruktur, strategier för att göra upphandlingar mer innovativa, hållbara och tillgängliga samt bättre riktmärknings- och övervakningssystem.

Tidigare behandling

Finansutskottet behandlade i sitt utlåtande 2010/11:FiU19 grönboken om e-upphandling (KOM(2010) 571). I utlåtandet välkomnar utskottet kommissionens grönbok om en ökad användning av e-upphandling. En utbredd användning av e-upphandling kan leda till ökad tillgänglighet och öppenhet, effektivare administration samt ökad potential för integrering av upphandlingsmarknaden i EU. Utskottet har inga invändningar mot den problembeskrivning som kommissionen gör i grönboken i fråga om vad som hindrar en framgångsrik övergång till e-upphandling. När det gäller de fem prioriterade områdena för åtgärder på EU-nivå anser utskottet att kommissionen i det fortsatta arbetet främst bör fokusera på åtgärder som främjar den gränsöverskridande e-upphandlingen. Inriktningen bör, enligt utskottet, vara att undanröja hinder som inte kan lösas av marknaden på egen hand. En viktig del i att främja den gränsöverskridande e-upphandlingen är enligt utskottet arbetet med standardisering. Utskottet anser att det är viktigt att kommissionen fortsätter att uppmuntra och mer aktivt stödja pågående standardiseringsinitiativ. Utskottet anser dessutom att det är rimligt att kommissionen överväger om ytterligare rättsliga incitament

kan införas i EU-lagstiftningen i syfte att uppmuntra användningen av e-upphandling. I det sammanhanget är det dock enligt utskottet viktigt att understryka att alltför strikta eller tvingande åtgärder när det gäller t.ex. specifika tekniska lösningar riskerar att leda till att nya hinder uppstår. Vidare anser utskottet att en viktig aspekt är att främja mindre företags möjligheter att delta i offentlig upphandling med hjälp av användarvänliga system och att upphandlingar generellt bör utformas så att mindre företag får bättre möjligheter att inkomma med anbud. Slutligen framhåller utskottet att e-upphandling bör ses som en del av det bredare e-förvaltningsarbetet. Det betyder att kommissionen bör säkerställa att eventuella åtgärder samordnas med åtgärder som genomförs inom ramen för e-förvaltningsarbetet i stort.

I betänkande 2009/10:FiU22 Nya rättsmedel på upphandlingsområdet behandlas regeringens förslag i propositionen med samma namn (prop. 2009/10:180). I propositionen föreslås både mer kännbara påföljder när regelverket inte följs och förenklingar i systemet och ett nytt upphandlingsförfarande. I och med de förändringar som föreslås i propositionen genomförs det nya rättsmedelsdirektiv som antogs i december 2007 och delar av två förordningsdirektiv från 2004. Ändringarna föreslogs träda i kraft den 15 juli 2010. I betänkandet finns fem reservationer.

I en gemensam reservation (S, V, MP) föreslår reservanterna att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett lagförslag där de upphandlande myndigheterna och enheterna inte bara bör beakta miljöhänsyn och sociala hänsyn i sina upphandlingar utan också ska ta sådana hänsyn. I den andra gemensamma reservationen (S, V, MP) anser reservanterna att det borde vara en självklarhet att sätta tydliga mål som att ingen statlig myndighet ska köpa fossilberoende bilar efter 2010 eller att man i statliga upphandlingar ska ställa krav på att leverantörer endast använder den fossilnålaste teknik som går att finna och i många fall en helt fossiloberoende teknik samt att riksdagen bör ge regeringen detta till känna. I den tredje gemensamma reservationen (S, V, MP) anser reservanterna att regeringen bör återkomma till riksdagen med ett lagförslag som innebär att kollektivavtal kan och ska krävas vid offentlig upphandling. I en gemensam reservation från MP och V anser reservanterna att det krävs åtgärder för att göra det lättare för små och medelstora företag att delta i offentliga upphandlingar. I en reservation (V) anför reservanten att innovativ upphandling, dvs. att det i en upphandling finns krav på teknikinnehåll och teknikutveckling som kräver en viss FoU-insats, bör användas i större omfattning och att riksdagen bör ge regeringen detta till känna.

I januari 2011 hänvisades grönboken om en modernisering av EU:s politik för offentlig upphandling med sikte på en effektivare europeisk upphandlingsmarknad, KOM(2011) 15, till utskottet. Utskottet behandlar grönboken i utlåtande 2010/11:FiU44 som justerades den 5 april 2011. Utskottet välkomnar grönboken och anser att en modernisering av de befintliga verktygen och metoderna för offentlig upphandling kan leda till att de

blir bättre lämpade att hantera den föränderliga politiska, sociala och ekonomiska miljön. När det gäller de sex prioriterade områdena för åtgärder på EU-nivå som pekas ut i grönboken, anser utskottet att kommissionen i det fortsatta arbetet främst bör fokusera på åtgärder som medför förenklingar, små och medelstora företags möjligheter att delta i offentliga upphandlingar, miljökrav, offentligt-offentligt samarbete, arbetsmiljö, innovationer och sociala frågor. I utlåtandet finns en motivreservation (M, FP, C, KD) och ett särskilt yttrande (S, MP).

Finansutskottets ställningstagande

Regeringen ska enligt 10 kap. 2 § riksdagsordningen redovisa sitt agerande i Europeiska unionen för riksdagen och varje år lämna en skrivelse med berättelse om verksamheten i Europeiska unionen. Enligt utskottet utgör skrivelsen ett viktigt instrument för att riksdagen ska kunna följa upp utvecklingen inom EU och hur regeringen agerat i det europeiska samarbetet.

Under 2010 har EU-samarbetet inom det ekonomiska och finansiella området i stor utsträckning inriktats på att hantera den offentligfinansiella kris som uppstått i spåren av den ekonomiska och finansiella krisen. Samtidigt har arbetet för att förbättra dels regelverken, dels tillsynen över de finansiella marknaderna fortsatt. Under året har statsråd och statssekreterare i Finansdepartementet vid åtskilliga tillfällen deltagit i finansutskottets sammanträden för att informera och överlägga om aktuella EU-frågor inom utskottets område.

När det gäller de konkreta förslagen inom utskottets område är de svenska ståndpunkterna väl kända, tydliga och väl förankrade i riksdagen. Det finns en bred samsyn i riksdagen om såväl reglering och tillsyn över de finansiella marknaderna på EU-nivån som förstärkt ekonomisk styrning och samordning inom EU. En grundläggande utgångspunkt är att den nationella kompetensen ska värnas när det gäller finanspolitiska vägval och att vår ordning för socialförsäkringar och skatter primärt är frågor som ska beslutas nationellt. Likaså är den svenska lönebildningsmodellen i första hand en fråga för arbetsmarknadens parter. Utskottet vill i detta sammanhang, liksom i utlåtande 2009/10:FiU40 om förstärkt samordning av den ekonomiska politiken, framhålla att Europeiska unionen är ett samarbete mellan 27 jämbördiga stater och att hela unionens intresse måste beaktas också när euroländerna har sina överläggningar. Utskottet understryker att när rådet och kommissionen tillämpar regelverket för förstärkt samordning av den ekonomiska politiken ska de fullt ut respektera de nationella parlamentens roll, arbetsmarknadens parter rättigheter och de olika modellerna på de nationella arbetsmarknaderna inklusive systemet för lönebildning. Särskilt vill utskottet betona att hänsyn ska tas till artiklarna 152 och 153 i fördraget samt till artikel 28 i stadgan om grundläggande mänskliga rättigheter. Artikel 153.5 tydliggör att föreskrifterna i artikel 153 inte är tillämpliga när det gäller löner, föreningsfrihetsrätten, rätten att strejka eller rätten

till lockout. Slutligen finns det också en bred uppslutning i riksdagen kring Europa 2020-strategin där utskottet i sitt utlåtande 2009/10:FiU29 underströk att EU vid sidan av att i det korta perspektivet hantera den ekonomiska och finansiella krisen också måste möta de ekonomiska, sociala och miljömässiga utmaningarna av mer strukturell art. Utskottet kan mot denna bakgrund inte se att riksdagen behöver vidta någon ytterligare åtgärd med anledning av motion 2010/11:U8 yrkande 2 eftersom de fem principer som Sverige, enligt motionärerna, ska driva inom EU är i linje med de svenska ståndpunkter som sedan tidigare är väl förankrade i riksdagen.

När det gäller motionärernas yrkande 3 om att den svenska ståndpunkten inom EU ska vara att stödja kommissionens vidare utredning av en transaktionsskatt delar inte utskottet motionärernas syn att det finns en rad goda skäl för att utveckla beskattningen av finanssektorn. Utskottet är väl medvetet om att det internationellt pågår diskussioner om beskattning av finansiella transaktioner men anser att det krävs global samordning för att en transaktionsskatt ska fungera. Liksom utskottet tidigare konstaterat (bet. 2010/11:FiU23) finns det varken några skarpa förslag eller någon enighet på global nivå om att införa en transaktionsskatt, varför diskussionen om transaktionsskatter saknar realism. En transaktionsskatt är inte heller en verkningsfull åtgärd för att stabilisera den finansiella sektorn. Verkningsfulla åtgärder är i stället sådana som går på grundproblemet, dvs. institutens balansräkningar, såsom stabilitetsavgifter och kapitaltäckningsregler. För övrigt är det redan ett faktum att kommissionen utreder frågan. Utskottet finner mot bakgrund av detta inte skäl till att riksdagen vidtar någon åtgärd med anledning av motion 2010/11:U8 yrkande 3. Motionen bör således avstyrkas. behandlat dessa frågor tidigare och står fast vid de ställningstaganden som tidigare gjorts.

Regeringen redovisar också arbetet i EU under 2010 vad avser EU 2020-strategin, översynen av EU:s budget och offentlig upphandling. Utskottet har behandlat dessa frågor tidigare och står fast vid de ställningstaganden som tidigare gjorts.

Stockholm den 26 april 2011

På finansutskottets vägnar

Anna Kinberg Batra

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Anna Kinberg Batra (M), Tommy Waidelich (S), Elisabeth Svantesson (M), Göran Pettersson (M), Jörgen Hellman (S), Monica Green (S), Carl B Hamilton (FP), Bo Bernhardsson (S), Annie Johansson (C), Staffan Anger (M), Anders Sellström (KD), Johnny Skalin (SD), Ulla Andersson (V), Jessica Rosencrantz (M), Maria Stenberg (S), Ann-Kristine Johansson (S) och Jonas Eriksson (MP).

Avvikande meningar

1. Utredning om en transaktionsskatt (S, MP, V)

Tommy Waidelich (S), Jörgen Hellman (S), Monica Green (S), Bo Bernhardsson (S), Ulla Andersson (V), Maria Stenberg (S), Ann-Kristine Johansson (S) och Jonas Eriksson (MP) anför:

Kommissionen har redovisat en rad goda skäl för att utveckla beskattningen av finanssektorn. Finansaktörer, som i brist på tillräcklig tillsyn och tydliga regelverk, har tagit alltför stora risker och utlöst en finanskris som skapat stora kostnader för många europeiska nationalstater och ekonomisk oro i hela EU med stor arbetslöshet som följd. Vi anser därför att den svenska ståndpunkten inom EU ska vara att stödja kommissionens vidare utredning av en transaktionsskatt och att riksdagen ger detta tillkänna för regeringen.

2. De nationella parlamentens självbestämmande (V)

Ulla Andersson (V) anför:

Utskottsmajoriteten understryker att när rådet och kommissionen tillämpar regelverket för förstärkt samordning av den ekonomiska politiken ska de fullt ut respektera de nationella parlamentens roll och de olika modellerna på de nationella arbetsmarknaderna inklusive systemen för lönebildningen. Jag anser att utskottsmajoriteten vid behandlingen av förslagen inte själv har upprätthållit principen om det nationella parlamentets självbestämmande. I stället visar utskottsmajoritetens behandling av förslagen på en dubbelhet, där man samtidigt som man hävdar den nationella kompetensen godkänner det ena förslaget efter det andra som vart och ett gör djupa ingrepp i den nationella kompetensen.

Särskilda yttranden

1. Fem principer som Sverige kraftfullt ska driva inom EU (S)

Tommy Waidelich (S), Jörgen Hellman (S), Monica Green (S), Bo Bernhardsson (S), Maria Stenberg (S) och Ann-Kristine Johansson (S) anför:

Som vi framför i vår motion förs nu diskussioner om en ökad styrning och samordning av den ekonomiska politiken på EU-nivån. Vi menar att en del förslag är av en sådan art att de i grunden förändrar EU:s karaktär, bl.a. finns det förslag på bordet som innebär att EU får inflytande över nationell lönebildning och över andra områden där den nationella kompetensen måste värnas och olika länders politiska prioriteringar respekteras. I utskottets ställningstagande betonas en inriktning av Europapolitiken på det ekonomiska och finansiella området som vi i dess huvuddrag delar, därför avstår vi i fråga om att lämna en avvikande mening i enlighet med yrkande 2 i vår motion. Likväl vill vi i sammanhanget understryka att vi socialdemokrater menar att Sverige kraftfullt ska driva följande fem principer inom EU:

1. Den nationella kompetensen ska värnas.
2. Ett samlat EU-samarbete ska värnas.
3. Ökad sysselsättning ska ha högsta prioritet.
4. Förstärkt reglering av finanssektorn.
5. Effektiv stimulanspolitik kräver starka statsfinanser.

2. Övergripande synpunkter på utvecklingen inom EU på finansutskottets område (V)

Ulla Andersson (V) anför:

Vänsterpartiet har vid ett flertal tillfällen anmält reservationer och avvikande meningar mot de förslag som kommissionen presenterat och som finansutskottet behandlat under 2010, och jag håller fast vid dessa.

Jag anser att förslagen om förstärkt samordning av den ekonomiska politiken grundar sig på en felaktig analys av orsakerna till den ekonomiska och finansiella krisen. De stora underskotten i vissa av valutaunionens länder är snarare en följd av bristerna i valutaunionens konstruktion än en orsak till de ekonomiska problemen. Stramare budgetrestriktioner kommer att hota den ekonomiska återhämtningen och riskerar att leda till högre arbetslöshetsnivåer. Vi i Vänsterpartiet tar kraftigt avstånd från det avsteg från nationell bestämmanderätt över finanspolitiken som förslagen innebär.

När det gäller reglering av och tillsyn över finansmarknaderna anser jag att en skärpt reglering måste stå i förgrunden i arbetet med att minska riskerna för nya finansiella kriser. Även om kommissionen har lagt fram en del förslag när det gäller finansiell reglering menar jag att dessa är otillräckliga och att reformarbetet är för långsamt.

Slutligen är vi i Vänsterpartiet ett EU-kritiskt parti och ser det som en del av vår uppgift att granska EU:s budget och driva på att den minskar så att de ekonomiska medlen i större utsträckning styrs av medlemsstaterna. Detta anser jag skulle innebära att verksamheter skulle kunna skötas både mer demokratiskt och mer ekonomiskt effektivt.

BILAGA 4

Justitieutskottets yttrande 2010/11:JuU6y

Verksamheten i Europeiska unionen under 2010

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet beslutade den 7 april 2011 att ge bl.a. justitieutskottet tillfälle att yttra sig över Årsboken om EU, regeringens skrivelse 2010/11:105 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2010 och en motion som väckts med anledning av skrivelsen i de delar som rör utskottets beredningsområde.

Justitieutskottet har beslutat att yttra sig över skrivelsen i de delar som rör justitieutskottets beredningsområde samt över motion 2010/11:U8 (S) yrkande 6.

I yttrandet finns en avvikande mening (S, MP, V) och ett särskilt yttrande (SD).

Utskottets överväganden

Skrivelsen

Frågor som faller under justitieutskottets beredningsområde behandlas i skrivelsen under följande avsnitt:

- 7.4 Internationella brottmålsdomstolen
- 17.10 E-juridik gör det lättare att hitta europeisk rättsinformation
- 18 Polissamarbete, straffrättsligt samarbete och tullssamarbete (förutom 18.3.5 Effektivare tullssamarbete)
- 20.3.1 EU:s byrå för grundläggande rättigheter
- 20.3.2 Programmet Grundläggande rättigheter och medborgarskap
- 35.2.2 Gränsöverskridande uppföljning av trafikförseelser.

I avsnitt 18 Polissamarbete, straffrättsligt samarbete och tullssamarbete anför regeringen bl.a. att medlemsstaterna samarbetar för att förebygga och bekämpa gränsöverskridande och allvarlig brottslighet. För att förverkliga denna målsättning samarbetar medlemsstaterna på olika sätt mot t.ex. organiserad brottslighet, terrorism, penningtvätt, människohandel och narkotikasmuggling. Vidare framhålls det att Sverige bevakar att samtliga åtgärder är förenliga med grundläggande principer om rättssäkerhet och respekterar den personliga integriteten.

I avsnittet redogör regeringen bl.a. för det förslag till direktiv om förebyggande och bekämpande av människohandel samt skydd av offer som kommissionen presenterade under våren 2010. Direktivet syftar till att skapa ett mer sammanhållet synsätt i kampen mot människohandel för att i ökad utsträckning förebygga och lagföra människohandelsbrott samt skydda brottsoffrens rättigheter. Direktivet innehåller bestämmelser om bl.a. en utvidgad kriminalisering av människohandel, kriminalisering av anstiftan av samt medhjälp och försök till sådant brott, skärpta lägsta maximistraff och försvårande omständigheter, ansvar och sanktioner för juridiska personer samt om att i vissa fall inte åtala eller straffa människohandelsoffer för brott som de tvingas begå. Vidare finns regler om utredning och lagföring, inklusive preskription, utvidgad jurisdiktion, undantag från kravet på dubbel straffbarhet, hjälp och stöd till samt skydd av brottsoffer, krav på övervägande av kriminalisering av att använda tjänster från människohandelsoffer samt inrättande av nationella rapportörer.

I skrivelsen anges att en enighet nåddes mellan Europaparlamentet och rådet vid första läsningen och att förslaget har lämnats för granskning av juristlingvisterna inför rådets formella antagande. Justitieutskottet har där efter fått information om att direktivet antogs vid rådet (allmänna frågor) den 21 mars 2011.

Motionen

I motion 2010/11:U8 (S) yrkande 6 begärs ett tillkännagivande om kampen mot människohandel och prostitution.

Motionärerna anför att en viktig grund för att kunna bekämpa människohandel för sexuella ändamål är att bekämpa prostitution. Sambandet mellan prostitution och människohandel för sexuella ändamål måste enligt motionärerna tydliggöras och erkännas. Om efterfrågan på köp av sexuella tjänster bekämpas minskar också människohandeln. Den svenska sexköpslagen är enligt motionärerna ett bra exempel på hur prostitution kan bekämpas, och de hänvisar till den utvärdering som nyligen skett (SOU 2010:49). Motionärerna uppmanar därför regeringen att inom EU föra fram den svenska sexköpslagstiftningen som ett föredöme både när det gäller att minska prostitutionen och som ett verktyg att komma åt människohandel för sexuella ändamål.

Utskottets ställningstagande

Som utskottet tidigare uttryckt (bet. 2008/09:JuU4 s. 10) är människohandel en allvarlig kränkning av den enskilda individens människovärde och rätt att få bestämma över sitt liv och sin kropp. Prostitution och människohandel för sexuella ändamål är ett allvarligt hinder för social jämlikhet och jämställdhet mellan könen och för de utsattas möjlighet att åtnjuta sina mänskliga rättigheter. Utskottet vidhåller även sin uppfattning att insatser för att bekämpa prostitution och människohandel för sexuella ändamål måste präglas av internationell samverkan. Det är därför med tillfredsställelse som utskottet noterar att direktivet om förebyggande och bekämpande av människohandel samt skydd av offer har antagits.

Enligt motion 2010/11:U8 (S) yrkande 6 bör Sverige inom EU tydliggöra att prostitution och människohandel för sexuella ändamål har ett starkt samband och föra fram den svenska sexköpslagen som ett bra exempel på hur prostitution bekämpas.

Utskottet har tidigare behandlat liknande motionsyrkanden (bet. 2008/09: JuU4, 2009/10:JuU33 och 2010/11:JuU8). I betänkande 2008/09:JuU4 hade utskottet inhämtat ett yttrande från utrikesutskottet i vilket utrikesutskottet underströk vikten av att Sveriges sexköpslag även fortsatt tas upp i relevanta kontakter. Utrikesutskottet hänvisade även till det uppdrag som regeringen lämnat till Svenska institutet med anledning av Handlingsplan mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål (skr. 2007/08: 167). Uppdraget innebar att vidareutveckla och ta fram besöksprogram för utländska nyckelaktörer som vill studera arbetet i Sverige med att förebygga och bekämpa prostitution och handel med människor för sexuella ändamål. Svenska institutet skulle inom ramen för uppdraget också kunna genomföra informationsaktiviteter och presentationer i utlandet.

Svenska institutets uppdrag slutredovisades den 30 mars 2011. Av redovisningen framgår att uppdraget i stor utsträckning har realiserats genom seminarier, konferenser och möten där svenska nyckelaktörer presenterat bakomliggande perspektiv, initiativ och faktiska metoder inom det svenska arbetet mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Verksamheter har genomförts både i Sverige och utomlands. Av dessa kan särskilt nämnas ett utbildningsseminarium för diplomater och konsulär personal i Bryssel i november 2009. Aktiviteten hölls i Sveriges permanenta EU-representations lokaler i Bryssel och kan ses som ett strategiskt initiativ att föra ut information om det svenska exemplet i samband med Sveriges ordförandeskap i EU. Vidare har en skrift tagits fram om den svenska synen på människohandel och prostitution, och skriften finns tillgänglig på engelska, spanska, ryska och turkiska. Härutöver har fyra kortfilmer producerats.

Kampen mot människohandel var en högt prioriterad fråga under det svenska EU-ordförandeskapet andra halvåret 2009. Det nu antagna direktivet om förebyggande och bekämpande av människohandel samt skydd av offer bygger till största delen på resultatet av förhandlingarna om det förslag till rambeslut som behandlades under det svenska EU-ordförandeskapet och som det nåddes en bred samsyn om vid rådet (rättsliga och inrikes frågor) i december 2009. Frågan om människohandel för sexuella ändamål behandlades även på ordförandekonferensen ”Balansen mellan gränsöverskridande brottsbekämpning och rättssäkerhet med fokus på människohandel för sexuella ändamål” den 11–12 oktober 2009 som riksdagens justitieutskott stod värd för. Härutöver arrangerade den svenska regeringen en konferens i Bryssel den 19–20 oktober 2009 om utvecklingen av EU:s arbete mot människohandel med fokus på relationerna och samarbetet med ursprungsländer för människohandel och länder varigenom människohandeln passerar. I dessa sammanhang tog man också upp frågan om betydelsen av att minska efterfrågan på köp av sexuella tjänster för att stävja sexköp och människohandel.

Utskottet ser positivt på det arbete som bedrivs på uppdrag av regeringen såväl nationellt som internationellt. Mot bakgrund av det anförda anser inte utskottet att något initiativ är nödvändigt med anledning av motionsyrkandet. Yrkandet bör därför avstyrkas.

I övrigt har utskottet inte något att anföra med anledning av regeringens skrivelse.

Stockholm den 28 april 2011

På justitieutskottets vägnar

Kerstin Haglö

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Kerstin Haglö (S), Johan Linander (C), Krister Hammarbergh (M), Ewa Thalén Finné (M), Christer Adelsbo (S), Helena Bouveng (M), Elin Lundgren (S), Anna Wallén (S), Arhe Hamednaca (S), Patrick Reslow (M), Caroline Szyber (KD), Carl-Oskar Bohlin (M), Mattias Jonsson (S), Roger Haddad (FP), Mehmet Kaplan (MP), Marianne Berg (V) och Thoralf Alfsson (SD).

Avvikande mening

Arbetet inom EU mot köp av sexuella tjänster (S, MP, V)

Kerstin Haglö (S), Christer Adelsbo (S), Elin Lundgren (S), Anna Wallén (S), Arhe Hamednaca (S), Mattias Jonsson (S), Mehmet Kaplan (MP) och Marianne Berg (V) anför:

Sverige har i många år varit ett föregångsland för att bekämpa mäns våld mot kvinnor. Grunden för detta arbete ligger i att påverka mäns attityder och att fortsätta att sträva mot ökad jämställdhet. Förbudet mot sexköp har även en normerande verkan, menar vi, och stödet för förbudet är starkt. En viktig grund för att kunna bekämpa människohandel för sexuella ändamål är att bekämpa prostitution. Om efterfrågan på köp av sexuella tjänster bekämpas minskar också människohandeln. Detta samband måste tydliggöras och erkännas.

Utvärderingen av sexköpslagen (SOU 2010:49) visar att förbudet mot köp av sexuella tjänster har haft avsedd effekt och utgör ett viktigt instrument för att förebygga och bekämpa prostitution och människohandel för sexuella ändamål. Vi anser att regeringen under EU-ordförandeskapet på ett betydligt mer aktivt sätt kunde ha tagit upp frågan om kriminalisering av sexköp. Efter den svenska utvärderingen av sexköpslagen finns det än större anledning för regeringen att inom EU tydliggöra det starka sambandet mellan prostitution och människohandel och föra fram den svenska sexköpslagen som ett föredöme, både när det gäller att minska prostitution och som ett verktyg för att komma åt människohandel för sexuella ändamål.

Det anförda innebär att vi anser att utskottet bör tillstyrka motion 2010/11:U8 yrkande 6.

Särskilt yttrande

Särskilt yttrande (SD)

Thoralf Alfsson (SD) anför:

I likhet med utskottsmajoriteten anser jag att det är viktigt att förebygga och bekämpa människohandel även genom internationell samverkan. Sverigedemokraterna välkomnar däremot inte att detta regleras genom ett överstatligt direktiv utan hade hellre sett att det sker på bilateral basis.

BILAGA 5

Socialutskottets yttrande
2010/11:SoU3y

Verksamheten i Europeiska unionen under 2010

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet beslutade den 7 april 2011 att bereda bl.a. socialutskottet tillfälle att lämna ett yttrande över regeringens skrivelse 2010/11:105 Årsboken om EU. Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2010 samt en motion.

Socialutskottet begränsar yttrandet till att avse den fråga som tas upp i motion U8 av Urban Ahlin m.fl. (S) yrkande 9.

Utskottets överväganden

Skrivelsen

I avsnittet Hälsofrågor (s. 153 f.) uttalar regeringen att hälso- och sjukvård huvudsakligen är en nationell kompetens, men att det finns ett stort mervärde i att arbeta tillsammans i EU inom området och att det under året har tillkommit ny gemenskapslagstiftning. Under 2010 har regeringen varit drivande bl.a. i arbetet för en trygg och effektiv vård över geografiska gränser i EU, vilket illustreras av förhandlingarna om patientrörlighetsdirektivet.

Regeringen påminner om att kommissionen den 2 juli 2008 presenterade ett förslag till direktiv om tillämpningen av patienträttigheter vid gränsöverskridande vård, allmänt kallat patientrörlighetsdirektivet (se fakta-PM 2007/08:FPM134). Förslaget syftade främst till att kodifiera EU-domstolens rättspraxis om patienters rätt till ersättning för planerad hälso- och sjukvård i andra EU-länder. Regeringen anför vidare att förhandlingarna kring det omfattande och politiskt känsliga förslaget varit komplicerade. Europaparlamentet antog ett första yttrande om förslaget den 23 april 2009 och rådet nådde en politisk överenskommelse den 23 september 2010. I december 2010 nåddes slutligen en överenskommelse mellan rådet och Europaparlamentet. Överenskommelsen godkändes formellt av Europaparlamentet den 19 januari och av rådet den 28 februari 2011.

Motionen

I motion U8 av Urban Ahlin m.fl. (S) finns en begäran i yrkande 9 om ett tillkännagivande om patientrörlighetsdirektivet. Motionärerna är positiva till direktivet. De anser att det i sin helhet är balanserat och innebär en förbättring för patienter som söker gränsöverskridande vård. Motionärerna vill att regeringen nu ska ta vara på den möjlighet som patientrörlighetsdirektivet ger och införa ett system med förhandsbesked med betalningsgaranti som gör det möjligt för patienter att slippa låna pengar, ligga ute med stora summor och ta ekonomiska risker i de fall svensk sjukvård inte klarar att möta deras behov inom rimlig tid.

Utskottets bedömning

Utskottet konstaterar med tillfredsställelse att överenskommelsen om förslaget till patientrörlighetsdirektiv slutligen är formellt godkänd av Europaparlamentet och rådet och att direktivet inom kort kommer att träda i kraft. I avvaktan på regeringens arbete med att genomföra direktivet anser socialutskottet att riksdagen inte bör ta något initiativ. Motion U8 (S) yrkande 9 bör därför avstyrkas.

Stockholm den 12 april 2011

På socialutskottets vägnar

Kenneth Johansson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Kenneth Johansson (C), Mats Gerdau (M), Jan R Andersson (M), Christer Engelhardt (S), Margareta B Kjellin (M), Isabella Jernbeck (M), Barbro Westerholm (FP), Catharina Bråkenhielm (S), Anders W Jonsson (C), Agneta Luttröpp (MP), Anders Andersson (KD), Per Ramhorn (SD), Eva Olofsson (V), Carina Moberg (S), Kurt Kvarnström (S), Shadiye Heydari (S) och Christin Hagberg (S).

Avvikande mening

Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2010 (S)

Christer Engelhardt (S), Catharina Bråkenhielm (S), Carina Moberg (S), Kurt Kvarnström (S), Shadiye Heydari (S) och Christin Hagberg (S) anför:

Vi är positiva till patientrörlighetsdirektivet. Direktivet är i sin helhet balanserat och innebär en förbättring för patienter som söker gränsöverskridande vård. Hur bra det blir för den enskilda patienten avgörs dock av regeringen. Vi anser att vård inte får bli en plånboksfråga och att regeringen ska satsa på högkvalitativ och tillgänglig vård i Sverige, i stället för ogenomtänkta skattesänkningar. Samtidigt vill vi att regeringen ska ta till vara den möjlighet som patientrörlighetsdirektivet innebär och införa ett system med förhandsbesked med betalningsgaranti. Detta skulle göra det möjligt för patienter att slippa låna pengar, ligga ute med stora summor och ta ekonomiska risker i de fall svensk sjukvård inte klarar att möta deras behov inom rimlig tid. Med det anförda anser vi att utrikesutskottet bör tillstyrka motion U8 (S) yrkande 9.

Särskilt yttrande

Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2010 (V)

Eva Olofsson (V) anför:

Jag anser att vården bör regleras utifrån sjuka människors rätt till vård efter behov och inte efter vårdföretagens rättigheter på en marknad. Sjukvården ska vara en nationell angelägenhet. Den prioriteringsordning som riksdagen beslutat ska gälla alla patienter i den svenska vården. Det får inte skapas gräddfiler för patienter från ett annat medlemsland; behoven ska styra, inte nationaliteten.

När patientdirektivet nu genomförs är det viktigt att patienter som behöver och söker omfattande vård, vilket ofta är fallet när det gäller slutenvård, i ett annat medlemsland inte ska behöva betala ur egen ficka och ligga ute med stora belopp under lång tid för att sedan kanske få ersättning från hemlandet. En sådan ordning skapar oacceptabla skillnader mellan dem som har goda ekonomiska förutsättningar och dem som inte har sådana möjligheter.

BILAGA 6

Arbetsmarknadsutskottets yttrande 2010/11:AU3y

Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2010

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet gav den 7 april 2011 bl.a. arbetsmarknadsutskottet möjlighet att yttra sig över regeringens skrivelse 2010/11:105 *Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2010* och motion 2010/11:U8 (S) som väckts med anledning av skrivelsen.

Arbetsmarknadsutskottets yttrande begränsar sig huvudsakligen till de delar av skrivelsen och motionen som berör utskottets beredningsområde.

I ärendet finns en avvikande mening och tre särskilda yttranden.

Utskottets överväganden

Skrivelsen

I skrivelsen redogör regeringen för verksamheten i Europeiska unionen under 2010 i enlighet med 10 kap. 2 § riksdagsordningen. Skrivelsen behandlar övergripande Europeiska unionens utveckling och förbindelser med omvärlden, det ekonomiska och sociala samarbetet, det rättsliga och inrikes samarbetet samt unionens institutioner.

I avsnittet om övergripande, horisontella frågor behandlar regeringen bl.a. Lissabonfördraget och Europa 2020-strategin. I det sysselsättningspolitiska avsnittet tar regeringen upp arbetet med bl.a. den europeiska sysselsättningsstrategin inom Europa 2020, rådsslutsatserna om en sysselsättningspolitik för en konkurrenskraftig, hållbar, resurseffektiv och grön ekonomi samt kommissionens förslag till nytt EU-instrument för mikrokrediter. I avsnittet som behandlar arbetsliv, arbetsmarknad och sociala frågor tar regeringen upp arbetet med bl.a. föräldraledighetsdirektivet, förslaget till ändrat mammaledighetsdirektiv och den sociala dimensionen i Europa 2020-strategin. I avsnittet om jämställdhet och arbetet mot diskriminering redovisas utvecklingen när det gäller bl.a. kommissionens strategi för jämställdhet 2010–2015, antidiskrimineringsdirektivet och arbetet avseende romers situation.

Under rubriken Mål av svenskt intresse vid EU-domstolen och tribunalen under 2010 redovisar regeringen två arbetsrättsliga mål (C-477/09 – Rätt till lönegaranti och C-30/10 – Rätt till lönegaranti II) som direkt berör arbetsmarknadsutskottets beredningsområde. Under rubriken Pågående överträdelseärenden 2010 noterar regeringen tre motiverade yttranden och två formella underrättelser riktade mot Sverige som rör frågor inom arbetsmarknadsutskottets beredningsområde.

Motionen

Socialdemokraterna framhåller i motion 2010/11:U8 yrkande 8 att Sverige bör konkurrera med kompetens och inte med låga löner. Partiet gör bedömningen att betydande investeringar kommer att behöva göras i utbildning och kompetensutveckling för att EU:s medlemsländer ska kunna möta utmaningarna på arbetsmarknaden. Fler måste ges möjligheter att kunna arbeta och kunna arbeta längre. Kvinnors möjligheter att kunna arbeta på samma villkor som män måste stärkas.

I motionen framförs åsikten att rörlighet över gränserna och öppenhet inför invandring är viktiga drivkrafter för ekonomisk utveckling. Men detta får inte användas som en förevändning för att pressa arbetstagarnas löner och arbetsvillkor nedåt. Alla försök från EU-kommissionen att intervensera i lönebildningen ska avvisas bestämt.

Efter den s.k. Lavaldomen 2007 har regeringen enligt Socialdemokraternas uppfattning, tvärtemot vad den försöker föra i bevis, inte försvarat den svenska kollektivavtalsmodellen. I lex Laval går regeringen längre än vad EU-domstolen krävde. Socialdemokraterna vill riva upp lex Laval så att likvärdiga löne- och anställningsvillkor kan gälla för alla som arbetar i Sverige. På EU-nivån vill partiet att unionen ska anta ett juridiskt bindande socialt protokoll som tydliggör att de fackliga rättigheterna, såsom förhandlings- och konflikträtten och rätten att teckna kollektivavtal, gäller inom unionen.

När det gäller arbetstidsdirektivet förordar Socialdemokraterna att Sverige i EU ska driva att den s.k. opt out-möjligheten avskaffas.

Med anledning av den formella underrättelse som kommissionen riktat mot Sverige på grund av det svenska regelverket för visstidsanställningar framför Socialdemokraterna att anställningstryggheten måste stärkas.

Utskottets ställningstagande

EU ska enligt det nya fördraget verka för en social marknadsekonomi. Väl fungerande marknader, utbildning, en aktiv välfärdspolitik och en progressiv miljöpolitik ska tillsammans bidra till en hållbar ekonomisk utveckling och jobbskapande. De närmaste åren kommer EU:s arbetsmarknad att ställas inför strukturella problem vars ursprung fanns redan före krisen. De finansiella svårigheter som många av Europas länder genomgår i krisens spår kan göra att nödvändiga strukturförändringar framstår som svårare på kort sikt men desto angelägnare för en positiv utveckling på lång sikt.

Utskottet noterar att arbetslöshetsnivån för EU som helhet inte har sjunkit under 2010 utan i december låg kvar på ca 10 % enligt uppgifter från den europeiska statistikmyndigheten Eurostat (Euroindicators 18/2011). Samtidigt finns det enligt utskottets mening anledning att välkomna att Sverige utgör ett positivt undantag, med en av de snabbast sjunkande arbetslöshetsnivåerna, från 8,9 % i december 2009 till 7,8 % i december 2010.

För att möta den dubbla utmaningen med en åldrande befolkning och många människor utanför arbetskraften måste EU börja ge fler möjlighet att delta på arbetsmarknaden. Det finns enligt utskottets mening en viktig outnyttjad potential som kan skapa en inkluderande, hållbar tillväxt i Europa och därmed också bidra till att bevara och stärka en god sysselsättningsutveckling. Denna outnyttjade potential är särskilt tydlig på tre områden: i övergången till ett grönare, mer hållbart Europa, i utjämnandet av ansvar för arbete och familj mellan kvinnor och män, samt i välkommandet av nyanlända och deras kompetens och kunskap på den europeiska arbetsmarknaden. En inkluderande, hållbar tillväxt inrymmer också insikten att ansvarsfull finansiell stabilitet är grunden till att kunna investera i framtiden. Den anknyter därmed till Europa 2020-strategins målformulering om ”smart, sustainable and inclusive growth”.

Det står enligt utskottets mening klart att utnyttjandet av denna potential är nyckeln till en god sysselsättningsutveckling för Sverige, men i kanske än högre grad för resten av EU. Sverige bör på de tre nämnda områdena – i övergången till ny, hållbar teknik, i arbetet för en mer jämställd balans mellan arbete och familj för män och kvinnor och i en öppen, välkomnande attityd till människor från andra länder – sträva efter att utgöra ett föredöme i Europa.

Utskottet anser också att tanken på att Sverige bör sträva efter att fungera som ett föredöme ligger väl i linje med grundförutsättningen att sysselsättnings- och arbetsmarknadspolitiken i huvudsak är nationellt utformad. Genom den öppna samordningsmetoden kan Sverige lära av och lära ut till övriga medlemsstater, vilket utskottet ser mycket positivt på. Det är emellertid viktigt att den svenska regeringen i det fortsatta EU-arbetet håller emot en utveckling på arbetsmarknadsområdet i en överstatlig riktning. I synnerhet gäller det värnandet av den svenska modellen i form av bl.a. respekt för arbetsmarknadens parter autonomi och de avtal som de har träffat med varandra. Samarbetet inom den öppna samordningsmetoden bör behålla sin karaktär av fritt tanke- och erfarenhetsutbyte.

En arbetsmarknad i hållbar tillväxt

Enligt utskottets mening kan klimatpolitik och jobbpolitik ofta gå hand i hand. Miljömässigt sunda och produktiva arbeten är grunden för uthålligheten i tillväxten. Den nordiska modellen visar att det är möjligt att skapa samhällen som är både ekonomiskt och socialt framgångsrika samtidigt som miljömässiga krav hålls på en hög nivå. Utskottet välkomnar de rådslutsatser om en sysselsättningspolitik för en konkurrenskraftig, hållbar, resurseffektiv och grön ekonomi som antogs på EPSCO-rådet den 6 december 2010. De handlar om hur sysselsättningspolitiken kan möta och understödja omställningen till en grön ekonomi. Utskottet ansluter sig i denna fråga till regeringens bedömning att en strukturomvandling på arbetsmarknaden till följd av en omställning av ekonomin måste mötas och understödjas på bästa sätt. För att detta ska uppnås behövs samverkan mellan flera politikområden: miljö-, närings-, finans-, utbildnings-, social- och arbetsmarknadspolitik m.fl. Matchningen mellan dem som söker arbete och dem som söker arbetskraft är central, liksom behovet av kompetensförsörjning.

I detta sammanhang är det också viktigt att EU:s medlemsländer bedriver en aktiv politik för att stimulera framväxten av små och medelstora företag. Det är där potentialen att driva fram en utveckling mot nya, gröna jobb är störst. Det bör därför bli enklare att starta och driva företag, även över nationsgränserna. Utskottet välkomnar det nya EU-instrumentet för mikrokrediter som inrättades under 2010. Det är bra att instrumentet inriktats på att öka tillgången på mikrokrediter för de individer som har det allra svårast på arbetsmarknaden och för mikroföretag i unionen. Insatser som främjar mikrokrediter har visat sig ha en positiv effekt på entreprenörskap och företagande, vilket i sin tur har positiva effekter på jobbskapandet.

En arbetsmarknad för både kvinnor och män

Att ta vara på varje människas bidrag till samhällsgemenskapen och sträva efter att varje kvinna och man ges möjlighet och incitament att etablera sig på arbetsmarknaden bör, enligt utskottets mening, vara centrala utgångspunkter för EU:s politik. Med ett arbete skapas fria och självständiga människor, som har makt att forma sina egna liv. Utskottet kan konstatera att betydligt färre kvinnor än män har denna möjlighet. År 2009 var sysselsättningsgraden för europeiska kvinnor i ålderskategorin 15–64 år 58,6 % enligt Eurostats statistik, medan den var 70,7 % för män i samma ålder, en skillnad på drygt 12 procentenheter. En ökad etableringsgrad för kvinnor skulle också bidra positivt till att göra Europa till en mer konkurrenskraftig ekonomi. Utskottet välkomnar därför att prioriteringarna i kommissionens förslag till strategi för jämställdhet för 2010–2015, som rådet beslutade att stödja i december, över lag ligger väl i linje med den svenska jämställdhetspolitiken.

Samtidigt anser utskottet att det – mot bakgrund av vikten av att öka kvinnors sysselsättningsgrad för att kunna uppnå Europa 2020-strategins mål – vore önskvärt att kommissionen på ett tydligare sätt lät ett jämställdhetsperspektiv genomsyra även de centrala sysselsättningspolitiska initiativen. Utskottet beklagar mot den bakgrunden att det inte var möjligt att få igenom separata sysselsättningsmål för män och kvinnor inom ramen för Europa 2020-strategin, eftersom det skulle ha tydliggjort vilket fokus som är nödvändigt.

Utskottet vill i sammanhanget understryka vikten av att regeringen i arbetet med mammaledighetsdirektivet värnar subsidiaritetsprincipen. Sveriges inställning i förhandlingarna bör även i fortsättningen vara att länder med omfattande och väl fungerande system för föräldraledighet och föräldraförsäkring ska kunna behålla dessa och att den obligatoriska ledigheten inte bör förlängas. Förutsättningarna i medlemsländerna skiljer sig mycket åt, och utskottet välkomnar naturligtvis de framsteg som kan göras när det gäller jämställdhet och att förena arbete och familj i hela Europa. Det är emellertid inte önskvärt att EU genom en reglering som i praktiken motiveras med hänvisning till skyddsaspekter inkräktar på medlemsstaternas rätt att själva bestämma om sina socialförsäkringssystem och sin arbetsrättsliga lagstiftning. Utskottet står bakom den svenska förhandlingslinjen att föräldraledighet måste vara en möjlighet att ta vara på, men inte ett tvång.

En arbetsmarknad öppen mot omvärlden

Att människor rör sig över gränserna och bemöts som individer oavsett var de kommer ifrån är bra för alla. Det är också ett effektivt sätt att vaccinera samhället mot främlingsfientlighet och rasism. Det är bl.a. genom nya erfarenheter och ny kunskap från andra länder och kulturer som utveckling sker. Utskottet anser att Sverige de kommande åren måste föra en politik som svarar mot nya migrationsmönster och tar vara på den utveckling som migrationen bidrar till.

Även mot bakgrund av behovet av att långsiktigt säkra tillgången på arbetskraft är en ökad rörlighet på arbetsmarknaden något positivt. Europa bör enligt utskottets mening bejaka en öppnare arbetsmarknad, både inom unionen och i förhållande till övriga världen. Inte minst med tanke på den åldrande befolkningen kommer Europas länder att vara i behov av att människor från andra länder vill arbeta i unionens medlemsländer. Arbetskraftsinvandring ger enskilda möjligheter att förverkliga sina drömmar och stärker förutsättningarna att utveckla den svenska välfärden.

Det är dock självklart att en öppen arbetsmarknad inte får leda till konkurrens som bygger på försämrade villkor och större otrygghet. Det är enligt utskottets mening centralt att arbetsmarknadens parter autonomi och ingångna avtal på arbetsmarknaden respekteras i EU och att alla former av social dumpning ska motverkas. Utskottet noterar i det sammanhanget med tillfredsställelse att Migrationsverket, som ett resultat av nya instruktioner i regleringsbrevet, i april 2011 fattat beslut om att skärpa reglerna för de företag som vill anställa bärplockare inför säsongen 2011. Beslutet innebär att arbetsgivaren måste kunna bl.a. dokumentera tidigare utbetalda löner vid en förnyad ansökan, redovisa hur företaget klarar av att garantera löner vid dålig bärtilgång samt dokumentera att man informerat bärplockarna om arbetets art, anställningsvillkor i nivå med kollektivavtal, allemansrätten och i Sverige gällande trafiksäkerhetsregler.

Det är samtidigt, enligt utskottets mening, inte rimligt att aktörer inom EU-systemet med sociala hänsyn som täckmantel försöker bygga murar av byråkrati och protektionism mellan länder. Detta gäller i synnerhet när dessa murar reses mellan EU och omvärlden på ett sådant sätt att det skapar nya klyftor mellan EU:s medborgare och de människor som kommer hit, oavsett om de kommer för att arbeta och studera eller söker skydd undan förföljelse. Alltför detaljerade administrativa krav minskar också företagens möjligheter att expandera över gränserna, vilket inte minst riskerar att drabba små och medelstora företag.

Detta är emellertid ett område där Sverige enligt utskottets mening redan i dag kan sägas ha ambitionen att vara ett tydligt föredöme för andra medlemsstater. Båda de överenskommelser som ingåtts mellan regeringen och Miljöpartiet – om nya regler för arbetskraftsinvandring till Sverige 2008 och om bl.a. förenklingar av s.k. spårbyte mellan flykting- och arbetskraftsinvandring 2011 – är enligt utskottets mening goda exempel på att det går att öppna den nationella arbetsmarknaden och minska företagens regelbördor utan att ge avkall på kraven på rimliga arbetsvillkor. Dessa överenskommelser är också goda exempel på att EU tjänar på att inte sluta sig inom sig själv. Den inre marknaden är en värdefull utgångspunkt, men en öppenhet mot resten av världen kan skapa ännu större vinster för människor, företag och samhällen.

Utskottet vill betona att öppenhet inte är tillräckligt; man måste också kunna välkomna och inkludera nyanlända i samhället och på arbetsmarknaden. Integrationspolitiken är därför ett område där både Sverige och övriga

medlemsstater har anledning att intensifiera sina ansträngningar. Även integrationen är i första hand medlemsstaternas ansvar. Utskottet anser att den förstärkning av Arbetsförmedlingens ansvar och betoning av de nyanlända som individer som den svenska etableringsreformen inneburit är viktiga steg på vägen mot förbättrad integration, men att mer kan och bör göras. På EU-nivån förefaller arbetet med att komma överens om ett nytt antidiskrimineringsdirektiv för närvarande vara blockerat, vilket utskottet beklagar. När det gäller den ram för att utarbeta nationella strategier för integrering av romer som kommissionen nyligen presenterat ställer sig utskottet i likhet med regeringen positivt till ett ökat engagemang från EU i frågan. Medlemsstaterna har huvudansvaret för romers integrering, men arbetet kräver även ett aktivt agerande av EU.

Även i övrigt kräver den demografiska utvecklingen att outnyttjad arbetskraft i medlemsländernas ekonomier bättre tas till vara och att alla människor ges chansen att bidra i en arbetsgemenskap. Utskottet anser att tröskeln in på arbetsmarknaden måste sänkas för exempelvis funktionsnedsatta. Personer med funktionsnedsättningar bör enligt utskottets mening ha samma rätt som andra att delta i arbetslivet.

Utskottet vill slutligen framhålla en god arbetsmiljö som en central komponent i en inkluderande arbetsmarknad. Förutom att den leder till bättre hälsa och ett mer stimulerande och längre arbetsliv för de enskilda arbetstagarna kan en god arbetsmiljö också bidra till positiva produktivitetseffekter. Utskottet välkomnar därför att kommissionen aviserar flera förslag med sikte på en förbättrad arbetsmiljö. Dit hör den nya arbetsmiljöstrategin för åren 2013–2020 liksom förslag om exempelvis åtgärder mot tobaksrök och mot cancerogena ämnen.

Utskottet noterar avslutningsvis att Socialdemokraterna i motion 2010/11:U8 yrkande 8 tar upp ett antal specifika EU-frågor inom arbetsmarknadsutskottets beredningsområde. Utskottet har berört många av frågeställningarna i sin övergripande diskussion ovan. Samtliga frågor har också behandlats av utskottet tidigare i olika sammanhang. Utskottet har vid dessa tillfällen kommit till en annan slutsats än Socialdemokraterna. Utskottet anser inte att det finns anledning att frångå sina tidigare ställningstaganden.

Med vad som ovan sagts ställer sig arbetsmarknadsutskottet bakom regeringens skrivelse 2010/11:105 i berörda delar och avstyrker motion 2010/11:U8 (S) yrkande 8.

Stockholm den 26 april 2011

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Tomas Tobé

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Tomas Tobé (M), Ylva Johansson (S), Maria Plass (M), Raimo Pärssinen (S), Katarina Brännström (M), Maria Stenberg (S), Gustav Nilsson (M), Hans Backman (FP), Ann-Christin Ahlberg (S), Annika Qarlsson (C), Hanif Bali (M), Mehmet Kaplan (MP), Lars-Axel Nordell (KD), Sven-Olof Sällström (SD), Josefin Brink (V), Kerstin Nilsson (S) och Ingemar Nilsson (S).

Avvikande mening

Avvikande mening (S)

Ylva Johansson (S), Raimo Pärssinen (S), Maria Stenberg (S), Ann-Christin Ahlberg (S), Kerstin Nilsson (S) och Ingemar Nilsson (S) anför:

Socialdemokratisk politik handlar alltid om att möjliggöra för människor att forma sitt eget liv. När krisen rullar fram, jobben hotas, välfärden försämras och klyftorna mellan människor ökar drabbar det oss alla. Människor och utveckling hålls tillbaka; jobb och välfärd går förlorade.

Europas framtid ligger inte i att konkurrera med låga löner utan med kompetens. Det kräver offentliga investeringar i utbildning, forskning och innovationsfrämjande insatser. Stark konkurrenskraft är för oss socialdemokrater förknippad med ett väl fungerande arbetsrättsligt skydd för arbetstagarerna, trygga anställningar och goda arbetsvillkor. Framtidens EU måste vara ett socialt EU. Samtidigt är det viktigt att slå fast att medlemsländerna själva ska behålla ansvaret för sysselsättningspolitiken och välfärdspolitiken.

För att klara konkurrensen på den globala marknaden ställs EU inför flera stora utmaningar. En av dem gäller arbetskraftens kompetens och rörlighet. Fram till 2020 förväntas antalet arbetstillfällen för högutbildade öka med 16 miljoner i EU medan antalet arbetstillfällen för lågutbildade kommer att minska med ca 12 miljoner. Kombinerat med den stora demografiska utmaningen med en snabbt åldrande befolkning, där allt färre i arbetsför ålder ska försörja allt fler äldre och vårdbehövande, skapar det stora utmaningar för EU:s medlemsländer.

Betydande investeringar måste göras i utbildning och kompetensutveckling för att EU:s medlemsländer ska kunna möta utmaningarna på arbetsmarknaden. Fler måste ges möjligheter att kunna arbeta och kunna arbeta längre. Kvinnors möjligheter att kunna arbeta på samma villkor som män måste stärkas. Vi ser med oro på att en stor andel av de nya jobb som skapas för kvinnor handlar om jobb med lägre löner och begränsad arbetstid. Det krävs insatser för högre kvalitet i skolan som förhindrar att ungdomar lämnar skolan med otillräckliga kunskaper, för att de ska ha reella möjligheter till livslångt lärande. Det krävs också utbyggda utbildningsmöjligheter så att fler kan möta framtidens kompetensbehov på arbetsmarknaden. Det krävs insatser för att förhindra att arbetslösheten leder till social dumpning och konkurrens genom låga löner.

Rörlighet över gränserna och öppenhet inför invandring är viktiga drivkrafter för ekonomisk utveckling. Men detta får inte användas som en förevändning för att pressa arbetstagarernas löner och arbetsvillkor nedåt. EU saknar i dag behörighet att direkt eller indirekt reglera löneförhållandena i Sverige. Så måste det också förbli. Den svenska kollektivavtalsmodellen bygger på att arbetsmarknadens parter har ansvaret. Välavvägda

avtal bidrar till en fungerande ekonomi, internationell konkurrenskraft, höjda reallöner och en rättvis fördelning av lönerna. Parternas höga representativitet i Sverige säkerställer en ansvarsfull lönebildning. Alla försök från EU-kommissionen att intervensera i lönebildningen ska avvisas bestämt.

För oss socialdemokrater är det en självklarhet att de som arbetar i Sverige ska ha lika lön och lika villkor oavsett varifrån de kommer. Svenska kollektivavtal ska gälla för alla som arbetar på den svenska arbetsmarknaden. Detta är dock ingen självklarhet i realiteten. Dagligen ser vi exempel på löne- och villkorsdumpning och att den fria rörligheten missbrukas av oseriösa företag i syfte att konkurrera genom dåliga villkor. Denna utveckling är oacceptabel. Efter den s.k. Lavaldomen 2007 har regeringen inte försvarat den svenska kollektivavtalsmodellen – tvärtom – trots att man försöker föra i bevis att man står upp för den. I lex Laval går regeringen längre än vad EU-domstolen krävde. Lex Laval innehåller en rad allvarliga brister som öppnar upp för konkurrens genom dumpning.

Vi menar att det regelverk som omger kollektivavtalen nu måste stärkas. Grunden för att de fackliga organisationerna ska kunna teckna kollektivavtal är den grundlagsskyddade konflikträtten. Denna rättighet har regeringen inskränkt genom lex Laval, vilket begränsar möjligheten att vidta stridsåtgärder mot arbetsgivare som utstationerar arbetskraft i Sverige.

Vi vill riva upp lex Laval så att likvärdiga löne- och anställningsvillkor kan gälla för alla som arbetar i Sverige. Vi vill också säkerställa att utländska företag som har verksamhet i Sverige registrerar sin närvaro i Sverige och att dessa företag har en representant på plats så att det är möjligt för de fackliga organisationerna att teckna kollektivavtal.

Men det räcker inte med att enbart ändra den svenska lagstiftningen. Det krävs en rad åtgärder inom EU. Genom Lavaldomen har domstolen slagit in på en väg där löne- och anställningsvillkor blir ett konkurrensmedel i Europa. Att EU:s ekonomiska dimension ges företräde framför den sociala dimensionen är en obalans som måste justeras. Denna fråga berör alla löntagare i Europa och kan inte skjutas på framtiden. Europas framtid ligger inte i att konkurrera med låga löner utan med trygga och goda arbetsvillkor, hög sysselsättning och kunskap.

Vi vill att EU antar ett juridiskt bindande socialt protokoll som tydliggör att de fackliga rättigheterna, såsom förhandlings- och konflikträtten samt rätten att teckna kollektivavtal, gäller inom unionen. I det sociala protokollet ska det fastställas att grundläggande sociala rättigheter har företräde framför ekonomiska intressen. Vårt förslag bygger på motsvarande krav som framförts av Europafacket. När utstationeringsdirektivet antogs av Europaparlamentet och ministerrådet rådde bred enighet om att direktivet skulle utgöra en lägsta nivå för de löne- och anställningsvillkor som kan krävas av ett värdland. Domstolen har dock valt att tolka direktivet som ett tak, dvs. domstolen har angivit en högsta nivå för vilka villkor

som kan avkrävas av ett gästande företag. Därför krävs nu politiska initiativ och en ny reglering som säkerställer karaktären av minimidirektiv så att likabehandling av löntagare kan garanteras.

EU:s arbetstidsdirektiv syftar till att säkerställa en lägsta nivå för skyddet för arbetstagarnas rättigheter när det gäller veckoarbetstider, dygnsvila, nattarbete, veckovila och pauser. Målet är att skydda arbetstagarnas hälsa och förhindra konkurrens mellan länderna som bygger på dåliga arbetsvillkor. Direktivet är därför av avgörande betydelse för Europas alla löntagare. Vi anser att det inte ska vara möjligt att förhandla bort grundläggande skyddsregler när det gäller arbetstiden. Skyddet för Europas löntagare mot ohälsosamma arbetstider måste stärkas. Vi socialdemokrater menar att Sverige i EU måste driva att den s.k. opt out-möjligheten avskaffas.

Regeringen har kraftigt försämrat anställningsskyddet för visstidsanställda, och Sverige får nu kritik från EU-kommissionen för att vi i dag inte lever upp till de minimikrav för skydd av anställningstryggheten som gäller inom EU. I en formell underrättelse kräver EU-kommissionen att Sverige ändrar sin lagstiftning så att den lever upp till EU-rättens krav. Visstidsanställningar ger sämre löneutveckling, lägre ersättning i sjuk- och arbetslöshetsförsäkringen och lägre pension. En visstidsanställd får mindre kompetensutveckling och har svårare att planera sin ekonomi och sitt privatliv. Vi menar att anställningstryggheten måste stärkas.

I enlighet med vad som ovan anförts tillstyrker vi motion 2010/11:U8 yrkande 8 (S).

Särskilda yttranden

1. Särskilt yttrande (MP)

Mehmet Kaplan (MP) anför:

EU ska enligt det nya fördraget verka för en social marknadsekonomi. Väl fungerande marknader, utbildning, en aktiv välfärdspolitik och en progressiv miljöpolitik ska tillsammans bidra till en hållbar ekonomisk utveckling och jobbskapande.

En grön omställning är tydligt kopplad till skapandet av nya framtidsjobb – det behövs en Green New Deal på EU-nivå. Nya jobb kan skapas i bl.a. miljötekniksektorn genom energieffektiviseringar, satsningar på förnybara energikällor och investeringar i utbyggnad av utsläppsnål kollektivtrafik. Miljömässigt sunda och produktiva arbeten är grunden för uthålligheten i tillväxten. Den nordiska modellen visar att det är möjligt att skapa samhällen som är både ekonomiskt och socialt framgångsrika samtidigt som miljömässiga krav hålls på en hög nivå. I det sammanhanget är det också centralt att EU:s medlemsländer bedriver en aktiv politik för att stimulera framväxten av små och medelstora företag. Det är där potentialen att driva fram en utveckling mot nya, gröna jobb är störst. Det bör därför bli enklare att starta och driva företag, även över nationsgränserna. Klimat- och jobbpolitik går hand i hand.

Politik ska handla om att möjliggöra för människor att forma sitt eget liv. I detta ligger självfallet även en stark strävan efter att ge människor möjlighet att röra sig fritt på en öppen arbetsmarknad i EU-området. Men målet om en integrerad arbetsmarknad i EU får inte användas som en förvändning för att pressa arbetstagarnas villkor nedåt. Behov av ständig omvandling ska balanseras mot grundläggande rättvisepprinciper. Det är inte acceptabelt att löntagare diskrimineras och får lön beroende på varifrån de kommer. Lika lön för lika arbete enligt lagar och avtal är en princip som ska gälla i hela EU. Fall som Laval och Rüffert visar att hänsynen till den inre marknaden på ett olyckligt sätt har fått företräde framför fackens möjlighet att hävda rimliga arbetsvillkor för sina medlemmar. Här riskerar den svenska regeringens passivitet att ytterligare försvaga löntagares rättigheter i Sverige och andra EU-länder.

Värnet av EU:s gemensamma arbetsmarknad får heller inte tas till intäkt för att stänga Europas gränser för människor utanför unionen som vill komma hit och arbeta. Arbetskraftsinvandring berikar både in- och utvandringsländer genom ett utbyte av idéer, kunskaper och resurser mellan olika delar av världen. Därför vill vi i Miljöpartiet göra det lättare för personer från andra länder att arbeta i Sverige och öppna upp för arbetskraftsinvandring från länder utanför EU på samma villkor som från EU-länderna. Tack vare det nya regelverk – utan onödig protektionism och hinder – som vi genomdrivit tillsammans med regeringen har Sverige nu en modell för

arbetskraftsinvandring som det vore välkommet om även andra EU-länder anammade. Denna öppenhet i fråga om arbetskraftsinvandring bör emellertid också kompletteras med en politik för lika rättigheter.

Jag kan när det gäller arbetskraftsinvandring ställa mig bakom de synpunkter som utskottsmajoriteten framför. Jag vill även i likhet med majoriteten understryka att medlemsländerna själva måste behålla ansvaret för merparten av sysselsättningspolitiken och välfärdspolitiken. Den öppna samordningsmetoden på arbetsmarknadspolitikens område får inte utvecklas i riktning mot ökad styrning och kontroll från EU-institutionerna. Den bör även fortsättningsvis ha karaktären av ett utbyte av goda erfarenheter, med tanke på att arbetsmarknadspolitikerna ser så olika ut i de 27 länderna. Dessa olikheter är något vi ska respektera och dra fördel av i stället för att se som problem.

2. Särskilt yttrande (SD)

Sven-Olof Sällström (SD) anför:

Grunden för välfärd och trygghet är arbete. Av den anledningen tar Sverigedemokraterna sikte på att nå ett mål om full sysselsättning och vill samtidigt motverka såväl den borgerliga regeringens lönedumpningspolitik som vänsterkartellens bidragslinje. Det behövs ett fullständigt politiskt nytänkande för att bryta den långsiktiga utvecklingen med permanent hög arbetslöshet. Varaktigt hög sysselsättning och låg arbetslöshet skapas framför allt genom att den svenska konkurrenskraften stärks i ett globalt perspektiv och i ett EU-perspektiv.

En mer ansvarsfull invandringspolitik är en viktig faktor för att klara sysselsättningen. Den närmast oreglerade arbetskraftsinvandringen från länder utanför EU är felaktig. Invandringen måste kraftigt begränsas för att inte fylla på det redan befintliga överutbudet av arbetskraft. Detta överutbud bidrar starkt till att den svenska arbetslösheten – inte minst ungdomsarbetslösheten – fortfarande ligger på en alldeles för hög nivå. I en eventuell framtida situation av allmän och långvarig brist på arbetskraft förespråkar vi införandet av ett gästarbetarsystem baserat på tillfälliga arbetstillstånd.

Dagens arbetskraftsinvandring är också ett problem för invandrarna själva. Arbetsmarknaden för arbetskraftsinvandrare fungerar på ett sådant sätt att de som kommer hit känner stark otrygghet. Arbetskraftsinvandrarna är i arbetsgivarens våld och har inga alternativ. Denna situation har uppstått genom det nya regelverk som i praktiken tillåter att arbetsgivaren själv bestämmer vem man ska anställa, varifrån och när.

Majoriteten berömmar i sitt yttrande sig själv och Miljöpartiet för den överenskommelse om nya regler för arbetskraftsinvandring som ingicks 2008. Vi sverigedemokrater anser i stället att regeringens politik på detta område måste betraktas som ett misslyckande. Trots hög inhemsk arbetslöshet går många arbeten som kunde ha gått till människor i Sverige som redan söker arbete i stället till arbetskraftsinvandrare, som i vissa fall till

och med har betalat svarta pengar för ett arbetstillstånd. Beslutet om att förändra reglerna för arbetskraftsinvandring måste enligt vår mening rivas upp, och man bör återgå till de mer funktionella regler som fanns tidigare.

Centralt är i detta sammanhang att besluten om hur den svenska invandringsspolitiken ska utformas måste fattas i den svenska riksdagen. Vi anser att svenska löntagare måste kunna känna sig trygga med att deras intressen står i främsta rummet och att deras rättigheter inte spelas bort i överenskommelser i slutna rum inom EU-systemet. I vårt Sverige går jobben till inhemsk arbetskraft i första hand.

Vi Sverigedemokrater vänder oss därför mot tanken om att skapa en allt tätare integration av såväl arbetsmarknads- som invandringsspolitiken mellan EU:s medlemsländer. Denna tanke genomsyrar den europeiska sysselsättningsstrategin och Europa 2020-strategin liksom kommissionens arbetsprogram. Sverige bör vara öppet för att lära av goda exempel i andra europeiska länder, men det ska ske genom ett frivilligt samarbete mellan suveräna stater, inte genom överstatligt beslutsfattande.

När det gäller aktuella EU-frågor på agendan vill vi särskilt trycka på behovet av en översyn av regelverket och tillsynen när det gäller utstationeringsdirektivet och arbetstidsdirektivet.

Vi sverigedemokrater är för att Sverige ska vara en del av EU:s inre marknad. Det innebär inte bara fri rörlighet för varor och tjänster utan även för arbetskraft. Svenska ungdomar kan åka till London och Madrid och arbeta. En polsk byggjobbare kan mycket väl komma till Sverige och arbeta för svenska löner och enligt svenska avtal. Det motsätter vi oss inte.

Men med EU:s nuvarande regelverk, i synnerhet med utstationeringsdirektivets utformning, riskerar man en utveckling där svenska löntagare utkonkurreras av utländsk arbetskraft med betydligt sämre löner och andra villkor. Vi anser att man i fråga om utstationeringsdirektivet måste fokusera på att få till stånd regler, en tillämpning och en tillsyn som inte missgynnar inhemska företag och inhemska företags anställda i konkurrens med utstationerande företag och deras personal. Nuvarande regelverk missbrukas när det gäller löner och andra ersättningar, arbetsmiljölagsstiftning och arbetstidslagsstiftning. Ingångna kollektivavtal följs inte. Vi kan därför ställa oss bakom slutsatserna i den socialdemokratiska motionens yrkande 8, även om vi inte i alla delar håller med om argumentationen. Regeringen är alltför passiv när det gäller att försvara principen att det ska vara i svensk lagstiftning och genom svenska kollektivavtal som förhållandena på den svenska arbetsmarknaden regleras.

När det gäller omarbetningen av arbetstidsdirektivet måste siktet vara inställt på att förhindra att regelverket verkar hämmande dels på tillväxt och sysselsättning, dels på människors möjlighet att genom eget arbete få en bättre livssituation.

3. Särskilt yttrande (V)

Josefin Brink (V) anför:

I många medlemsstater har arbetslösheten sedan länge varit hög, även i goda konjunkturer. Den genomsnittliga arbetslöshetsnivån är nu omkring 10 %. Det är oacceptabelt. Arbetslöshetsnivån måste ned, och sysselsättningsgraden måste öka kraftigt. Särskilt fokus bör läggas på att öka kvinnors möjligheter att förvärvsarbeta och på att undanröja diskriminerande strukturer som stänger människor ute från arbetslivet. Målet om full sysselsättning måste prioriteras.

Inriktningen på den nya Europa 2020-strategin påstås vara att den ska leda till en tillväxt som ska vara smart, hållbar och gynna alla. Vänsterpartiet vill poängtera att det förutsätter en arbetsmarknad med goda anställnings- och arbetsvillkor där fackliga rättigheter respekteras.

Till skillnad från utskottsmajoriteten är jag bekymrad över EU-kommissionens agerande i samband med budgetsaneringen. EU-kommissionen har ingripit direkt på arbetsmarknaden i de medlemsstater som beviljats stödlån från EU och IMF, utan hänsyn till tidigare försäkringar om självständighet för arbetsmarknadens parter och den sociala dialogens vikt och om att EU inte ska lägga sig i lönebildningen. EU-kommissionen har också kört över arbetsmarknadens parter med sina påbud till euroländer i kris att bl.a. genomföra lönesänkningar i strid med gällande kollektivavtal. Det är ett oacceptabelt angrepp på självbestämmandet för arbetsmarknadens parter och de fackliga rättigheterna som går långt utöver kommissionens befogenheter.

Vänsterpartiet konstaterar också att det i de flaggskeppsinitiativ på sysselsättningsområdet som kommissionen presenterat finns förslag till insatser som inkräktar på medlemsstaternas och parternas suveränitet i fråga om arbetsrätt och lönebildning.

Det är mer angeläget än någonsin att ett juridiskt bindande socialt protokoll för EU antas, som slår fast att grundläggande fackliga rättigheter såsom förhandlings- och konflikträtt samt rätten att fritt teckna kollektivavtal gäller inom unionen. I det sociala protokollet ska det också fastställas att grundläggande mänskliga rättigheter, så som de definieras i ILO-konventioner och Europakonventionen, har företräde framför ekonomiska intressen.

Jag vill också markera Vänsterpartiets ståndpunkt när det gäller ett par specifika EU-frågor på dagordningen.

Utstationeringsdirektivet

När EU:s utstationeringsdirektiv antogs av EU-parlamentet och ministerrådet fanns en bred enighet om att direktivet skulle utgöra en miniminivå, ett golv, för de löne- och anställningsvillkor som kan krävas av ett värdland. EU-domstolen har i ett antal domar, bl.a. Laval- och Ruffertdomarna, i stället tolkat direktivet som ett tak – domstolen har angivit en maximinivå för vilka villkor som kan krävas av ett gästande företag. Denna

tolkning innebär att utstationerad arbetskraft riskerar att utsättas för diskriminering och att arbetsmarknaden utsätts för en press nedåt mot lägre löner och sämre anställningsvillkor.

José Manuel Barroso lovade, innan han omvaldes för en andra period till EU-kommissionens ordförande, att inte bara se över tillämpningen och genomförandet av utstationeringsdirektivet utan också tolkningen. Av EU-kommissionens arbetsprogram framgår att översynen inte kommer att omfatta själva tolkningen, utan endast tillämpningen. Om så blir fallet kommer EU-domstolens tolkning att direktivet i praktiken utgör ett tak att fortsätta gälla.

Laval- och Rüffertdomarna skapar stor osäkerhet på arbetsmarknaden inom hela EU. Vänsterpartiet anser att översynen av utstationeringsdirektivet måste leda till att de inskränkningar av de grundläggande fackliga rättigheterna som dessa domar innebär elimineras. Den svenska regeringen bör därför verka för att revideringen av utstationeringsdirektivet leder till att karaktären av minimidirektiv säkerställs så att likabehandling av löntagare kan garanteras.

Arbetstidsdirektivet

EU:s arbetstidsdirektiv syftar till att säkerställa arbetstagarnas skydd när det gäller en lägsta nivå för dygnsvila, veckovila och pauser samt rätt till begränsning av veckoarbetstiden och nattarbete. Målet är att skydda arbetstagarnas hälsa och förhindra konkurrens mellan länderna som bygger på dåliga arbetsvillkor. Direktivet är därför av betydelse för alla arbetstagare i EU:s medlemsstater.

När det nuvarande direktivet beslutades 1993 gavs en möjlighet att förhandla bort grundregeln om högst 48 timmars arbetsvecka genom individuella undantag, s.k. opt out. År 2000 var Storbritannien den enda medlemsstat som utnyttjade denna möjlighet. I dag utgör det individuella undantaget ett stort och växande problem. Hela 16 länder tillämpar nu undantaget.

Vänsterpartiet förespråkar en begränsad översyn av arbetstidsdirektivet med avsikt att avskaffa opt out-möjligheten. Det ska inte vara möjligt att förhandla bort grundläggande skyddsregler. Skyddet mot ohälsosamma arbetstider måste stärkas för arbetstagarna i medlemsstaterna.

BILAGA 7

EU-nämndens yttrande

Verksamheten i Europeiska unionen under 2010 (skr. 2010/11:105)

Till utrikesutskottet

Utrikesutskottet har den 7 april beslutat att ge EU-nämnden tillfälle att yttra sig över regeringens skrivelse 2010/11:105 Berättelse om verksamheten i Europeiska unionen under 2010.

Regeringens skrivelse

I skrivelsen om verksamheten i Europeiska unionen under 2010 behandlas Europeiska unionens övergripande utveckling och vissa horisontella frågor (del 1), EU:s förbindelser med omvärlden (del 2), ekonomiska och finansiella frågor (del 3), rättsliga och inrikes frågor (del 4), sysselsättning och socialpolitik, hälso- och sjukvård (del 5), konkurrenskraftsfrågor (del 6), transporter, politiken i informationssamhället och energi (del 7), jordbruk, fiske och livsmedel (del 8), miljö (del 9), utbildning, ungdom och kultur (del 10) samt EU:s institutioner (del 11). I bilagor redogör regeringen också för mål av svenskt intresse vid EU-domstolen och tribunalen, för pågående överträdelseärenden mot Sverige samt för beslut i ministerrådet som Sverige inte stöttat.

EU-nämnden

Synpunkter av övergripande karaktär

EU-nämnden vill även detta år uttrycka sin uppskattning av skrivelsen som ger en bred översikt över det gångna årets verksamhet i EU.

Relationen mellan regeringen och riksdagen behandlas övergripande i skrivelsens *avsnitt 1.1, Information till, överläggningar och samråd med riksdagen*. EU-nämnden kan konstatera att det parlamentariska läget efter riksmötets öppnande 2010 understrukit behovet av beredning av angelägna EU-frågor både i sakutskott och i nämnden. De förändrade arbetsformer som infördes 2007, som bl.a. poängterar vikten av överläggningar tidigt i EU:s beslutsprocess i sakutskotten, bör därmed fortsatt tillämpas och utvecklas. Genom de tidiga överläggningarna ges möjlighet till en fördjupad diskussion och ett klargörande av opinionsläget på ett tidigt stadium i förhandlingsprocessen, då även möjligheten att påverka resultatet av förhandlingen är som störst. Resultatet av tidiga överläggningar i utskotten ger också regeringen möjlighet att vid behov anpassa sitt förslag till svensk ståndpunkt. Sådana anpassningar har skett vid flera tillfällen under hösten 2010. För att samråden i EU-nämnden ska hålla avsedd kvalitet är det av största vikt att frågorna är väl beredda inom riksdagen när de kommer upp inför beslut i rådet.

Vidare innebär Lissabonfördragets ikraftträdande att flertalet frågor avgörs med kvalificerad majoritet. Europaparlamentet har fått en utökad roll i lagstiftningsprocessen och allt fler frågor avgörs i första läsningen. Även av dessa skäl är det viktigt att riksdagen kommer in tidigt i processen om riksdagen ska kunna ha reellt inflytande i EU-arbetet.

År 2007 infördes en möjlighet att formulera motiverade avvikande meningar i nämnden. Denna ordning har blivit väl etablerad och används frekvent. Det har också blivit alltmer vanligt förekommande att avvikande meningar framlagda vid överläggningar i sakutskotten följs upp med likalydande avvikande meningar även i nämnden.

Som noteras i skrivelsens avsnitt 1.1 ägde samråd rum inför samtliga möten i Europeiska rådet och ministerrådet. Liksom tidigare vill nämnden framhålla att kontakterna mellan riksdagen och regeringen och Regeringskansliet präglats av god samarbetsanda, skyndsamt och effektiv handläggning och beredskap till nödvändig flexibilitet. Liksom föregående år kännetecknades 2010 av flera pågående eller uppblossande frågor av brådskande karaktär som orsakade extrainsatta rådsmöten, bl.a. i anledning av den ekonomiska och finansiella krisen, det isländska askmolnet och jordbävningen på Haiti.

Användningen av elektroniska hjälpmedel som e-post och sms blir allt viktigare kompletterande verktyg i nämndens verksamhet för att möjliggöra skriftliga samråd i brådskande frågor, t.ex. gällande EU:s agerande i samband med oförutsedda händelser i olika delar av världen. Sådana brådskande sam-

råd ställer stora krav på väl fungerande rutiner såväl inom Regeringskansliet som inom nämndens kansli, och även en hög beredskap hos nämndens ledamöter att reagera på samråden. I vissa frågor har nämndens ledamöter fått mycket kort tid på sig för att lämna synpunkter på skriftliga samråd.

Användning av e-post och sms är också en nödvändighet för att hantera de veckovis återkommande skriftliga samråden om troliga A-punkter. EU-nämnden noterar i detta sammanhang att inflödet av troliga A-punkter från regeringen har blivit mer oregelbundet under året som gått. Tidigare skedde skriftliga samråd om troliga A-punkter regelbundet en gång per vecka inför behandlingen i rådet veckan därefter. Samråden sker nu vid mer oregelbundna tillfällen och ibland med mycket kort varsel på grund av att beslut planeras i rådet redan samma vecka eller till och med samma dag som samrådet sker.

Nämnden har hållit samråd per telefon fem gånger under året, den 4 maj, den 9 maj samt den 21 och 28 november. Det har gällt konsekvenser för det europeiska luftrummet till följd av vulkanaskmolnet från Island, förslaget om en europeisk stabiliseringsmekanism till följd av den ekonomiska krisen, Irlands begäran om finansiellt stöd samt inför ett extrainsatt Ekofinmöte i november 2010. Samråden har ibland sammankallats med bara några timmars varsel.

Avslutningsvis kan det konstateras att det som nämnden anförde om 2008 års verksamhet fortsatt äger giltighet: att EU utvecklas i breda stråk som berör olika politikområden inom samarbetet och som därmed ställer stora krav på samordning inom regeringen men också inom riksdagen. Exempel på detta under 2010 är Europa2020-strategin, den nya planeringscykeln (terminen) och den förstärkta ekonomiska styrningen. Mot bakgrund av denna utveckling förefaller det som om de beslutspunkter som föreläggs nämnden för samråd allt oftare avser rådsslutsatser, olika typer av strategier, riktlinjer och ”flaggskeppsinitiativ”. Komplexiteten i EU-frågorna ökar därmed, och allt fler frågor behandlas parallellt i olika rådskonstellationer, vilket gör det allt viktigare att behålla överblicken genom ett sammanhållande, politiskt sammansatt organ som EU-nämnden. Samtidigt gör den tilltagande komplexiteten det nödvändigt att utskotten tar en än större del av arbetet.

Synpunkter med anledning av de olika avsnitten

I det följande lyfter EU-nämnden fram några utvecklingslinjer och enskilda frågor som är av intresse för att belysa samrådet mellan regeringen och nämnden.

När det gäller *den övergripande utvecklingen av EU-samarbetet och de horisontella frågorna under allmänna rådet (del 1)* kan EU-nämnden konstatera att Lissabonfördragets ikraftträdande har inneburit ett ökat fokus på rådet för allmänna frågor. Under året har samråd skett i ett flertal stora och viktiga frågor, såsom de institutionella frågorna, de breda, övergripande EU-frågor som spänner över flera rådskonstellationer samt andra frågor som förberetts inför Europeiska rådets möten.

Genomförandet av *Europa2020-strategin* är ett exempel på en sådan övergripande process som spänner över flera rådskonstellationer och som har varit ett återkommande tema i nämnden under 2010. Denna typ av frågor ställer stora krav på samordning och helhetsgrepp vid behandling i nämnden. Strategin har behandlats i nästan samtliga rådskonstellationer och därmed även i nämnden inför dessa rådsmöten. Nämndens ledamöter har på detta sätt fått en mycket god överblick över de olika frågeställningar som ett och samma EU-förslag kan ge upphov till. Bland annat har sysselsättningsdelarna i strategin diskuterats återkommande i nämnden, även i samband med angränsande ungdomsfrågor.

Regeringen har samrått med nämnden om såväl *2011 års budget* som de inledande diskussionerna om *långtidsbudgeten*. Sambandet mellan förhandlingarna om den nya gemensamma jordbrukspolitiken och förhandlingarna om långtidsbudgeten uppmärksammades särskilt vid samråd inför möten i såväl allmänna rådet som möten i rådet för ekonomiska och finansiella frågor och rådet för jordbruk och fiske. Regeringen har fått stöd för sin allmänt budgetrestriktiva hållning avseende såväl 2011 års budget som långtidsbudgeten.

När det gäller *EU:s förbindelser med omvärlden (del 2)* gav EU-nämnden i början av året sitt stöd till EU-insatser i Haiti efter jordbävningkatastrofen. Upprepade samråd i nämnden under 2010 har gällt fredsprocessen i Mellanöstern och situationen i Gaza, liksom frågan om Irans kärntekniska program och situationen för mänskliga rättigheter i landet. Kravet på ökad respekt för mänskliga rättigheter samt demokratiseringsprocesser har genomgående understrukits i EU-nämnden även vid samråd om förhållandena bl.a. i Somalia, Sudan, Vitryssland, Burma, Elfenbenskusten och Kina. Under 2010 har EU beslutat om sanktioner i ett flertal fall för att påverka regimer i tredjeländer men även mot personer och enheter utan särskild koppling till ett bestämt tredjeländ. Inför sådana beslut har samråd skett med EU-nämnden. Med hänsyn till den korta tidsrymd som stått till förfogande har samråd ofta skett i skriftlig form.

Samråden om *ekonomiska och finansiella frågor (del 3)* under 2010 dominerades av frågor knutna till den ekonomiska och finansiella krisen. Stöd till medlemsstater med akuta ekonomiska problem - Grekland och Irland - och den europeiska stabiliseringsmekanismen har varit föremål för såväl ett flertal ordinarie möten som telefonsammanträden vid fyra tillfällen. Förslagen till nya regler om ekonomisk styrning, som utgör ett svar på den ekonomiska och finansiella krisen genom förbättrat informationsutbyte och utökad insyn och samråd mellan medlemsstaterna, har utgjort en annan viktig fråga. Den s.k. europeiska terminen, som utgör en granskningscykel för medlemsstaternas ekonomiska politik avsedd att stödja medlemsstaterna i deras ekonomiska reformer föranledda av krisen, berör ett flertal av rådets konstellationer, men samordnas i rådet för ekonomiska och finansiella frågor. Regeringen har i regel fått stöd av en bred majoritet i EU-nämnden avseende dessa frågor.

När det gäller *rättsliga och inrikes frågor (del 4)* har samråd under året skett i frågor om utbyte av information. Skyddet för den enskilde har i dessa sammanhang poängterats vid ett flertal tillfällen. Så har t.ex. skett då nämnden vid flera samråd diskuterat frågan om ett avtal mellan EU och USA om informationsutbyte för bekämpning av terrorism och dess finansiering. Ett annat exempel är samråden om reglering av hur flygpassageraruppgifter, s.k. PNR-uppgifter, får användas.

Frågorna om asyl, invandring, visering och annan politik som rör fri rörlighet för personer har nära sammanhang med EU:s yttre förbindelser. Hit hör viseringsfrihet, viseringsförenklingsavtal och migrationsfrågorna. Samråd med nämnden om olika aspekter av dessa frågor har skett inför möten i rådet för rättsliga och inrikes frågor och rådet för utrikes frågor.

När det gäller samrådet kring *sysselsättning och socialpolitik, hälso- och sjukvård (del 5)* har nämnden ingående diskuterat sysselsättningsfrågorna kopplade till Europa2020-strategin: styrningen av sysselsättningsstrategin, sysselsättningsriktlinjerna och därtill hörande flaggskeppsinitiativ, bl.a. ”Unga på väg”. Det har funnits en knapp majoritet i nämnden för regeringens ståndpunkter, men oppositionen har markerat en oro för urholkning av den svenska kollektivavtalsmodellen och påverkan på svenska avtalsvillkor, samt behovet av ett juridiskt bindande socialt protokoll.

Inom ramen för samråden avseende *konkurrenskraftsfrågor (del 6)* har EU-nämnden behandlat frågan om reglering av Europeiska unionens patent och beslutet att genomföra regleringen som ett s.k. fördjupat samarbete med 25 deltagande medlemsstater. Inom ramen för Europa2020-strategin behandlades de s.k. flaggskeppsinitiativen ”En integrerad industripolitik för en globaliserad värld” och ”Innovationsunionen” som berör såväl forsknings- som industriaspekter. Slutligen har nämnden behandlat det påbörjade arbetet med att följa upp den s.k. Montirapporten samt inremarknadsakten. EU-nämnden har stött regeringen med en bred majoritet. Diskussionerna om den inre marknaden har präglats av samsyn i stort, förutom när det gäller de föreslagna åtgärdernas inverkan på den svenska modellen för arbetsmarknaden.

På området *transporter, politiken i informationssamhället och energi (del 7)* föranledde ett extra insatt rådsmöte angående det isländska askmolnet att nämnden behövde sammanträda per telefon under rådsmötets gång den 4 maj. Nämnden kunde ge sitt stöd till antagandet av rådsslutsatser rörande konsekvenser för det europeiska luftrummet av vulkanaskmolnet.

När det gäller *jordbruk, fiske och livsmedel (del 8)* har översynen av den gemensamma jordbrukspolitiken stått i fokus på flera samråd inför möten i jordbruks- och fiskerådet under framför allt den senare hälften av 2010. Den breda samsyn som rådde i nämnden under 2009 om behovet av omfattande reformer har bestått. Samtidigt har diskussionen också handlat om de förhandlingsöverväganden som bör göras för att Sverige ska få ett reellt inflytande över slutresultatet av översynen. Diskussionen har också försvårats av att EU:s nya långtidsbudget beslutas först under våren 2011, vilket gör det svårt att förutse de budgetära ramarna för den framtida jordbrukspolitiken.

Regeringen har också fått ett brett stöd i nämnden för sin nedlagda röst vad gäller förhandlingsmandat angående atlantisk tonfisk (*bilaga 3*) som behandlades i rådet den 18 november 2010.

På *miljöområdet (del 9)* har klimatförändringar och behovet av utsläppsminskningar behandlats återkommande i nämnden under året. Även förslaget till förordning om medlemsstaternas möjlighet att begränsa eller förbjuda odling av genetiskt modifierade organismer inom sina territorier har varit föremål för diskussion i nämnden vid ett flertal tillfällen. Diskussionen har bl.a. rört den vetenskapliga grunden för nationella förbud mot odling och tillämpning av försiktighetsprincipen.

Institutionella frågor

Frågan om den närmare regleringen av det europeiska medborgarinitiativet, som införts med Lissabonfördraget, har behandlats i EU-nämnden inför möten i allmänna rådet. Europaparlamentet och rådet enades om en förordning om de närmare reglerna för medborgarinitiativet i december 2010.

Vidare har de organisatoriska förändringar som föranleds av inrättandet av EU:s utrikestjänst (EEAS), som ska bestå av tjänstemän från rådet, kommissionen och medlemsstaterna, och som är avsedd att stödja EU:s kontakter med omvärlden efter den utökade behörighet för EU som följer av Lissabonfördraget, behandlats i EU-nämnden vid samråd inför möten i rådet för utrikes frågor. Rådet antog ett beslut om utrikestjänsten den 26 juli 2010.

Europeiska rådets permanente ordförande Herman van Rompuy har tagit initiativet till att inrätta en specialgrupp för ekonomisk styrning under Europeiska rådet med anledning av den ekonomiska och finansiella krisen. Europeiska rådet beslutade att inrätta gruppen vid sitt möte den 25–26 mars 2010. Den s.k. Task Force-gruppen består av ordföranden och representanter för medlemsstaterna, kommissionen och ECB och har utarbetat en rapport som lades fram i oktober 2010 och som har legat till grund för Europeiska rådets ställningstaganden avseende krislösning och budgetdisciplin. Uppdraget till specialgruppen samt dess rapport har varit föremål för information och samråd i EU-nämnden vid ett flertal tillfällen under 2010.

Stockholm den 8 april 2011

På EU-nämndens vägnar

Carl B Hamilton

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Carl B Hamilton (FP), Marie Granlund (S), Susanna Haby (M), Marta Obminska (M), Kerstin Haglö (S), Pyry Niemi (S), Fredrick Federley (C), Carina Ohlsson (S), Margareta Sandstedt (SD), Jonas Sjöstedt (V), Karl Sigfrid (M), Billy Gustafsson (S), Ewa Thalén Finné (M), Eva-Lena Jansson (S), Maria Ferm (MP), Caroline Szyber (KD), Margareta Cederfelt (M).